

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 11 октомври 2019 г.
(OR. en)

13048/19
ADD 1

FRONT 272
COMIX 464

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия,
подписано от г-н Jordi AYET PUIGARNAU, директор

Дата на получаване: 10 октомври 2019 г.

До: Г-н Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: C(2019) 7131 final

Относно: ПРИЛОЖЕНИЕ към ПРЕПОРЪКА НА КОМИСИЯТА за създаване на
общо „Практическо ръководство за граничните служители“, което ще
се използва от компетентните органи на държавите членки при
извършване на граничния контрол на лица, и за замяна на Препоръка
на Комисията C(2006) 5186 от 6 ноември 2006 година

Приложено се изпраща на делегациите документ C(2019) 7131 final.

Приложение: C(2019) 7131 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 8.10.2019 г.
C(2019) 7131 final

ANNEX

ПРИЛОЖЕНИЕ

към

ПРЕПОРЪКА НА КОМИСИЯТА

за създаване на общо „Практическо ръководство за граничните служители“, което ще се използва от компетентните органи на държавите членки при извършване на граничния контрол на лица, и за замяна на Препоръка на Комисията C(2006) 5186 от 6 ноември 2006 година

ПРИЛОЖЕНИЕ

Практическо ръководство за граничните служители

ПЪРВА ЧАСТ — ОПРЕДЕЛЕНИЯ	6
ВТОРА ЧАСТ — ГРАНИЧНИ ПРОВЕРКИ	15
РАЗДЕЛ I: Процедури за граничен контрол	15
1. Проверки по граничните контролно-пропускателни пунктове.....	15
2. Проверки на лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза.....	20
3. Проверки на граждани на трети държави при влизане	27
4. Проверки в Шенгенската информационна система (ШИС) и в базата данни на Интерпол относно откраднати или изчезнали документи за пътуване (SLTD) ..	38
5. Специални правила за проверки на някои категории лица	43
5.1. Държавни глави.....	43
5.2. Пилоти на самолети	43
5.3. Моряци.....	44
5.4. Притежатели на дипломатически, официални и служебни паспорти и членове на международни организации.....	45
5.5. Жители на гранични райони, които се ползват от режима за местен граничен трафик	48
5.6. Непълнолетни лица.....	49
5.7. Ученици от трети държави, които пребивават в държава — членка на ЕС, или в трета държава, за която не важи задължението за притежаване на виза ..	52
5.8. Погранични работници	53
5.9. Туристи по системата на „статут на одобрена дестинация — ADS“	54
5.10. Спасителни служби, полиция, пожарни екипи и гранични служители	55
5.11. Офшорни работници.....	55
5.12. Вътрешнокорпоративен трансфер.....	55
5.13. Научни работници и членовете на техните семейства.....	58
5.14. Студенти	62
6. Подпечатване на пътните документи.....	65
7. Облекчен режим на проверки	69
8. Отказ за влизане	70

9.	Визи, за които са подадени заявления, включително за транзитно преминаване на морски лица, и отказ за тези визи	82
10.	Анулиране и отменяне на визи	83
11.	Специални транзитни схеми	83
12.	Лица, търсещи убежище/кандидати за международна закрила	85
13.	Регистриране на информация на границата	88
14.	Сътрудничество с други служби	89
15.	Маркиране на фалшиви документи	89
16.	Проверка на автентичността на данните, съхранявани в електронен паспорт ...	90
17.	Валидност на вписванията на децата в паспортите на родителите им	91
РАЗДЕЛ II: Сухопътни граници		92
1.	Проверки на шосеен трафик	92
2.	Проверки на железопътен трафик	95
3.	Местен граничен трафик	98
РАЗДЕЛ III: Въздушни граници		100
1.	Проверки на летището	100
2.	Проверки на летателни площадки	105
3.	Проверки на лица на частни самолети	106
РАЗДЕЛ IV Морски граници		107
1.	Общи процедури за проверки на морския трафик	107
2.	Проверки на круизни кораби	109
3.	Проверки на корабоплаването с развлекателна цел	113
4.	Проверки на крайбрежен риболов	114
5.	Проверки на редовни фериботни превози	115
6.	Товарни превози между пристанищата, които се намират на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници	116
РАЗДЕЛ V: Проверки на вътрешното корабоплаване		117
1.	Вътрешно корабоплаване	117
ТРЕТА ЧАСТ — НАБЛЮДЕНИЕ НА ГРАНИЦИТЕ		118
1.	ЦЕЛ НА НАБЛЮДЕНИЕТО	118
2.	Методи за наблюдение	118
ЧЕТВЪРТА ЧАСТ — СПИСЪК НА СЪОТВЕТНИ ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ		121
ДОПЪЛНЕНИЕ А		126
Процедура по уведомяване		126

ДОПЪЛНЕНИЕ Б.....	128
Оценка на риска	128

ПРЕДГОВОР

Основната цел на шенгенското сътрудничество е създаването на пространство без граничен контрол на вътрешните граници¹. То изисква ефективен контрол на външните граници², както и прилагането на съответни ограничителни мерки в области като полицейското и съдебното сътрудничество и визовата политика. Въпреки това разпоредбите относно контрола на външните граници се прилагат за вътрешните граници в два случая. Първият случай е свързан със ситуацията, при която процесът за премахването на граничния контрол на вътрешните граници на тези вътрешни граници все още не е приключил³. Граничният контрол на тези граници трябва да се извършва в съответствие с разпоредбите на дял II от Кодекса на шенгенските граници⁴. Вторият случай се отнася до ситуацията, при която контролът на вътрешните граници временно е въведен повторно от държава от Шенген, която прилага изцяло достиженията на правото от Шенген⁵. След това се прилагат *mutatis mutandis* съответните разпоредби на дял II, тъй като вътрешните граници не се превръщат във външни граници⁶.

Целта на настоящото Практическо ръководство за граничните служители е да се установят насоки, най-добри практики и препоръки във връзка с изпълнението на задълженията на граничните служители в държавите от Шенген. Ръководството е предназначено да служи и като ръководство на потребителя за граничните служители във връзка с мерките и решенията, които трябва да се вземат по границите, където се прилагат разпоредбите относно външните граници. Съдържанието на настоящото ръководство разглежда по същество контрола на лицата на границата и се основава на актовете на Съюза, които уреждат преминаването на границите (и по-специално Кодекса на шенгенските граници), издаването на визи, правото на свободно движение съгласно правото на Съюза, както и молбата за убежище. В четвърта част се съдържа списък с правни актове, уреждащи областите, обхванати от настоящото ръководство.

¹ „Вътрешни граници“, както са определени в член 2, параграф 1 от Кодекса на шенгенските граници.

² „Външни граници“, както са определени в член 2, параграф 2 от Кодекса на шенгенските граници.

³ Член 3, параграф 2 от Акта за присъединяване от 2003 г. (Кипър), член 4, параграф 2 от Акта за присъединяване от 2005 г. (България и Румъния) и член 4, параграф 2 от Акта за присъединяване от 2012 г. (Хърватия).

⁴ Регламент (ЕС) 2016/399 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 г. относно Кодекс на Съюза за режима на движение на лица през границите (Кодекс на шенгенските граници) (ОВ L 77, 23.3.2016 г., стр. 1).

⁵ Член 32 от Кодекса на шенгенските граници.

⁶ Вж. по-специално Доклад на Комисията до Европейския парламент и до Съвета относно прилагането на дял III (Вътрешни граници) от Регламент (ЕО) № 562/2006 за създаване на Кодекс на Общността за режима на движение на лица през границите (Кодекс на шенгенските граници).

В случаите, когато в настоящото ръководство се посочват други видове контрол, които могат или следва да бъдат извършвани на границата (например митнически, фитосанитарен или свързан със здравето контрол), за тях се прилага съответното законодателство на Съюза и национално законодателство. При всички случаи държавите от Шенген следва винаги да осигуряват тясно сътрудничество между различните органи, извършващи граничния контрол, както и с тези, извършващи контрол на територията.

Настоящото ръководство не е предназначено да създаде правно обвързващи задължения за държавите от Шенген или да установи нови права и задължения за граничните служители или други лица, които могат да бъдат засегнати от него. Единствено правните актове, на които настоящото ръководство се основава или позовава, пораждат задължителни правни последици. Това са и актовете, на които може да се прави позоваване пред национални юрисдикции.

ПЪРВА ЧАСТ — ОПРЕДЕЛЕНИЯ

1. **ДЪРЖАВИ ОТ ШЕНГЕН** (държави — членки на ЕС, прилагащи достиженията на правото от Шенген, свързани с външните граници, както и асоциирани към Шенген държави):

1. Белгия	11. <i>Исландия</i>	21. <i>Норвегия</i>
2. България	12. Италия	22. Австрия
3. Чешка република	13. Кипър	23. Полша
4. Дания	14. Латвия	24. Португалия
5. Германия	15. <i>Лихтенщайн</i>	25. Румъния
6. Естония	16. Литва	26. Словения
7. Гърция	17. Люксембург	27. Словакия
8. Испания	18. Унгария	28. Финландия
9. Франция	19. Малта	29. Швеция
10. Хърватия	20. Нидерландия	30. <i>Швейцария</i>

На Ирландия и Обединеното кралство им е било разрешено да прилагат някои части от достиженията на правото от Шенген, но в ограничен брой области (полицейско и съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси), които не включват контрол на външните граници. Вследствие на това за целите на настоящото ръководство, което е насочено към гранични въпроси и е предназначено за гранични служители, Ирландия и Обединеното кралство не са включени, когато се използва понятието „държави от Шенген“.

2. ДЪРЖАВИ — ЧЛЕНКИ НА ЕС:

1. Белгия	11. Хърватия	20. Австрия
2. България	12. Италия	21. Полша
3. Чешка република	13. Кипър	22. Португалия
4. Дания	14. Латвия	23. Румъния
5. Германия	15. Литва	24. Словения
6. Естония	16. Люксембург	25. Словакия
7. Ирландия	17. Унгария	26. Финландия
8. Гърция	18. Малта	27. Швеция
9. Испания	19. Нидерландия	28. Обединено кралство
10. Франция		

3. СПЕЦИФИЧНО ПОЛОЖЕНИЕ НА ДЪРЖАВИТЕ ОТ ШЕНГЕН, КОИТО ВСЕ ОЩЕ НЕ ПРИЛАГАТ ИЗЦЯЛО ДОСТИЖЕНИЯТА НА ПРАВОТО ОТ ШЕНГЕН

България, Хърватия, Кипър и Румъния все още не прилагат изцяло достиженията на правото от Шенген и контролът на техните граници с други държави от Шенген все още не е отменен.

На всичките си граници те прилагат правилата, заложи в дял II от Кодекса на шенгенските граници.

Прилагат се следните специфични правила:

- извършват се проверки на границите им по отношение на тяхната собствена територия (например относно продължителността на престоя, визата, разрешението за пребиваване, равнището на средствата за издръжка);

- за България, Хърватия, Кипър и Румъния не се прилагат разпоредби, свързани с Визовия кодекс. Вследствие на това упоменаването на понятието шенгенска виза не включва визи, издадени от една от тези четири държави от Шенген;
- разпоредбите относно ВИС ще се прилагат за България и Румъния само когато се прилага Решение (ЕС) 2017/1908 от 12 октомври 2017 г. относно привеждането в действие на някои разпоредби от достиженията на правото от Шенген, свързани с Визовата информационна система, в Република България и в Румъния⁷, и заедно с ограниченията, предвидени в това решение (достъп само за четене);
- разпоредбите относно ШИС не се прилагат за Кипър; те се прилагат изцяло за България и Румъния в съответствие с разпоредбите на Решение 2010/365/ЕС на Съвета от 29 юни 2010 г. относно прилагането на разпоредбите на достиженията на правото от Шенген във връзка с Шенгенската информационна система в Република България и в Румъния⁸ и Решение (ЕС) 2018/934 на Съвета относно привеждането в действие на оставащите разпоредби от достиженията на правото от Шенген, свързани с Шенгенската информационна система, в Република България и в Румъния⁹; те се прилагат частично по отношение на Хърватия в съответствие с разпоредбите на Решение (ЕС) 2017/733 на Съвета от 25 април 2017 г. относно прилагането на разпоредбите на достиженията на правото от Шенген във връзка с Шенгенската информационна система в Република Хърватия¹⁰;
- държавите от Шенген, които все още не прилагат изцяло достиженията на правото от Шенген, могат едностранно да признаят определени документи за равностойни на националните им визи за транзитно преминаване или планиран престой на тяхна територия¹¹.

Когато се посочват „държавите от Шенген, които прилагат изцяло достиженията на правото от Шенген“ или „пространството без граничен

---

⁷ ОВ L 269, 19.10. 2017 г., стр. 39—43.

⁸ ОВ L 166, 1.7.2010 г., стр. 17.

⁹ ОВ L 165, 2.7.2018 г., стр. 37—39.

¹⁰ ОВ L 108, 26.4.2017 г., стр. 31.

¹¹ ОВ L 157, 27.5.2014 г., стр. 23.

контрол на вътрешните граници“, България, Хърватия, Кипър и Румъния не са включени.

4. **Държави от ЕИП:** Норвегия (NO), Исландия (IS) и Лихтенщайн (LI).
5. **„Пространство без граничен контрол на вътрешните граници“** означава пространството, обхващащо териториите на държавите от Шенген, които прилагат изцяло достиженията на правото от Шенген (и следователно изключва България, Хърватия, Кипър и Румъния).
6. **„Лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза¹²“**, са гражданите на държавите — членки на ЕС, държавите от ЕИП и на Швейцария, както и членовете на техните семейства, придружаващи или присъединяващи се към тях, независимо от тяхното гражданство.
7. **„Членове на семейството на граждани на ЕС, ЕИП или Швейцария, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза“**, независимо от тяхното гражданство, са:
  - съпругът/съпругата (независимо от пола¹³) и ако това е сключено въз основа на законодателството на държава от ЕС или от Шенген и е признато от приемащата държава от ЕС или от Шенген като равносилно на брак, партньорът, с когото гражданинът на ЕС/ЕИП/Швейцария е сключил регистрирано съжителство;
  - преките наследници на възраст под 21 години или лицата на издръжка, включително на съпруга или на регистрирания партньор;
  - преките роднини по възходяща линия на издръжка, включително на съпруга или на регистрирания партньор.
8. **„Гражданин на ЕС“** означава всяко лице, гражданин на държава — членка на Европейския съюз.
9. **„Гражданин на трета държава“** означава всяко лице, което не се ползва с право на свободно движение съгласно правото на Съюза.

---

¹² Член 2, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2016/399 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 г. относно Кодекс на Съюза за режима на движение на лица през границите (Кодекс на шенгенските граници).

¹³ решение на Съда на ЕС от 5 юни 2018 г. по дело *Coman*, C-673/16.

10. **„Граничен служител“** означава всяко длъжностно лице, назначено в съответствие с националното право на граничен контролно-пропускателен пункт или по границата, или в близост до тази граница, което изпълнява в съответствие с правото на Съюза и националното право задачи, свързани с граничния контрол.
11. **„Граничен контрол“** означава дейност, извършвана на границата в отговор изключително на намерение за преминаване на границата или акта на преминаване на тази граница независимо от какви съображения, и се състои в гранични проверки и наблюдение на границата.
12. **„Гранични проверки“** означава проверките, извършвани на граничните контролно-пропускателни пунктове, за да гарантират, че лицата, включително превозните им средства и вещите в тяхно владение, могат да получат разрешение за влизане на територията на държавите от Шенген или за излизане от нея.
13. **„Системни проверки в съответните бази данни“** са проверките в съответните бази данни, извършвани от гранични служители по отношение на всички лица (лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, и граждани на трети държави), преминаващи през външните граници при влизане или излизане.
14. **„Съответни бази данни“** са базите данни, в които граничните служители трябва да правят справка, когато извършват системните проверки на всички лица, преминаващи през външните граници. Те включват:
- Шенгенската информационна система — „ШИС“ (част, свързана с документални проверки, и част, свързана с извършването на оценка на това дали въпросните лица могат да представляват заплаха за обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения на държавите от Шенген);
  - базата данни на Интерпол относно откраднати или изчезнали документи за пътуване („SLTD“);

- националните бази данни, съдържащи информация за откраднати, незаконно присвоени, изгубени или невалидни пътни документи.

Граничните служители могат да извършват справка и в други национални бази данни и в базите данни на Интерпол.

15. **„Целеви проверки в съответните бази данни“** са проверките в съответните бази данни въз основа анализ на риска, извършвани изключително на някои лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза в определени гранични контролно-пропускателни пунктове, където се прилага дерогация от принципа на системните проверки.
16. **„Други проверки на лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза“**, са проверките на лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, които не подлежат на целеви проверки в съответните бази данни, когато се прилага временна дерогация от системните проверки; т.е. проверката на самоличността на притежателя и на валидността и автентичността на пътните документи на притежателя.
17. **„Цялостни проверки“** са проверките, които трябва да се извършват на граждани на трети държави.
18. **„Проверки на втора линия“** са последващи проверки, които могат да се извършват на специално място, което е различно от мястото, на което се извършват проверки на всички лица („първа линия“).
19. **„Предварителна информация за пътниците (API)“** означава данните, събирани в съответствие с Директива 2004/82/ЕО на Съвета.
20. **„Наблюдение на границата“** означава наблюдението на граници между гранични контролно-пропускателни пунктове и наблюдението на гранични контролно-пропускателни пунктове извън определеното работно време с цел недопускане заобикалянето на гранични проверки.
21. **„Търсецо убежище лице“** или **„кандидат за убежище“** означава гражданин на трета държава или лице без гражданство, отправил молба за убежище, по която все още не е взето окончателно решение.

22. **„Молба за международна закрила“** означава искане за закрила от държава от Шенген, отправено от гражданин на трета държава или от лице без гражданство, за който или което може да се смята, че иска да получи статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила.
23. **„Бежанец“** означава гражданин на трета държава или лице без гражданство, който или което поради основателни опасения от преследване, основано на раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група се намира извън държавата, чийто гражданин е, и който или което не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази държава, или лице без гражданство, което, като се намира по горепосочените причини извън държавата на предишното си обичайно пребиваване, не може или поради такива опасения не желае да се завърне в нея.
24. **„Лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила“**, означава гражданин на трета държава или лице без гражданство, които не отговарят на условията за бежанец, но за които има сериозни основания да се смята, че ако бъдат изпратени обратно в държавата на произход, или в случай на лице без гражданство — в държавата на предишното му обичайно пребиваване, биха били изложени на реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г., и които не могат или поради такава опасност не желаят да получат закрилата на тази държава.
25. **„Лице без гражданство“** означава лице, което не се разглежда като гражданин от нито една държава в съответствие с нейното законодателство.
26. **„Заплаха за общественото здраве“** означава всяка болест с епидемичен потенциал съгласно определението на Международните здравни правила на Световната здравна организация и други инфекциозни болести или заразни паразитни болести, ако са предмет на защитни разпоредби, които важат за

граждани на държавите членки. За повече подробности вж. насоките относно заплахите за общественото здраве¹⁴.

27. **„Виза“** означава разрешение, издадено от държава от Шенген, която изцяло прилага достиженията на правото от Шенген, с цел:
- а) преминаване през или планиран престой на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници с продължителност не повече от 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период, предшестващ всеки ден от престоя на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници;
  - б) транзитно преминаване през международните транзитни зони на летищата на държавите от Шенген, които изцяло прилагат достиженията на правото от Шенген.
28. **„Национална виза за краткосрочно пребиваване“** означава разрешение, издадено от държава от Шенген, която все още не прилага изцяло достиженията на правото от Шенген, с цел планиран престой на територията на тази държава от Шенген с продължителност не повече от 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период.
29. **„Виза с ограничена териториална валидност“** означава виза, валидна за територията на една или повече държави от Шенген, които изцяло прилагат достиженията на правото от Шенген, но не за всички тези държави.
30. **„Виза за летищен транзит“** означава виза, която е валидна за преминаването през международните транзитни зони на едно или повече летища на държавите от Шенген, които прилагат изцяло достиженията на правото от Шенген.
31. **„Национална виза за летищен транзит“** означава виза, която е валидна за преминаването през международните транзитни зони на едно или повече летища на държавите от Шенген, които все още не прилагат изцяло достиженията на правото от Шенген.

---

¹⁴ За повече подробности вж. насоките относно заплахите за общественото здраве, част II, раздел I, точка 3.6.

32. **„Виза за дългосрочно пребиваване“** означава национална виза, издадена от една от държавите от Шенген, които прилагат изцяло достиженията на правото от Шенген, за престой, надвишаващ три месеца, в съответствие с Регламент (ЕС) 265/2010 или в съответствие с друго право на Съюза, или с нейното национално право.

ВТОРА ЧАСТ — ГРАНИЧНИ ПРОВЕРКИ

РАЗДЕЛ I: Процедури за граничен контрол

1. ПРОВЕРКИ ПО ГРАНИЧНИТЕ КОНТРОЛНО-ПРОПУСКАТЕЛНИ ПУНКТОВЕ

1.1. Основната цел на граничните проверки по граничните контролно-пропускателни пунктове е да се провери дали всички лица, които преминават границата, отговарят на условията за влизане на територията на държавите от Шенген. В случай на граждани от трети държави условията за влизане се проверяват ([вж. раздел I, точка 3](#)). Що се отнася до гражданите на ЕС и членовете на техните семейства, целта на контрола е по-специално да се провери дали въпросните лица имат право на свободно движение съгласно правото на Съюза, произтичащо от Директива 2004/38. За определени категории лица се прилагат и специфични правила ([вж. раздел I, точка 3.2](#)).

1.2. При преминаване през външните граници всички лица — както граждани на ЕС/ЕИП/Швейцария, така и граждани на трети държави, трябва да преминат през системни проверки в съответните бази данни¹⁵. Тези бази данни включват:

- ШИС (част, свързана с документални проверки, и част, свързана с извършването на оценка на това дали въпросните лица могат да представляват заплаха за обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения на държавите от Шенген);
- SLTD;
- националните бази данни, съдържащи информация за откраднати, незаконно присвоени, изгубени или невалидни пътни документи.

Граничните служители могат да извършват справка и в други национални бази данни и бази данни на Интерпол.

При определени условия са възможни дерогации от това правило за системни проверки в съответните бази данни на сухопътните и морските граници ([вж.](#)

---

¹⁵ ОВ L 74, 18.3.2017 г., стр. 1.

[раздел I, точка 2.3](#)) след провеждане на специална процедура по уведомяване за такава дерогация ([вж. приложение I](#)) и оценка на риска ([вж. приложение II](#)).

За въздушните граници дерогации са възможни само по време на общия преходен период от 6 месеца (т.е. до 7 октомври 2017 г.). След 7 октомври 2017 г. само на летищата, които са изправени пред специфични инфраструктурни проблеми при изпълняването на новите правила, е можело да бъде поискан допълнителен преходен период (най-късно до 7 април 2019 г.), при условие че Комисията е разрешила това. След 7 април 2019 г. вече не е възможна дерогация за въздушните граници.

- 1.3. Основните права, залегнали в Европейската конвенция за правата на човека и Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да бъдат гарантирани на всяко лице, което желае да преминава границите. При извършването на граничен контрол трябва напълно да се спазва забраната на нечовешко или унижително отношение и забраната на дискриминация, залегнали съответно в членове 3 и 14 от Европейската конвенция за правата на човека и членове 4 и 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

По-конкретно при изпълняването на задълженията си граничните служители трябва напълно да зачитат човешкото достойнство и е забранена всяка форма на дискриминация, основана по-специално на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, потекло, наличие на увреждане, възраст или сексуална ориентация. Всички мерки, предприети при изпълнението на техните задължения, трябва да бъдат пропорционални на преследваните с тях цели.

Всички пътуващи имат правото да бъдат информирани за същността на контрола и на професионално, приветливо и любезно отношение в съответствие с приложимото международно право, право на ЕС и национално право.

Всички пътуващи трябва да бъдат информирани за правата на субектите на данни във връзка с обработването на техните лични данни в контекста на

граничния контрол, включително проверките в базите данни (например базите данни на ШИС и ВИС). Прилагат се правилата на ЕС относно защитата на личните данни, по-специално Общият регламент относно защитата на данните и Директивата относно правоприлагането¹⁶, както и правилата относно защитата на личните данни на достиженията на правото, свързани с ШИС и ВИС¹⁷.

- 1.4. При поискване от страна на подлежащото на проверка лице граничният служител, извършващ проверката, следва да му покаже служебната си значка, трябва да му представи своя служебен личен номер и ако обстоятелствата го позволяват, да му каже името си. Граничният служител може да откаже да предостави името си, ако има основания да се предполага, че той може да се окаже в много неблагоприятно положение (например ако съществува заплаха за ответни действия с цел отмъщение). В последния случай служителят трябва да представи само номера на значката си и името и адреса на съответния орган.
- 1.5. Граничният служител, който ръководи граничния контролно-пропускателен пункт, трябва да осигури достатъчна численост на необходимия персонал, за да извършва ефективно граничния контрол. Граничните служители винаги трябва да се стремят към постигането на баланс между необходимостта, от една страна, да се осигури безпрепятственото преминаване през границата на лица, които отговарят на условията за влизане и които представляват по-голямата част от пътуващите (например туристи, представители на деловите среди, учащи лица и т.н.), и необходимостта, от друга страна, от непрекъснатата

---

¹⁶ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните), ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1. Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета, ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 89.

¹⁷ Решение 2007/533/ПВР на Съвета от 12 юни 2007 г. относно създаването, функционирането и използването на Шенгенска информационна система от второ поколение (ШИС II); Регламент (ЕО) № 1987/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. за създаването, функционирането и използването на Шенгенска информационна система от второ поколение (ШИС II); Регламент (ЕО) № 767/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно Визовата информационна система (ВИС) и обмена на данни между държави членки относно визите за краткосрочно пребиваване (Регламент за ВИС).

бдителност с цел разкриване на лица, които представляват риск за общественения ред и вътрешната сигурност, както и на потенциални незаконни имигранти. Необходимостта от бдителност се отнася в особена степен за ситуацията, при която се прилага дерогацията от принципа на системните проверки в съответните бази данни. На граничните контролно-пропускателни пунктове, които не се ползват от дерогации, граничните служители трябва да извършват системни проверки в съответните бази данни на всички лица, преминаващи през външните граници при влизане или излизане.

*Съвети за граничните служители при извършване на гранични проверки:

- когато вземате пътния документ, винаги първо поглеждате лицето на пътуващия (опитайте се да запомните възможно най-много забележими черти на лицето му);
- сравнявайте чертите на пътуващия със снимките и включеното в пътния документ описание, сравнявайте ги също така с визата, когато такава се изисква (това може да помогне за отстраняването на измамници);
- проверявайте пътните документи внимателно, за да се изключи възможността за фалшифициране или подправяне (номерирането, отпечатването и подвързването на страниците, поставените щемпели и печати, включването на други лица; всички направени корекции в документа, особено на страницата, която съдържа лични данни, следва да бъдат обяснени от пътуващия); системно проверявайте съответните бази данни; докато правите това, поддържайте контакт и наблюдавайте поведението и реакциите на пътуващия (например безпокойство, агресивно поведение, прекомерно желание да сътрудничи); когато проверявате Визовата информационна система, използвайте номера на визовия стикер в комбинация с проверката на пръстовите отпечатащи на притежателя на визата, също така наличието на означение „VIS 0“ се проверява, като се използва само номерът на визовия стикер;
- всички пътуващи трябва да бъдат информирани за правата на

субектите на данни във връзка с обработването на техните лични данни в контекста на граничния контрол, включително проверките в базите данни (например базите данни на ШИС и ВИС). Прилагат се правилата на ЕС относно защитата на личните данни¹⁸. Граничните служители следва да предоставят на пътуващия информация относно правата за достъп до данни, поправка на неточни данни и заличаване на незаконно съхранени данни. Граничният служител следва да предостави на пътуващия координатите за връзка с компетентните национални органи, включително с органите за защита на данните, за да му се даде възможност да упражни правата си¹⁹;

- преди да поставите печата за преминаване през границата, когато това се изисква, се уверете, че лицето не е просрочило разрешен период (т.е. 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период) по време на последния си престой в пространството без граничен контрол на вътрешните граници или на територията на една от следните държави: България, Хърватия, Кипър или Румъния; по отношение на гражданите на трети държави, които са членове на семействата на граждани от ЕС, ЕИП и Швейцария, моля, имайте предвид, че за тях се прилагат специални разпоредби (вж. раздел II, точка 2.1.2);
- не разпитвайте пътуващия като потенциален престъпник или незаконен имигрант. Всички въпроси следва да бъдат добре

¹⁸ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните), ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1. Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета, ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 89 и Решение 2007/533/ПВР на Съвета от 12 юни 2007 г. относно създаването, функционирането и използването на Шенгенска информационна система от второ поколение (ШИС II); Регламент (ЕО) № 1987/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. за създаването, функционирането и използването на Шенгенска информационна система от второ поколение (ШИС II); Регламент (ЕО) № 767/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно Визовата информационна система (ВИС) и обмена на данни между държави членки относно визите за краткосрочно пребиваване (Регламент за ВИС).

¹⁹ Тази информация може да бъде под формата на плакат или на брошура. Брошурата или плакатът трябва да бъдат на разположение на всички официални езици на Съюза и на езика/езиците на държавите, граничещи със съответните държави от Шенген.

балансиран и задаван добронамерено;

- отправените от пътуващия въпроси не трябва да се считат за вмешателство и следва да им бъде отговорено по подплатен с факти и учтив начин.

2. ПРОВЕРКИ НА ЛИЦА, КОИТО СЕ ПОЛЗВАТ С ПРАВО НА СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ СЪГЛАСНО ПРАВОТО НА СЪЮЗА

2.1. Лицата, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, подлежат на системни проверки в съответните бази данни при влизане и излизане, а именно:

- ШИС (отчасти чрез документални проверки и отчасти чрез извършването на оценка на това дали въпросните лица могат да представляват заплаха за обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения на държавите от Шенген);
- SLTD;
- националните бази данни, съдържащи информация за откраднати, незаконно присвоени, изгубени или невалидни пътни документи.

Граничните служители могат да извършват справка и в други национални бази данни и бази данни на Интерпол.

При паспорти и пътни документи, съдържащи носител на запаметена информация, посочен в член 1, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 2252/2004, се проверява автентичността на данните в чипа.

2.1.1. При наличие на съмнения относно автентичността на пътния документ или самоличността на неговия притежател се проверява поне един от биометричните идентификатори, които са интегрирани в паспорта и пътните документи, издадени в съответствие с Регламент (ЕО) № 2252/2004. Когато е

възможно, такава проверка се извършва и по отношение на пътните документи, които не са обхванати от посочения регламент.

- 2.1.2. В случай на граждани на трети държави, които са членове на семействата на граждани от ЕС, ЕИП и Швейцария, те имат право на пребиваване в държава членка за максимален период до три месеца, ако притежават валиден паспорт и придружават или се присъединяват към гражданин на ЕС, ЕИП или Швейцария, без да се прилага ограничение от 90 дни в рамките на 180-дневен период.

Следва да се отбележи, че гражданите на трети държави, които са членове на семействата на граждани от ЕС, ЕИП и Швейцария, имат право да придружават или да се присъединяват към гражданин на ЕС, ЕИП или Швейцария за последователни периоди до три месеца за държави от Шенген без никакви условия или формалности (с изключение на необходимостта граждани на трета държава, за която важи изискването за виза, да притежават такава виза).

Когато член на семейството пътува сам, ще започне (отново) да се прилага обичайният режим за продължителността на краткосрочното пребиваване, тъй като условията за възползване от улесненията за свободно движение на граждани на ЕС, ЕИП и Швейцария и техните семейства вече не са изпълнени.

Предходният престой в пространството без граничен контрол на вътрешните граници, при който пътуващият е придружавал или се е присъединил към гражданин на ЕС, ЕИП или Швейцария, не следва да се взема предвид за целите на изчисляването на спазването на правилото за 90 дни в рамките на всеки период от 180 дни, което се прилага само за краткосрочното пребиваване.

***Примери**

Индийски гражданин, който е сключил брак с френска гражданка, може да придружава френската си съпруга в Германия за период от три месеца, в Испания за период от два месеца и в Италия за период от три месеца, като по този начин

пребивава в пространството без граничен контрол на вътрешните граници за общ последователен период от осем месеца.

Японски гражданин има сключен брак с естонска гражданка и никога преди не е бил в ЕС. Японският гражданин придружава естонската си съпруга в Италия за период от един месец. Веднага след този един месец естонската съпруга напуска Италия и се връща в Япония, за да работи. Японският гражданин може да продължи да стои там сам още 90 дни (ограничението от 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период се прилага).

Китайски гражданин, който има сключен брак с шведска гражданка, прекарва сам 15 дни в Австрия с цел служебно посещение. След това шведската гражданка се присъединява към него и прекарват един месец в Португалия. Веднага след този един месец шведската съпруга напуска ЕС. Китайският гражданин може да продължи да стои там сам през останалите 75 дни в рамките на 180-дневния период (ограничението от 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период се прилага, но престоят заедно с гражданката на ЕС не следва да се брои (в този пример — периодът от един месец), когато се оценява дали ограничението от 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период е спазено).

- 2.2. Съответствие със запис в ШИС или в други съответни бази данни само по себе си не е достатъчно основание за отказ за влизане на лицата, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза ([вж. раздел I, точка 8.3](#) относно правилата, които се прилагат за отказа за влизане на лица, ползващи се с право на свободно движение съгласно правото на Съюза).
- 2.3. Целеви проверки в съответните бази данни са възможни само когато системните проверки биха оказали непропорционално въздействие върху потока на движение на конкретните сухопътни и морски гранични контролно-пропускателни пунктове и след провеждане на оценка на рисковете, свързани с обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения на някоя от държавите от Шенген. (За повече информация относно процедурата по уведомяване [вж. приложение I](#)).

При такава ситуация следва да се използват установените от Комисията съвместно с държавите от Шенген и съответните агенции общи показатели за риска, свързани с чуждестранните бойци терористи, за да се определи кои лица следва да преминават целева проверка.

От 7 октомври 2017 г. до 7 април 2019 г. могат да се извършват целеви проверки само на определени летища, които са изправени пред специфични инфраструктурни проблеми при изпълняването на новите правила и за които Комисията е разрешила дерогация (когато обаче обемът на движението и времето за чакане не нарушават потока на движение на въпросните летища, трябва да се извършват системни проверки в съответните бази данни). След 7 април 2019 г. вече не са възможни дерогации за въздушните граници.

2.4. Когато има такива целеви проверки, лицата, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза и на които не се извършват целеви проверки в съответните бази данни, преминават през „други проверки на лицата, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза“, с оглед установяване на самоличността на лицето въз основа на представяне или показване на пътен документ. Тези „други проверки“ представляват бърза и целенасочена проверка на валидността на пътния документ за преминаване през границата и проверка за наличие на признаци за фалшификация или подправяне, когато е необходимо чрез използване на технически устройства. В случаите, когато има съмнения относно пътния документ или когато има признаци, че това лица би могло да представлява заплаха за обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения на държавите от Шенген, граничният служител извършва справка в съответните бази данни, посочени в член 8, параграф 2, букви а) и б) от Кодекса на шенгенските граници.

2.5. Проверките в съответните бази данни могат да се извършват предварително въз основа на данните за пътниците, получени в съответствие с Директива 2004/82/ЕО на Съвета или в съответствие с друго право на Съюза или национално право. Когато проверките се извършват предварително въз основа на такава информация за пътниците, предварително получените данни се

сверяват на граничния контролно-пропускателен пункт спрямо данните в пътния документ. Самоличността и гражданството на въпросното лице, както и автентичността и валидността на пътния документ за преминаване на границата също са предмет на проверка.

2.6. За да се гарантират ефективни гранични проверки, при наличие на съмнения относно автентичността на пътния документ или самоличността на неговия притежател, се проверява поне един от биометричните идентификатори, които са интегрирани в пътните документи, издадени в съответствие с Регламент (ЕО) № 2252/2004. Когато е възможно, такава проверка се извършва и по отношение на пътните документи, които не са обхванати от посочения регламент (издадени в ЕС паспорти и пътни документи, издадени от държавите — членки на ЕС, които са се отказали от прилагането му: Ирландия и Обединеното кралство, както и паспорти и пътни документи, издадени от трети държави). Относно проверката на автентичността на данните, съхранявани в електронен паспорт, [вж. раздел I, точка 16](#).

2.7. За да избегнат подлагането на лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, на системни проверки два пъти на сухопътните гранични контролно-пропускателни пунктове с Румъния, България и Хърватия, граничните органи могат да вземат решение въз основа на оценка на риска извършваните проверки в съответните бази данни да бъдат само несистемни, като се извършват при излизане. Понастоящем това правило може да се прилага за следните сухопътни граници:

- България — Гърция
- Румъния — Унгария
- България — Румъния
- Хърватия — Словения
- Хърватия — Унгария

2.8. Като общо правило, на лицата, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, е разрешено да преминават през границите на държавите от Шенген въз основа на следните документи:

- граждани на ЕС, ЕИП, Швейцария: лична карта/паспорт;
- членове на семействата на граждани на ЕС, ЕИП и Швейцария, които са граждани на трети държави: паспорт. Също така може да е необходимо да имат виза, ако са граждани на трети държави, за които важи [задължението за притежаване на виза](#), освен ако не притежават:
  - валидно [разрешение за пребиваване](#), издадено от държава от Шенген, която прилага изцяло достиженията на правото от Шенген;
  - или валидна карта за пребиваване, издадена от държава от Шенген, която прилага изцяло достиженията на правото от Шенген, съгласно членове 10 и 20 от Директива 2004/38/ЕО, независимо от това дали придружават или се присъединяват към гражданин на ЕС или ЕИП²⁰;
  - или при придружаване или присъединяване към гражданин на ЕС или ЕИП, който е упражнил правото да се движи и пребивава свободно по силата на Директива 2004/38/ЕО²¹, валидна карта за [пребиваване](#), издадена съгласно членове 10 и 20 от Директива 2004/38/ЕО, от Ирландия или Обединеното кралство или от държава от Шенген, която все още не прилага изцяло достиженията на правото от Шенген;

***Примери**

Словашка гражданка пребивава в Германия със своя китайски съпруг. Те пътуват до Франция. Тъй като китайският съпруг притежава карта за пребиваване в Германия, издадена съгласно член 10 от директивата, не е необходима виза за влизане, както съгласно директивата, така и съгласно Кодекса на шенгенските граници.

Германски гражданин пребивава в Германия със своята китайска съпруга. Те пътуват до Испания. Тъй като китайската съпруга притежава разрешение за пребиваване в Германия, издадена съгласно националното право на дадена държава от Шенген, не е необходима виза за влизане съгласно Кодекса на шенгенските граници.

²⁰ Член 6, параграф 1, буква б) във връзка с член 2, параграф 16, буква а) от Кодекса на шенгенските граници.

²¹ Следва да се отбележи, че това тълкуване, съгласно което притежателите на карта за пребиваване са освободени само от изискването за виза, когато придружават или се присъединяват към гражданин на ЕС, понастоящем преминава оценка от Службите на Комисията.

Словашки гражданин пребивава в Румъния със своята китайска съпруга. Те пътуват до Франция. Тъй като китайската съпруга притежава карта за пребиваване в Румъния, издадена съгласно член 10 от директивата, тя е освободена от изискването за виза съгласно директивата.

Словашки гражданин пребивава в Ирландия със своята китайска съпруга. Китайската съпруга, притежаваща карта за пребиваване, издадена от Ирландия съгласно член 20 от директивата, пътува сама до Франция. Тъй като тя пътува сама, тя трябва да кандидатства за виза, за да влезе във Франция.

Членовете на семействата, които подлежат на задължението за притежаване на виза, могат също така да представят два паспорта, т.е. валиден паспорт (без виза) и невалиден паспорт, съдържащ валидна виза.

За повече информация относно специалните правила, отнасящи се за членовете на семействата на граждани на ЕС, ЕИП и Швейцария, направете справка с [част III от Наръчника за обработване на заявления за издаване на визи и промяна в издадени визи](#), наричан по-долу „Наръчника за прилагане на Визовия кодекс“.

Н.В. Въз основа на Споразумението между Европейската общност и нейните държави членки, от една страна, и **Швейцарската конфедерация**, от друга страна, относно свободното движение на хора, горепосочените правила обхващат и служителите, независимо от тяхното гражданство, на лица, които предоставят услуги, които са интегрирани на пазара на труда в Швейцария или една от държавите — членки на ЕС, и са заети с предоставянето на услуга на територията на една от тези държави — членки на ЕС (член 17 от приложение I към споразумението).

Въз основа на Споразумението за Европейска асоциация за свободна търговия същите правила се прилагат за служителите, независимо от тяхното гражданство, на лица, които предоставят услуги, които са интегрирани на пазара на труда в Швейцария или една от държавите от ЕИП и са заети с предоставянето на услуга на територията на една от тези държави от ЕИП.

- 2.9. Въпреки това в случаите, когато лице, което не се ползва с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, няма необходимите пътни документи или необходимите визи (ако се изискват такива), въпросната държава от Шенген, преди да върне лицето, трябва да му предостави всички разумни възможности да получи необходимите документи или те да му бъдат донесени в разумен срок от време или да потвърди или докаже чрез други средства, че има право на свободно движение съгласно правото на Съюза.

В случай че пътуващият представи пътен документ без машинночитаема зона и при наличие на съмнение за самоличността му, следва да се извърши проверка на втора линия.

* *Правно основание — съдебна практика:*

- [Директива 2004/38/ЕО \(членове 4, 5 и 27\)](#)

- [Кодекс на шенгенските граници \(член 8\)](#)

- [Споразумение между Европейската общност и нейните държави членки от една страна, и Швейцарската конфедерация, от друга страна, относно свободното движение на хора, 21 юни 1999 г.](#)

- [решение на Съда от 25 юли 2002 г. по дело *MRAX/Белгия*, C-459/99.](#)

- [решение на Съда от 17 февруари 2005 г. по дело *Salah Oulane/Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie*, C-215/03.](#)

- [решение на Съда от 31 януари 2006 г. по дело *Комисия/Испания*, C-503/03.](#)

3. ПРОВЕРКИ НА ГРАЖДАНИ НА ТРЕТИ ДЪРЖАВИ ПРИ ВЛИЗАНЕ

- 3.1. Условието за влизане, които трябва да бъдат спазвани от граждани на трети държави при влизане на територията на държава от Шенген, са следните:

- а) притежаване на валидни пътни документи, удостоверяващи правото им да преминават през границата, с валидност най-малко три месеца след планираната дата на тръгване от държавите от Шенген (въпреки че при надлежно обосновани извънредни случаи това задължение може да отпадне), които са издадени през предходните 10 години;

- б) притежаване на [валидна виза](#), когато е необходимо, с изключение на случаите, когато гражданин на трета държава притежава валидно [разрешение за пребиваване](#), издадено от държава от Шенген, която прилага изцяло достиженията на правото от Шенген, което се счита за равностойно на виза или на валидна виза за дългосрочно пребиваване. Тази равностойност не се прилага за временни разрешения, които се издават до разглеждането на първа молба за разрешение за пребиваване или на молба за убежище;
- в) обосновка за целта и условията за престой в държава(и) от Шенген, която(които) ще бъде(ат) посетена(и), включително разполагане с достатъчно средства за издръжка за срока на планирания престой и за връщането в тяхната държава на произход (или за транзита към трета държава, в която е гарантирано тяхното приемане, например защото притежават разрешение за пребиваване, издадено от тази държава) или способност законно да придобият тези средства;
- г) да не са регистрирани в Шенгенската информационна система (ШИС) като лица, за които има сигнал за отказ за влизане;
- д) да не се смятат за лица, които могат да бъдат заплаха за обществения ред, националната сигурност, общественото здраве или международните отношения на някоя от държавите от Шенген. Такъв по-конкретно може да бъде случаят, когато в национална база данни няма регистриран сигнал за отказ за влизане на въпросното лице.

* *Правно основание:*

- [Кодекс на шенгенските граници \(член 6\)](#)

- [Регламент \(ЕС\) № 265/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 25 март 2010 г. за изменение на Конвенцията за прилагане на споразумението от Шенген и на Регламент \(ЕО\) № 562/2006 по отношение на движението на лица с визи за дългосрочно пребиваване](#)

- [Регламент \(ЕС\) 2018/1806 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. за определяне на третите страни, чиито граждани трябва да притежават виза,](#)

когато преминават външните граници, както и тези, чиито граждани са освободени от това изискване

- Решение № 565/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за въвеждане на опростен режим за контрола на лица на външните граници, който се основава на едностранното признаване от страна на България, Хърватия, Кипър и Румъния на определени документи за равностойни на националните им визи за транзитно преминаване или планиран престой на тяхна територия, ненадвишаващ 90 дни в рамките на период от 180 дни, и за отмяна на Решения № 895/2006/ЕО и № 582/2008/ЕО

Връзка:

-Списък на третите държави, чиито граждани трябва да притежават виза при преминаване на външните граници, както и на тези, чиито граждани се освободени от това изискване.

- Информация относно национални дерогации от изискването за притежаване на виза

-Общ списък на третите държави, чиито граждани трябва да притежават виза за летищен транзит, когато преминават през международна транзитна зона на летища, намиращи се на територията на държавите членки

-Списък на третите държави, чиито граждани трябва да притежават виза за летищен транзит, когато преминават през международна транзитна зона на летища, намиращи се на територията на една държава членка

-Списък на разрешения за пребиваване, които дават на титулярите им право на транзитно преминаване през летищата на държавите членки, без да се изисква да притежават виза за летищен транзит

3.2. Гражданите на трети държави трябва да подлежат на цялостна проверка, която трябва да бъде извършвана, както е описано по-долу. Въпреки това специални правила се прилагат за следните категории лица:

- а) държавни глави и членовете на техните делегации ([раздел I, точка 5.1](#));
- б) пилоти на самолети и други членове на екипажа ([раздел I, точка 5.2](#));

- в) моряци ([раздел I, точка 5.3](#));
- г) притежатели на дипломатически, официални или служебни паспорти и членове на международни организации ([раздел I, точка 5.4](#));
- д) жители на гранични райони, които се ползват от режима за местен граничен трафик ([раздел I, точка 5.5](#));
- е) непълнолетни лица ([раздел I, точка 5.6](#));
- ж) ученици от трети държави, които пребивават в държава от ЕС или в трета държава, за която не важи задължението за притежаване на виза ([раздел I, точка 5.7](#));
- з) погранични работници ([раздел I, точка 5.8](#));
- и) туристи по системата на „статут на одобрена дестинация — ADS“ ([раздел I, точка 5.9](#));
- й) спасителни служби, полиция, пожарни екипи и гранични служители ([раздел I, точка 5.10](#));
- к) офшорни работници ([раздел I, точка 5.11](#)).

Проверките на лицата без гражданство или бежанците се извършват по същия начин като тези на гражданите на трети държави като цяло (раздел I, точка 12 относно лицата, търсещи убежище).

Граничният служител незабавно сменя и предава дактилоскопичните отпечатаци на всеки гражданин на трета държава или лице без гражданство, което е задържано във връзка с незаконното преминаване на външна граница на държава от Шенген, ако тези лица са на възраст поне 14 години и ако не са върнати обратно.

Забележка: по отношение на проверките на граждани на трети държави, които са членове на семействата на граждани от ЕС, ЕИП или Швейцария (лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза), вж. [раздел I, точка 2.8](#).

* Правно основание:

- [Регламент \(ЕС\) № 603/2013 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на система Евродак за сравняване на дактилоскопични отпечатаци \(член 14\)](#)

* Връзка:

- [Документи, издадени от държавите от Шенген на лица без гражданство и на бежанци](#)
- [Информация относно национални дерогации от изискването за притежаване на виза](#)

- 3.3. Граничните служители трябва да **проверяват системно** гражданите на трети държави в следните бази данни:
- ШИС (отчасти чрез документални проверки и отчасти чрез извършването на оценка на това дали въпросните лица могат да представляват заплаха за обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения на държавите от Шенген);
  - SLTD;
  - националните бази данни, съдържащи информация за откраднати, незаконно присвоени, изгубени или невалидни пътни документи.

Граничните служители могат да извършват справка и в други национални бази данни и бази данни на Интерпол.

- 3.4. Проверките в съответните бази данни могат да се извършват предварително въз основа на данните за пътниците, получени в съответствие с Директива 2004/82/ЕО на Съвета или в съответствие с друго право на Съюза или национално право. Когато проверките се извършват предварително въз основа на такава информация за пътниците, предварително получените данни се сверяват на граничния контролно-пропускателен пункт спрямо данните в пътния документ. Самоличността и гражданството на въпросното лице, както и автентичността и валидността на пътния документ за преминаване на границата също са предмет на проверка.
- 3.5. При паспорти и пътни документи, съдържащи носител на запаметена информация, се проверява автентичността на данните в чипа, при положение че са налице валидни сертификати. При проверката на електронните паспорти следва да се проверяват автентичността и целостта на данните, съхранявани в микрочипа. За да се провери дали данните в чипа са въведени от упълномощен орган и не са

манипулирани, съдържанието на чипа следва да бъде удостоверено чрез пасивно удостоверяване на автентичността. Сертификатът на органа, подписал документа (Document Signer — DS), следва да бъде сверен със съответния надежден сертификат CSCA (Country Signing Certification Authority — сертификат от упълномощен сертифициращ орган — издател на електронен подпис) на държавата на издаване. Ако се поддържа удостоверяване на автентичността на чипа, то следва да се използва, за да се провери дали чипът е истински.

3.6. Гражданите на трети държави трябва да подлежат на цялостна проверка.

При влизане цялостната проверка се състои от проверка на това дали всички условия за влизане са изпълнени, а именно:

- проверка дали гражданинът на трета държава притежава [документи, които са валидни за преминаване на границата](#) и които не са с изтекъл срок на валидност, и дали документите са придружени, когато е приложимо, от изискваната [виза](#), [изискваното разрешение за пребиваване](#) или виза за дългосрочно пребиваване.

Гражданите на трети държави, които подлежат на задължението за притежаване на виза, могат да пътуват с два паспорта, т.е. валиден паспорт (без виза) и невалиден паспорт, съдържащ валидна виза;

- системно проверявайте съответните бази данни ([вж. раздел I, точка 1.5, четвърто тире](#)) и дали има вероятност превозното средство на лицето и вещите, които превозва, да застрашат обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения на някоя държава от Шенген. Тази проверка трябва да включва пряка справка с данните и списъците със сигнали за лица и вещи, включени в Шенгенската информационна система (ШИС) и национални масиви с данни, и действието, което следва да се извърши в резултат на сигнала, ако има такова;
- проверка на печатите за влизане и излизане върху пътните документи на съответния гражданин на трета държава с цел проверка чрез сравняване на датите на влизане и излизане дали лицето не е надвишило максималния срок на разрешен престой на територията на пространството без граничен контрол

на вътрешните граници или на територията на България, Хървати, Кипър или Румъния поотделно, т.е. 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период, предшестващ всеки ден от престоя;

- проверка по отношение мястото на заминаване и пристигане на съответния гражданин на трета държава и целта на планирания престой, като се проверяват при необходимост съответните подкрепящи документи;
- проверка дали съответният гражданин на трета държава разполага с достатъчно средства за издръжка за срока и целта на планирания престой, за завръщането си в държавата на произход или за транзита към трета държава или че е в състояние законно да придобие тези средства. За да бъде направена оценка на средствата за издръжка, трябва да бъдат взети под внимание референтните суми, посочени от всяка държава от Шенген;
- проверката на това дали средствата за издръжка са достатъчни може да се основава на пари в брой, пътни чекове и кредитни карти, които притежават гражданите на трети държави. Декларации за спонсорство, когато такива декларации се изискват от съответното национално законодателство, [и писма за гаранция/покана от домакина](#), както са определени в съответното национално законодателство, когато гражданинът на трета държава гостува на дадено лице, могат също да представляват доказателства за достатъчни средства за издръжка;
- валидността на кредитна карта може да бъде проверена чрез свързване с издаващото дружество или чрез други способности, които са на разположение на граничния контролно-пропускателния пункт (например обменни бюра);
- Поканите от домакините могат да бъдат проверявани чрез директно свързване с домакина или чрез проверка на добросъвестността на домакина чрез националните точки за контакт на държавата от Шенген, в която пребивава домакинът;

* Насоки относно понятието „заплаха за общественото здраве“ за целите на отказ за влизане:

Понятието обхваща „всяка болест с епидемичен потенциал съгласно определението на международните здравни [правила] на Световната здравна организация и други инфекциозни болести или заразни паразитни болести, ако са предмет на защитни разпоредби, които важат за граждани на държавите [от Шенген]“.

За целите на настоящото ръководство всяка заплаха за европейските граждани, както и решенията относно ефективните мерки, които ще се предприемат, ще бъдат оценявани и решавани посредством мрежата на Общността, създадена съгласно Решение № 1082/2013/ЕС, и нейната система за ранно предупреждение и реагиране (СРПР), както и посредством Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC), създаден съгласно Регламент (ЕО) № 851/2004 за създаване на Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията. Органите на СРПР се състоят от органите на държавите — членки на ЕС, отговарящи за общественото здраве, и работят на национално равнище заедно с признати национални институции за наблюдение. ECDC извършва оценката на риска от заплахата (ecdc.europa.eu).

Следователно органите на всяка държава — членка на ЕС, които са компетентни да прилагат здравните мерки, следва винаги да участват, в съответствие с националното законодателство и законодателството на Съюза в областта на общественото здраве и с процедурите, установени от всяка държава от Шенген, в изготвянето на оценката на риска за общественото здраве за целите на разрешаването или отказа за влизане на границата.

* Насоки относно изчисляването на продължителността на престоя:

По отношение на 90-те дни в рамките на 180-дневен период за ден на влизане се счита първият ден от престоя в пространството без граничен контрол на вътрешните граници, а за ден на излизане се счита последният ден от престоя в това пространство. За България, Хърватия, Кипър и Румъния това съответства на деня на влизане на територията на всяка от тези държави от Шенген и на деня на излизане от тази територия. За целите на проверката дали продължава да се изпълнява изискването за 90 дни в рамките на всеки период от 180 дни, понятието „всеки“ означава прилагането на „подвижен“ референтен период от 180 дни, като се гледа

назад всеки ден от престоя за последния период от 180 дни. Това означава, че липсата на непрекъснат период от 90 дни позволява нов престой до 90 дни. Вж. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/docs/short_stay_schengen_calculator_user_manual_en.pdf

„Калкулаторът за краткосрочен престой“, който е на разположение на уебсайта на Европейската комисия/на генерална дирекция „Миграция и вътрешни работи“ (https://ec.europa.eu/home-affairs/content/visa-calculator_en или може да бъде изтеглен от уебсайта CIRCA), може да се използва за изчисляването на разрешения период на престой съгласно новите правила. Ръководството на потребителя съдържа информация относно новите правила, използването на калкулатора и примери от практиката. Вж. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/index_en.htm

Този начин за изчисляване на краткосрочен престой, който се прилага считано от 18 октомври 2013 г., не се прилага за споразуменията за премахване на визите, сключени между ЕС и Антигуа и Барбуда, Бахамски острови, Барбадос, Бразилия, Сейнт Китс и Невис, Мавриций и Сейшелските острови, по отношение на които се прилага определението („3 месеца по време на 6 месечен период след деня на първото влизане“). Продължителността на престоя на пътуващи, които не са граждани на ЕС и имат виза, издадена в съответствие със споразуменията за улесняване на издаването на визи, сключени между ЕС и определени трети държави, ще се изчислява според новия изчислителен метод, тъй като в тези споразумения се посочва правилото за 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период.

При изчисляването на продължителността на краткосрочния престой (когато се оценява спазването на правилото за 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период) не се вземат предвид периодите на престой, разрешени съгласно разрешение за пребиваване или виза за дългосрочно пребиваване. Тази разпоредба следователно позволява на гражданите на трети държави, ползващи се от безвизов режим, да остават законно на територията на държавите от Шенген, които прилагат изцяло достиженията на правото, и да посещават *други* държави от Шенген, различни от държавата, издала визата за дългосрочно пребиваване/разрешението за пребиваване. Уреждането на ситуации на продължителен, непрекъснат престой в държава от

Шенген, който надхвърля 90 дни в една държава от Шенген обаче, е извън обхвата на достиженията на правото от Шенген. Това попада в обхвата на националното право или двустранните споразумения и при такива случаи въпросната държава от Шенген следва да спазва националните си правила относно удължаването на престоя.

3.6.1. Цялостните проверки на излизане включват:

- проверка дали гражданинът на трета държава притежава валиден документ за преминаване на границата;
- проверка на пътните документи за признаци за фалшификация или подправяне;
- проверка чрез задължителни системни проверки в съответните бази данни дали гражданинът на трета държава може да бъде заплахата за обществения ред, националната сигурност или международните отношения на някоя от държавите от Шенген.
- При паспорти и пътни документи, съдържащи носител на запаметена информация, се проверява автентичността на данните в чипа, при положение че са налице валидни сертификати. При проверката на електронните паспорти следва да се проверят автентичността и целостта на данните, съхранявани в микрочипа. За да се провери дали данните в чипа са въведени от упълномощен орган и не са манипулирани, съдържанието на чипа следва да бъде удостоверено чрез пасивно удостоверяване на автентичността. Сертификатът на органа, подписал документа (Document Signer — DS), следва да бъде сверен със съответния надежден сертификат CSCA на държавата на издаване. Ако се поддържа удостоверяване на автентичността на чипа, то следва да се използва, за да се провери дали чипът е истински.

3.6.2. Допълнителните проверки на излизане включват:

- проверка дали лицето притежава валидна виза, ако такава се изисква, с изключение на случаите, когато притежава валидно разрешение за пребиваване, издадено от държава от Шенген, или валидна виза за

дългосрочно пребиваване или други документи, които удостоверяват престой или повторно влизане на тяхна територия;

- проверка дали лицето не е надвишило срока на разрешен престой.

3.7. От гражданите на трети държави, които притежават валидно разрешение за пребиваване, по правило следва да не се иска да доказват целта на планирания престой, нито притежаването на средства за издръжка. Другите проверки — и по-конкретно проверката на пътните документи и разрешенията за пребиваване, проверките в ШИС и в национални бази данни — трябва обаче да бъдат извършвани, както е обяснено в [точка 1.2](#) и [точка 3.6.2 от раздел I](#).

3.8. За да не се забавят процедурите за проверки при влизане и излизане, които се провеждат в кабините на първа линия, и когато са необходими допълнителни проверки, цялостните проверки, посочени по-горе, могат да се извършват на място, различно от кабините („проверки на втора линия“).

При молба на гражданин на трета държава и когато съществуват подходящи съоръжения, тези цялостни проверки трябва да се извършват в зони с ограничен достъп, предназначени за тази цел. В случай на проверки на втора линия на въпросния гражданин на трета държава трябва да се предостави писмена информация относно целта на тези проверки, както и относно процедурата. Тази информация може да бъде под формата на плакат или на брошура, които да бъдат дадени на лицето. Брошурата или плакатът трябва да бъдат на разположение на всички официални езици на Съюза и на езика/езиците на държавите, граничещи със съответните държави от Шенген.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(членове 7 и 8, приложения I и IV\)](#)

- [Решение № 1082/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. за сериозните трансгранични заплахи за здравето и за отмяна на Решение № 2119/98/ЕО \(текст от значение за ЕИП\)](#)

- Регламент (ЕО) № 851/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. за създаване на Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията

- Регламент № 2252/2004 на Съвета от 13 декември 2004 г. относно стандартите за отличителните знаци за сигурност и биометричните данни в паспортите и документите за пътуване, издавани от държавите членки

- Международните здравни правила (Световната здравна организация)

4. **ПРОВЕРКИ В ШЕНГЕНСКАТА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА (ШИС) И В БАЗАТА ДАННИ НА ИНТЕРПОЛ ОТНОСНО ОТКРАДНАТИ ИЛИ ИЗЧЕЗНАЛИ ДОКУМЕНТИ ЗА ПЪТУВАНЕ (SLTD)**

4.1. По време на граничните проверки е необходимо да се извършват кръстосани проверки в ШИС на всички лица и техните пътни документи. Приложенията на националния граничен контрол обикновено предлагат интегрирана проверка на лицата и техните пътни документи в съответните бази данни. ШИС съдържа сигнали за лица и вещи, които попадат в една от следните категории за сигнализиране:

- отказ за влизане или пребиваване (член 24 от Регламент (ЕО) № 1987/2006) — тази категория за сигнализиране обхваща гражданите на трети държави, които нямат право да влизат или да пребивават на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници, Румъния или България²²;
- лица, издирвани за арест (член 26 от Решение 2007/533/ПВР на Съвета) — тази категория сигнали обхваща лицата, по отношение на които е издадена европейска заповед за арест или е подадена молба за екстрадиция (асоциирани държави);
- изчезнали лица (член 32 от Решение 2007/533/ПВР на Съвета) — целта на тази категория за сигнализиране е да се открият изчезнали лица, включително деца и непридружени непълнолетни лица, и да бъдат поставени под закрила, ако това е законосъобразно и необходимо.
- лица, които се издирват, за да съдействат в съдебно производство (член 34 от Решение 2007/533/ПВР на Съвета) — целта на тази категория за сигнализиране е да се открият местопребиваването или местожителството на лицата, които се издирват, за да съдействат в съдебно производство (например свидетели);

²² Сигнал по отношение на гражданин на трета държава, който е член на семейството на гражданин на ЕС, следва да се третира съгласно член 25 от Регламент (ЕО) № 1987/2006 (вж. раздел VIII, точка 8.3).

- лица и вещи за целите на проверките от разстояние или явните проверки (член 36 от Решение 2007/533/ПВР на Съвета) — целта на тази категория сигнали е да се получи информацията относно лицата или вещите за целите на наказателно преследване и предотвратяване на заплахи за обществената или националната сигурност;
- вещи, издирвани с цел изземване или използване като доказателство в наказателно преследване (член 38 от Решение 2007/533/ПВР на Съвета) — този сигнал обхваща вещите (например превозни средства, пътни документи, кредитни карти, регистрационни номера на автомобили и промишлено оборудване), издирвани с цел изземване или използване като доказателство в наказателно преследване.

По време на проверка в ШИС е възможно да се срещнат множество сигнали за едно и също лице. Това се дължи на факта, че няколко държави от Шенген могат да подадат сигнал за едно и също лице. В случай на такова съответствие всички искания за действие ще бъдат показани на екрана. При условие че исканията за действие са съвместими, всички действия по отношение на това лице ще трябва да бъдат предприети. В случай на несъвместими искания за действие (например да се арестува лице, но и да му бъде отказано влизане) е необходимо да се установи връзка с бюро СIRENE за допълнителни указания. Следва да се отбележи, че сигналите за лицата, издирвани за арест, имат най-голям приоритет.

Ако има съответствие между сигнал в ШИС и сигнал в Интерпол по едно и също време, трябва да бъде следвана процедурата на ШИС, тъй като сигналът в ШИС има предимство. Докладите относно съответствията трябва да бъдат изпратени на бюро СIRENE, а не на Националното централно бюро на Интерпол.

4.2. Действия, които трябва да бъдат предприети в случай на съответствие със запис в ШИС

В случай на съответствие със запис в ШИС относно лице или вещь действието, което трябва да бъде предприето, ще се покаже на екрана на граничния служител.

4.2.1. Лицата, издирвани за арест, трябва да бъдат задържани и предадени на органите, които са компетентни да вземат решенията относно временното задържане с цел

екстрадиция или предаване на държавата от ЕС или държавата от Шенген, отправила искането.

4.2.2. Гражданите на трети държави, на които е отказано влизане, трябва да бъдат върнати на мястото, откъдето идват, или в държавата им на произход възможно най-бързо, ако обстоятелствата го позволяват. Тези лица трябва да останат под наблюдението на гранични служители, докато не отпътуват от територията на държавата от Шенген. В случай на съответствие на сигнал за отказ за влизане и пребиваване по отношение на гражданин на трета държава, който притежава разрешение за пребиваване, следва да се обърне специално внимание на проверката на автентичността и валидността на разрешението за пребиваване. Освен това следва незабавно да се осъществи връзка с бюрото SIRENE, за да се започне процедурата за консултации, установена в точка 4.5.1 от наръчника за SIRENE.

По отношение на гражданите на трети държави, които са членове на семействата на граждани от ЕС, вижте специалните разпоредби, които се прилагат за тях ([вж. раздел VIII, точка 8.3](#)).

4.2.3. Преди страната, която е докладвала възрастно лице за изчезнало, да бъде информирана, трябва да бъде поискано предварителното съгласие на това лице.

4.2.4. Трябва да се обърща специално внимание на непълнолетните лица (независимо дали пътуват със или без придружители). Допълнителни стъпки могат да бъдат предприети само след консултация със съответните органи.

4.2.5. Използваните данни за целите на проверките от разстояние или явните проверки следва да позволят получаването на информация, като например:

- мястото, времето или причината за проверката;
- маршрута и крайната цел на пътуването;
- лицата, придружаващи съответното лице, или пътниците в превозното средство, плавателния съд или въздухоплавателния съд;
- използваното превозно средство, плавателен съд, въздухоплавателно средство или контейнер;

- превозваните вещи;
- обстоятелствата, при които са намерени лицето или превозното средство, корабът, въздухоплавателният съд или контейнерът.

По време на събирането на тази информация дискретният характер на проверката следва да се запази.

По време на явните проверки лицата, превозните средства, плавателните съдове, въздухоплавателните средства, контейнерите и превозваните вещи могат да бъдат проверявани с цел получаване на горепосочената информация.

Когато в сигнала е указано, че е необходимо „незабавно действие“, посочената по-горе информация се съобщава без забавяне на националното бюро SIRENE.

* Искане за информация относно сигнал в ШИС

Ако дадено лице поиска информация относно обработката на неговите лични данни в ШИС и относно неговите права за достъп, граничните служители следва да предоставят на лицето данни за връзка с [компетентните национални органи, включително органите за защита на данните](#), където то може да упражни своите права.

4.2.6. Вещи за изземване или използване като доказателство в наказателно производство:

- откраднати, присвоени или изгубени моторни превозни средства с работен обем над 50cc, плавателни съдове и въздухоплавателни средства;
- откраднати, присвоени или изгубени ремаркета с тегло без товар над 750 kg, фургони, промишлено оборудване, извънбордови двигатели и контейнери;
- откраднати, присвоени или изгубени огнестрелни оръжия;
- официални бланки, които са откраднати, незаконно присвоени или изгубени;
- издадени документи за самоличност, като паспорти, лични карти, свидетелства за правоуправление на моторно превозно средство, разрешения за местопребиваване и документи за пътуване, които са откраднати, незаконно присвоени, изгубени или обявени за недействителни;

- е) талони или регистрационни номера на автомобили, които са откраднати, присвоени, изгубени или обявени за недействителни;
- ж) банкноти (регистрирани банкноти);
- з) ценни книжа и платежни средства, като чекове, кредитни карти, облигации, акции и документи за дялово участие, които са откраднати, присвоени, изгубени или обезсилени.

* Най-добра практика — изземване на пътни документи

Граничните служители следва да изземат всички пътни документи, които са регистрирани в ШИС като откраднати, незаконно присвоени, изгубени или невалидни, по-конкретно когато става въпрос за пътни документи, които са обявени за недействителни.

Може да се окаже, че притежателят на документ, който е регистриран в ШИС за изземване, може да докаже, че той е законният собственик на този документ и че документът е регистриран в ШИС, защото е докладван за изгубен или откраднат, но че лицето го е открило отново и е забравило да докладва за това на компетентните органи. При такъв случай самоличността на притежателя на пътния документ и неговото право да използва документа с цел пътуване следва винаги да бъдат проверявани от компетентните органи и когато това е необходимо — в сътрудничество с националното бюро SIRENE.

За повече информация относно действията, които трябва да бъдат предприети в случай на сигнал в ШИС, граничните служители следва да установят връзка с националното бюро SIRENE и да направят справка с националните процедури относно последващите действия в случай на съответствие в ШИС.

* Правно основание:

- [Регламент \(ЕО\) № 1987/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. за създаването, функционирането и използването на Шенгенска информационна система от второ поколение \(ШИС II\), членове 24—26.](#)

- [Решение 2007/533/ПВР на Съвета от 12 юни 2007 г. относно създаването, функционирането и използването на Шенгенска информационна система от второ поколение \(ШИС II\), глави V—IX](#)

- [Наръчник за SIRENE: Решение за изпълнение \(ЕС\) 2017/1528 на Комисията от 31 август 2017 г. за замяна на приложението към Решение за изпълнение 2013/115/ЕС относно наръчника за SIRENE и други мерки за прилагане на Шенгенската информационна система от второ поколение \(ШИС II\) \(нотифицирано под номер C\(2017\) 5893\)](#)

4.3. По време на граничните проверки е необходимо да се извършат кръстосани проверки в базата данни на Интерпол SLTD на пътните документи на всички лица. SLTD съдържа данни относно откраднати и изгубени паспорти, които са били предадени от държавата, която е издала документа. В случай на съответствие със запис в SLTD граничният служител следва да предприеме необходимото/препоръчаното действие съгласно националното право.

5. СПЕЦИАЛНИ ПРАВИЛА ЗА ПРОВЕРКИ НА НЯКОИ КАТЕГОРИИ ЛИЦА

5.1. Държавни глави

Държавните глави и членовете на техните делегации, за чието пристигане и заминаване граничните служители са официално известени чрез дипломатически канали, не подлежат на гранични проверки.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VII\)](#)

5.2. Пилоти на самолети

5.2.1. Пилотите на самолети и другите членове на екипажа могат да преминават границата в процеса на изпълнение на задълженията си въз основа на лиценз за пилот или на удостоверение за член на екипаж съгласно предвиденото в приложение 9 към Конвенцията за гражданска авиация от 7 декември 1944 г. (Конвенцията на ИКАО), когато:

- а) се качват и слизат на летището за междинно кацане или летището на пристигане, разположено на територията на държава от Шенген;

- б) влизат на територията на общината, където се намира летището за междинно кацане или летището на пристигане на територията на държава от Шенген;
- в) пътуват чрез всякакъв вид транспорт до летище, разположено на територията на държава от Шенген, с цел качване на самолет, заминаващ от същото летище.

При всички други случаи общите условия за влизане на граждани на трети държави трябва да бъдат изпълнени.

5.2.2. Когато е възможно, по време на проверките на летищата се дава приоритет на проверки на екипажи на самолети, т.е. те следва да бъдат проверявани преди пътниците или на отделни места, предназначени за тази цел. Екипажи, които са добре познати на персонала, отговорен за граничния контрол, могат да подлежат само на проверки на случаен принцип при изпълнение на служебните им задължения.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VII\)](#)

- [Конвенция на ИКАО](#)

5.3. **Моряци**

5.3.1. Държавите от Шенген могат да разрешават на моряци, които притежават документ за самоличност на морско лице, издаден в съответствие с Конвенция № 108 (1958 г.) или Конвенция № 185 (2003 г.) на Международната организация по труда (МОТ) за документите за самоличност на моряците, Конвенцията за улесняване на международното морско корабоплаване и съответното национално право, да влизат на територията на държавите от Шенген, като слизат на брега за престой в зоната на пристанището, където са акостирали корабите им, или в съседни общини, или да излизат от територията на държавите от Шенген, като се връщат на корабите си, без да се явяват на граничен контролно-пропускателен пункт, при условие че имената им са включени в списъка на екипажа за кораба, който предварително е бил предаден за проверка на компетентните органи.

Въпреки това, предвид оценката на рисковете, свързани с вътрешната сигурност и нелегалната имиграция, преди да слязат на брега, моряците подлежат на проверка от граничните служители в съответствие с член 8.

5.3.2. Моряците, които възнамеряват да останат извън общините, които са разположени в близост до пристанища, трябва да спазват общите условия за влизане на територията на държавите от Шенген.

На притежателите на валидна моряшка книжка или на документ за самоличност на морско лице обаче може да бъде разрешено да влизат на територията на държава от Шенген, дори ако не притежават валидна виза и/или не могат да докажат, че притежават достатъчни средства за издръжка при обстоятелствата, посочени по-долу:

- ако управляваният кораб вече е закотвен или ще пристигне на пристанище, което е разположено в държава от Шенген;
- при транзит към трета държава или връщане в държавата на произход;
- при извънредни случаи или при необходимост (болест, освобождаване, прекратяване на договор и др.).

При тези случаи на притежателите на моряшка книжка или на документ за самоличност на морско лице, които трябва да имат виза поради гражданството им и нямат такава, при влизане на територията на държава от Шенген може да им бъде издадена на границата ([вж. раздел I, точка 9](#)).

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VII\)](#)

- [Конвенция на МОТ № 185](#)

- [Конвенция FAL](#)

5.4. Притежатели на дипломатически, официални и служебни паспорти и членове на международни организации

5.4.1. С оглед специалните привилегии и имунитети, с които се ползват, притежателите на дипломатически, официални или служебни паспорти, издадени от трети държави или техните правителства, признати от държавите от Шенген, и които

пътуват при изпълнение на служебните си задължения, могат да се ползват с приоритет пред други пътници на граничните контролно-пропускателни пунктове, въпреки че продължават, където е приложимо, да подлежат на изискването за притежаване на виза. Притежателите на тези документи не трябва да доказват наличието на достатъчни средства за издръжка.

- 5.4.2. Ако лице, което се представя на външната граница, се позовава на привилегии, имунитети и освобождаване от определени изисквания, граничният служител може да изиска от него да представи доказателства за статута си, като представи необходимите документи, по-специално удостоверения, издадени от акредитиращата държава, или дипломатически паспорт, или други. Ако има съмнения, при извънредни случаи граничният служител може директно да се обърне към Министерството на външните работи.

Освен това граничните служители не могат да откажат на притежателите на дипломатически, официални или служебни паспорти влизане на територията на държавите от Шенген, без първо да се консултират с подходящите национални органи. Това се прилага и за случаите когато за лицето е подаден сигнал в ШИС.

- 5.4.3. Акредитирани членове на дипломатически мисии и консулски представителства и членовете на техните семейства могат да влизат на територията на държавите членки, като представят карта, издадена от министерствата на външните работи на държавите от Шенген и документа, който им разрешава преминаване на границата.

Не е необходима проверка на условията за влизане, когато дипломат влиза на територията на държава от Шенген, в която е акредитиран или в която има право на дългосрочен престой.

- 5.4.4. Дипломатите, които са акредитирани извън територията на държавите от Шенген, трябва да отговарят на общите изисквания за влизане, когато пътуват за лични цели.
- 5.4.5. Когато съществува риск и основателно съмнение за неправомерно поведение или престъпна дейност от страна на дипломати, министерството на външните работи на съответната държава трябва да бъде информирано незабавно.
- 5.4.6. В съответствие с Виенската конвенция за дипломатическите отношения от 18 април 1961 г. дипломатите са неприкосновени и се ползват с други имунитети само в държавата, в която са акредитирани, и в онези държави, през които преминават транзитно, за да заемат или да се върнат на поста си, или когато се връщат в собствената си държава. Това не се прилага, ако те пътуват за лични цели.
- 5.4.7. На членовете на международни организации, които притежават документи, издадени от международните организации, изброени по-долу, и които изпълняват задълженията си, когато това е необходимо, може да им бъде предоставено преференциално третиране по време на граничните проверки.

Трябва да се вземат предвид по-конкретно следните документи:

- laissez-passer на Организацията на обединените нации, издаден на служители на ООН и прилежащите агенции съгласно Конвенцията за привилегии и имунитети на специализирани агенции, приета от Общото събрание на ООН на 21 ноември 1947 г. в Ню Йорк,
- laissez-passer на Европейския съюз (ЕС);
- удостоверение за легитимност, издадено от генералния секретар на Съвета на Европа,
- документи, издадени съгласно член III, параграф 2 от Споразумението между страните по Северноатлантическия договор относно статута на техните войски (военни карти за самоличност, придружени от заповед за пътуване, пътни документи или индивидуална, или колективна заповед за придвижване), както и документи, издадени в рамките на Партньорство за мир.

Притежателите на тези документи по правило не трябва да доказват наличието на достатъчни средства за издръжка.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VII\)](#)
- [Виенска конвенция за дипломатическите отношения от 18 април 1961 г.](#)

Връзка:

- [Информация относно национални дерогации от изискването за притежаване на виза](#)

5.5. **Жители на гранични райони, които се ползват от режима за местен граничен трафик**

5.5.1. Жителите на гранични райони в съседна трета държава, които притежават разрешение за местен граничен трафик („МГТ“), издадено в рамките на режима за местен граничен трафик въз основа на двустранно споразумение между държава от Шенген и съответната трета държава, се ползват от специално третиране, когато преминават границата, а именно:

- не е необходимо да притежават виза, ако притежават разрешение за МГТ, издадено от държава от Шенген, чиято граница искат да преминат. Може да е необходимо да притежават паспорт, заедно с разрешението за МГТ, ако това е предвидено в двустранните споразумения със съответната трета държава;
- след установяване на валидността и автентичността на разрешението за МГТ, което доказва статута на жител на граничен район на лицето, не следва да се извършват допълнителни проверки относно целта на пътуването или относно притежаването на средства за издръжка;
- нито разрешението за МГТ, нито паспортът, когато се изисква такъв, не следва да се подпечатват при влизане или излизане.

5.5.2. Преминването на границите за тези притежатели на разрешение може да бъде допълнително улеснено в рамките на двустранните споразумения между държава от Шенген и трета държава в съответствие с [раздел II, точка 3.](#)

* Правно основание:

[- Регламент \(ЕО\) № 1931/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. за определяне на правилата за местния граничен трафик на външните сухопътни граници на държавите членки и за изменение на разпоредбите на Шенгенската конвенция;](#)

[- Двустранни споразумения, сключени между държавите от Шенген относно местния граничен трафик](#)

5.6. **Непълнолетни лица**

5.6.1. Непълнолетните лица заслужават специалното внимание на гранични служители, независимо дали пътуват с придружител, или не. По време на граничните процедури всички непълнолетни лица следва да бъдат третирани в съответствие с принципа на висшите интереси на детето. По време на граничните процедури следва да бъде даден приоритет на непълнолетните лица и винаги да се гарантират благоприятни за децата третиране и атмосфера. Граничните служители имат задължението да предоставят информация и да обяснят граничните процедури по лесен за възприемане от децата начин (например да ползват услугите на преводач или да рисуват картинки) и да се уверят, че непълнолетните лица ги разбират. Това включва първоначално определяне на евентуалната възможност за международна закрила в случай на непълнолетни мигранти, които пристигат в ЕС по незаконен начин и незабавното им препращане към националните органи за закрила на детето в съответствие с техните възраст и нужди.

В случаи на съмнение относно реалната възраст на лицето, то следва да бъде третирано като дете докато процедурата за оценяване на възрастта не докаже обратното. При такива случаи и по-конкретно когато изглежда, че е възможно лицето да е непълнолетно, то следва да бъде препратено във възможно най-кратък срок на компетентните органи, които са отговорни за непълнолетните лица, включително за извършването на оценка на възрастта. Ако има сериозно основание за подозрение, че непълнолетното лице може да е било незаконно отнето от грижите на лицето, което законно упражнява родителските права по отношение на него, или в случай на подозрение за малтретиране, следва да се

установи връзка с националните органи за закрила на детето във възможно най-кратък срок.

- 5.6.2. По време на граничните проверки в случай на придружени непълнолетни лица граничният служител трябва да проверява дали лицата, придружаващи непълнолетните лица, упражняват родителските права по отношение на тях, особено когато непълнолетните лица са придружени само от едно възрастно лице. Ако това е така, граничният служител ще трябва да извърши всички необходими проверки, за да предотврати отвлечане или във всеки случай незаконно отнемане на непълнолетното лице.

За да не се допусне изчезването на деца, трябва да се гарантира регистрацията във възможно най-кратък срок, особено в случаите на деца без документи.

- 5.6.3. Трябва да бъдат извършвани цялостни проверки на пътните и подкрепящите документи на непридружените непълнолетни лица, за да се гарантира, че те няма да влязат в територията или да я напуснат против волята на лицето(лицата), които имат родителски права над тях. При осъществяването на контакти с непълнолетните лица следва да се използва лесен за възприемане от тях език, адаптиран към възрастта им и ако е необходимо, може да се използва помощта на преводач или културен посредник.

- 5.6.4. Ако има съмнение дали на непълнолетно лице, което е гражданин на ЕС или на друга трета държава и пребивава законно в ЕС е разрешено да преминава границата при излизане, следва да се установи връзка с националната точка за контакт относно непълнолетните лица на ЕС или на държавата от Шенген на гражданство или на местопребиваване на непълнолетното лице.

Ако бъде получена информация, показваща вероятност за отвлечане или подозрение за неразрешено излизане на непълнолетно лице, което е гражданин на ЕС или на трета държава и пребивава законно в ЕС, граничният служител следва:

- да откаже излизането на непълнолетното лице или
- при обстоятелствата, при които няма достатъчно основание за отказ за излизане на непълнолетното лице, но има съображения относно родителските права, да събере информация относно придружаващото лице

и тяхното местоназначение. Информацията следва, в съответствие с приложимото национално законодателство, да бъде изпратена незабавно на националната точка за контакт относно непълнолетните лица от ЕС или на държавата от Шенген на гражданство или на местопребиваване на непълнолетното лице.

В контекста на горепосочената процедура задачите на националните точки за контакт относно непълнолетните лица следва да включва:

- предоставяне, когато това е възможно, на информация относно самоличността (име, гражданство и дата на раждане) на непълнолетното лице и на лицето, което го придружава, и относно връзката между тях;
- предупреждаване на националните агенции, занимаващи с непълнолетни лица, които пораждат загриженост, и информирането им относно предпазните мерки по отношение на непълнолетните лица;
- предоставяне на съвети и помощ на други държави от ЕС или от Шенген относно националните процедури и изискванията за документи.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VII\)](#)

* Връзка:

- [Списък на националните точки за контакт за провеждането на консултации във връзка с ненавършили пълнолетие лица](#)

- [Списък на точките за контакт в държавите членки по въпросите, свързани с управлението на границите](#)

- [VEGA наръчник: деца на летищата: Деца, изложени на риск при пътуване:Насоки за граничните служители](#)

- 5.7. **Ученици от трети държави, които пребивават в държава — членка на ЕС, или в трета държава, за която не важи задължението за притежаване на виза²³**

²³

Настоящият раздел не се прилага за Норвегия, Исландия, Швейцария и Лихтенщайн.

5.7.1. За учениците, които са граждани на трети държави и за които важи задължението за притежаване на виза, но пребивават законно в държава — членка на ЕС, и пътуват в рамките на ученическа екскурзия, не е необходимо да притежават виза за транзитно преминаване или за краткосрочно пребиваване на територията на друга държава — членка на ЕС, при условие че са спазени следните условия:

- а) те са придружени от учител от въпросното училище, който притежава валиден пътен документ и виза, ако се изисква такава;
- б) учителят е в състояние да представи [формуляр](#), издаден от училището и с който може да се установи самоличността на всички ученици, участващи в екскурзията и когато целта и обстоятелствата, свързани с планирания престой или транзит, са ясно уточнени;
- в) учениците притежават валиден документ за преминаване на границата.

Това последно изискване обаче — за притежаване на валиден пътен документ — се отменя, ако:

- горепосоченият формуляр съдържа актуална снимка на тези ученици, които не могат да удостоверят самоличността си с лична карта с фотография;
- компетентният орган на държавата — членка на ЕС, в която пребивават учениците, потвърди техния статут на пребиваващи, както и правото им на повторно влизане на нейна територия и гарантира, че формулярът е съответно удостоверен (т.е. с печат на националния компетентен орган);
- държавата — членка на ЕС, в която пребивават учениците, е уведомила другите държави — членки на ЕС, че желае списъците ѝ да бъдат признати за валиден пътен документ.

5.7.2. Горепосочените разпоредби не освобождават учениците и учителя(учителите), които ги придружават, от граничните проверки в съответствие с общите правила (раздел I, точка 1).

Влизане или транзитно преминаване могат да им бъдат отказани, ако има основание за това, в съответствие с [раздел I, точка 8](#).

5.7.3. Освобождаването от виза може също така да се прилага за учениците на ученическа екскурзия, които са граждани на трети държави и за които важи

задължението за притежаване на виза, но които пребивават в трета държава, освободена от това задължение (например ученици с турско гражданство, законно пребиваващи в Черна гора).

* Правно основание:

- [94/795/ПВР:Решение на Съвета от 30 ноември 1994 г. относно съвместно действие, прието от Съвета на основание член К.3, параграф 2, буква б\) от Договора за Европейския съюз, по отношение на облекчения при пътуване на ученици от трети страни, които пребивават в държава членка](#)

- [Регламент \(ЕС\) 2018/1806 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. за определяне на третите страни, чиито граждани трябва да притежават виза, когато преминават външните граници, както и тези, чиито граждани са освободени от това изискване](#)

5.8. **Погранични работници**

Пограничните работници и други категории редовно пътуващи през граница до работа лица, които са добре познати на граничните служители благодарение на честото им преминаване на границата на един и същ граничен контролно-пропускателен пункт и за които първоначална проверка не е разкрила, че са лица, регистрирани в ШИС или национална база данни като лица, на които не се разрешава влизане, трябва да подлежат само на проверки на случаен принцип за наличие на валиден документ, който им разрешава да преминат границата, и за изпълнение на изискванията за влизане. Проверките на случаен принцип трябва да бъдат извършвани в съответствие с приложимите процедури, съответно за граждани на трети държави като цяло и за лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза.

Цялостни проверки на тези лица трябва да се извършват от време на време, без предупреждение и на различни интервали от време.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VII\)](#)

5.9. **Туристи по системата на „статут на одобрена дестинация — ADS“**

С Меморандума за разбирателство между Европейската общност и Националната администрация по туризъм на Китайската народна република относно визите и свързани с тях въпроси за туристически групи от Китайската народна република (Статут на одобрена дестинация — ADS) се урежда конкретно пътуването на туристически групи от китайски граждани на територията на Съюза.

Участниците в тези китайски пътуващи групи (туристи по системата на „статут на одобрена дестинация — ADS“), които следва да се състоят от най-малко 5 лица, трябва да влизат на територията на Съюза и да излизат от нея като група. Те също така трябва да пътуват в рамките на територията на Съюза като група съгласно предварително установената програма на пътуването.

Като правило туристите по системата на „статут на одобрена дестинация — ADS“ трябва да бъдат придружавани от туристически водач, който трябва да гарантира, че те влизат в Съюза и излизат от него като група.

Обикновените процедури за проверка ([вж. раздел I, точка 1.2](#)) трябва да бъдат извършвани за групи от туристи по системата на „статут на одобрена дестинация — ADS“. Проверките могат да включват и проверка на статута на одобрена дестинация, който следва във всеки случай да бъде посочен на визовия стикер. Визите, на които е посочен „статут на одобрена дестинация“, винаги са индивидуални. Туристическият водач също така трябва да бъде подложен на обикновените процедури за проверка, които включват проверка на статута му на туристически водач.

Граничният служител трябва да изисква и подкрепящите документи, които представят статута на одобрена дестинация и статута на туристически водач.

* Правно основание:

- [Решение на Съвета от 8 март 2004 г. относно сключването на Меморандум за разбирателство между Европейската общност и Националната администрация по туризъм на Китайската народна република относно визите и свързани с тях въпроси за туристически групи от Китайската народна република \(Статут на одобрена дестинация — ADS\).](#)

5.10. Спасителни служби, полиция, пожарни екипи и гранични служители

Правилата за влизане и излизане на членовете на спасителни служби, полицията, пожарните екипи, които действат в извънредни ситуации, както и на граничните служители, преминаващи границата при изпълнение на професионалните си задачи, се определят от националното право.

5.11. Офшорни работници

Офшорните работници, които редовно се връщат в държавите от Шенген, без да са пребивавали на територията на трета държава, не се проверяват системно. Въпреки това се взема предвид оценката на риска от незаконна имиграция, за да се определи честотата на извършваните проверки.

5.12. Вътрешнокорпоративен трансфер

Със схемата за мобилност в рамките на ЕС, създадена с Директива 2014/66/ЕС, се установяват автономни правила, които позволяват на притежателите на разрешения за лица, преместени при вътрешнокорпоративен трансфер (ЛВТ) — включително на притежателите на разрешения за ЛВТ, издадени от държава от Шенген, която все още не прилага изцяло достиженията на правото от Шенген — да упражняват правото на мобилност и да влизат, пребивават и работят в една или няколко втори държави — членки на ЕС, обвързани с разпоредбите на посочената директива (т.е. всички държави — членки на ЕС, освен Дания, Ирландия и Обединеното кралство).

Краткосрочна мобилност (за срок до 90 дни в рамките на всеки период от 180 дни за всяка държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата): От притежателите на разрешение за ЛВТ не се изисква да имат валидна виза, ако представят доказателство, че се местят във втора държава — членка на ЕС, която е обвързана от директивата, в контекста на мобилността в рамките на ЕС, разрешена съгласно посочената директива. Такива доказателства се представят чрез:

- а) копие на уведомлението, изпратено от приемащата структура в първата държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, в съответствие с член 21, параграф 2 от посочената директива; *или*
- б) писмо от приемащата структура във втората държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, съдържащо поне подробна информация за

продължителността на мобилността в рамките на ЕС и за местоположението на приемащата(ите) структура(и) във втората държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата.

Разрешеният максимален период на общия краткосрочен престой във втори държави — членки на ЕС, обвързани с разпоредбите на директивата, съгласно правилата относно мобилността за ЛВТ могат да надвишават 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период: последващ краткосрочен престой за срок до 90 дни в рамките на всеки период от 180 дни за всяка държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, в различни държави — членки на ЕС, обвързани с разпоредбите на директивата, е разрешен и може да допринесе за значителна част от общата максимална продължителност на пребиваване на лицата, преместени при вътрешнокорпоративен трансфер (три години за ръководители и специалисти; една година за служители стажанти), в зависимост от обстоятелствата, свързани с всеки отделен случай. Правилата относно краткосрочната мобилност са пряко приложими от 29 ноември 2016 г.

* Пример:

Индийски ръководител, който притежава хърватско разрешение за ЛВТ, може да остане 170 дни (90 дни краткосрочна мобилност в Италия, последвани от 80 дни краткосрочна мобилност в Германия) по време на 180-дневен период, без това да нарушава шенгенските правила.

Дългосрочна мобилност (повече от 90 дни всяка държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата): Правилата относно дългосрочната мобилност зависят от избора на съответната втора държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, при транспонирането на посочената директива (вж. таблицата по-долу). Втората държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, може да изисква разрешение за пребиваване с обозначението „mobile ICT“ (процедура по подаване на молба), което да се издава от тази втора държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, или да избере да приложи правилата относно краткосрочната мобилност. В първия

случай се изисква разрешението за пребиваване с обозначението „mobile ICT“; във втория случай се прилагат описаните по-горе правила.

Обобщение — избрани процедури за краткосрочна и дългосрочна мобилност

(без процедура/уведомяване/подаване на молба) (последната актуализация е получена на 26.6.2018 г.; информацията в скобите посочва държавите членки, които все още не са уведомили, че е налице пълно транспониране)

	Краткосрочна мобилност	Дългосрочна мобилност
BE	(уведомяване)	(подаване на молба)
BG	без процедура	подаване на молба
CZ	без процедура	подаване на молба
DE	уведомяване	подаване на молба
EE	уведомяване	уведомяване
EL	уведомяване	уведомяване
ES	уведомяване	уведомяване
FR	уведомяване	подаване на молба
HR	без процедура	подаване на молба
IT	без процедура	подаване на молба
CY	уведомяване	подаване на молба
LV	без процедура	подаване на молба
LT	без процедура	подаване на молба
LU	уведомяване	подаване на молба
HU	уведомяване	подаване на молба
MT	уведомяване	подаване на молба
NL	уведомяване	подаване на молба
AT	без процедура	подаване на молба

PL	уведомяване	подаване на молба
PT	без процедура	подаване на молба
RO	уведомяване	подаване на молба
SI	уведомяване	подаване на молба
SK	уведомяване	уведомяване
FI	уведомяване	подаване на молба
SE	без процедура	подаване на молба

* *Правно основание:*

- [Директива 2014/66/ЕС относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави в рамките на вътрешнокорпоративен трансфер \(членове 20—23\)](#)

5.13. Научни работници и членовете на техните семейства

Със схемата за мобилност в рамките на ЕС, създадена с Директива (ЕС) 2016/801, се установяват автономни правила, които позволяват на научните работници и техните семейства, които притежават разрешение за пребиваване или виза за дългосрочно пребиваване, издадени от държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите посочената директива — включително на тези, които притежават разрешение за пребиваване и виза за дългосрочно пребиваване, издадени от държава от Шенген, която все още не прилага изцяло достиженията на правото от Шенген — да упражняват правото на мобилност и да влизат, пребивават и работят в една или няколко втори държави — членки на ЕС, обвързани с разпоредбите на посочената директива (т.е. всички държави — членки на ЕС, освен Дания, Ирландия и Обединеното кралство).

Краткосрочна мобилност (за срок до 180 дни в рамките на всеки период от 360 дни за всяка държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата)

От научните работници, които притежават разрешение за пребиваване или виза за дългосрочно пребиваване, не се изисква да имат валидна виза или разрешение за пребиваване от държавата — членки на ЕС, в която влизат, ако представят доказателство, че се местят във втора държава — членка на ЕС, която е обвързана от

директивата, в контекста на мобилността в рамките на ЕС, разрешена съгласно посочената директива. Такива доказателства се представят чрез:

а) копие на уведомлението, изпратено на компетентните органи на първата и втората държави — членки на ЕС, обвързани с разпоредбите на директивата, в съответствие с член 28, параграф 2 от посочената директива; или

б) копие от споразумението за прием, в което са посочени данните за мобилността на научния работник, или — ако данните за мобилността не са посочени в споразумението за прием — писмо от научноизследователската организация във втората държава членка, обвързана с разпоредбите на директивата, в което са посочени най-малко продължителността на мобилността в рамките на Съюза и местонахождението на научноизследователската организация в посочената втора държава членка.

По същия начин от членовете на семейството на научния работник, които притежават разрешение за пребиваване, не се изисква да притежават валидна виза или разрешение за пребиваване от държавата — членка на ЕС, в която влизат, ако представят доказателство, че се местят във втора държава — членка на ЕС, която е обвързана от директивата, в контекста на мобилността в рамките на ЕС, разрешена съгласно посочената директива. Такива доказателства се представят чрез валидно разрешение за пребиваване, издадено от първата държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на посочената директива, или

а) копие на уведомлението, изпратено на компетентните органи на първата и втората държави — членки на ЕС, обвързани с разпоредбите на директивата, в съответствие с член 30, параграф 2 от посочената директива, или

б) доказателство, че придружават научния работник.

На научните работници и членовете на техните семейства е разрешено да останат в една втора държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, за срок до 180 дни в рамките на всеки период от 360 дни. Последващ краткосрочен престой за срок до 180 дни в рамките на всеки период от 360 дни за всяка държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, в различни държави — членки на ЕС, обвързани с разпоредбите на директивата, е разрешен и може допринесе за значителна част от общата максимална продължителност на

пребиваване на научния работник и членовете на неговото семейство, в зависимост от обстоятелствата, свързани с всеки отделен случай. Правилата относно краткосрочната мобилност са пряко приложими считано от 24 май 2018 г.

* Пример:

Нигерийски научен работник, който притежава българско разрешение за пребиваване или виза за дългосрочен престой, може да остане 250 дни (150 дни краткосрочна мобилност в Италия, последвана от 100 дни краткосрочна мобилност в Германия), без това да нарушава шенгенските правила.

Дългосрочна мобилност (повече от 180 дни за всяка държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата): Правилата относно дългосрочната мобилност зависят от избора на съответната втора държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, при транспонирането на посочената директива (вж. таблицата по-долу.) Втората държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, може да изисква разрешение за пребиваване или виза за дългосрочно пребиваване с обозначението „научен работник — мобилност“ (процедура за кандидатстване), което да бъде издадено от тази втора държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, или да избере да приложи правилата относно краткосрочната мобилност. В първия случай се изисква разрешение за пребиваване или дългосрочната виза с обозначението „научен работник — мобилност“: във втория случай се прилагат описаните по-горе правила. Процедурата за членовете на семейството е идентична с тази, която се прилага за научния работник.

Обобщение — избрани процедури за краткосрочна и дългосрочна мобилност

(без процедура/уведомяване/прилагане) (последната актуализация е получена на 4.7.2019 г. — информацията в скобите посочва държавите членки, които все още не са уведомили за пълно транспониране)

	Краткосрочна мобилност	Дългосрочна мобилност
BE	(уведомяване)	(подаване на молба)
BG		
CZ	(без процедура)	(без процедура)
DE	уведомяване	подаване на молба
EE	уведомяване	уведомяване
EL	(уведомяване)	(уведомяване)
ES	уведомяване	уведомяване
FR	(уведомяване)	(уведомяване)
HR	уведомяване	подаване на молба
IT	уведомяване	подаване на молба
CY	уведомяване	подаване на молба
LV	без процедура	подаване на молба
LT	без процедура	подаване на молба
LU	уведомяване	подаване на молба
HU	уведомяване	подаване на молба
MT	уведомяване	подаване на молба
NL	уведомяване	подаване на молба
AT	без процедура	подаване на молба
PL	уведомяване	подаване на молба
PT	без процедура	подаване на молба

RO	уведомяване	заявлението за
SI	(уведомяване)	(подаване на молба)
SK	уведомяване	уведомяване
FI	уведомяване	уведомяване
SE		

* *Правно основание:*

- [Директива \(ЕС\) 2016/801 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави с цел провеждане на научно изследване, следване, стаж, доброволческа дейност, програми за ученически обмен или образователни проекти и работа по програми „au pair“ \(преработен текст\) \(членове 27, 28, 29, 30 и 32\).](#)

5.14. Студенти

Със схемата за мобилност в рамките на ЕС, създадена с Директива (ЕС) 2016/801, се установяват автономни правила, които позволяват на студентите, които притежават студентско разрешение за пребиваване или виза за дългосрочно пребиваване, издадени от държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на посочената директива — включително на онези, които притежават разрешение за пребиваване или виза за дългосрочно пребиваване, издадени от държава от Шенген, която все още не прилага изцяло достиженията на правото от Шенген, и които са обхванати от програми на Съюза или многостранни програми, които включват мерки за мобилност, или от споразумения между две или повече висши училища — да упражняват правото на мобилност и да влизат, пребивават и учат в една или няколко втори държави — членки на ЕС, обвързани с разпоредбите на посочената директива (т.е. всички държави — членки на ЕС, освен Дания, Ирландия и Обединеното кралство) за срок до 360 дни за държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата.

От студентите, които притежават разрешение за пребиваване или виза за дългосрочно пребиваване, посочващи конкретна програма или споразумение, не се изисква да имат валидна виза или разрешение за пребиваване от държавата — членка на ЕС, в която влизат, ако представят доказателство, че се местят във втора държава — членка на ЕС, която е обвързана от директивата, в контекста на мобилността в рамките на ЕС, разрешена съгласно посочената директива. Такива доказателства се представят чрез:

- а) копие на уведомлението, изпратено на компетентните органи в първата държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, в съответствие с член 31, параграф 2 от посочената директива; или
- б) доказателство, че студентът провежда част от следването във втората държава членка, обвързана с разпоредбите на директивата, в рамките на програма на Съюза или многостранна програма, включваща мерки за мобилност, или на споразумение между две или повече висши училища.

Последващ краткосрочен престой за срок до 360 дни за всяка държава — членка на ЕС, обвързана с разпоредбите на директивата, в различни държави — членки на ЕС, обвързани с разпоредбите на директивата, е разрешен и може да допринесе за значителна част от общата максимална продължителност на пребиваване на студентите, в зависимост от обстоятелствата, свързани с всеки отделен случай. Правилата относно мобилността на студентите са пряко приложими от 24 май 2018 г.

* Пример:

Американски студент, който притежава румънско студентско разрешение за пребиваване и участва в програмата „Еразъм+“ в германски университет, може да остане за срок до 360 дни в Германия, без това да нарушава шенгенските правила.

Обобщение — избрана процедура за мобилност на студенти

(без процедура/уведомяване) (последната актуализация е получена на 4 юли 2019 г. — информацията в скобите посочва държавите членки, които все още не са уведомили, че е налице пълно транспониране)

	Мобилност на студенти
BE	(уведомяване)
BG	
CZ	(без процедура)
DE	уведомяване
EE	без процедура
EL	(уведомяване)
ES	уведомяване
FR	(уведомяване)
HR	уведомяване
IT	уведомяване
CY	уведомяване
LV	без процедура
LT	без процедура
LU	уведомяване
HU	уведомяване
MT	уведомяване
NL	уведомяване
AT	без процедура
PL	уведомяване
PT	уведомяване
RO	уведомяване
SI	(уведомяване)
SK	уведомяване
FI	уведомяване

* *Правно основание:*

- [Директива \(ЕС\) 2016/801 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави с цел провеждане на научно изследване, следване, стаж, доброволческа дейност, програми за ученически обмен или образователни проекти и работа по програми „au pair“ \(преработен текст\)](#) (членове 27, 31 и 32).

6. ПОДПЕЧАТВАНЕ НА ПЪТНИТЕ ДОКУМЕНТИ

- 6.1. Пътните документи на всички граждани на трети държави трябва редовно да се подпечатват при влизане и излизане. Печатът не представлява доказателство, че е извършена цялостна проверка; той само дава възможност да се установят със сигурност датата и мястото на преминаването през границата. Освен това с подпечатването се цели да се гарантира, че по време на проверките при влизане и излизане е възможно да се провери дали е спазена разрешената максимална продължителност на престой на гражданин на трета държава в пространството без граничен контрол на вътрешните граници или на територията на България, Хърватия, Кипър и Румъния, взети поотделно — 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период.
- 6.2. **Не трябва да се поставя печат при влизане или излизане при следните случаи:**
- а) върху пътните документи на граждани на държавите — членки на ЕС, Норвегия, Исландия, Лихтенщайн и Швейцария;
  - б) върху пътните документи на държавни глави и сановници, чието пристигане официално е оповестено предварително чрез дипломатически канали;
  - в) на разрешителни на пилоти или удостоверения на членовете на екипажа на самолети;
  - г) върху пътните документи на моряци, които присъстват на територията на дадена държава от Шенген единствено когато корабът им влиза в пристанище, и то в зоната на това пристанище;

- д) върху пътните документи на екипажа и пътниците на круизни кораби, които не подлежат на гранични проверки при случаите, посочени в [раздел IV, точка 2](#);
- е) документите, които позволяват на граждани на Андора, Монако и Сан Марино да преминават границата;
- ж) върху документите на жителите на гранични райони, които се ползват от режима за местен граничен трафик ([раздел II, точка 3](#));
- з) пътните документи на екипажите на пътническите и товарните международни влакове;
- и) върху пътните документи на гражданите на трети държави, които представят карта за пребиваване, предвидена в Директива 2004/38/ЕО.

Пътните документи на членовете на семействата на граждани на ЕС, ЕИП и Швейцария, които са граждани на трети държави, също трябва да бъдат подпечатани, освен ако не представят карта за пребиваване, издадена в съответствие с Директива 2004/38/ЕО и представена в съответствие с член 39 от Кодекса на шенгенските граници или по друг начин ясно посочваща член на семейството на гражданин на ЕС или на гражданин на ЕИП или Швейцария.

* Примери:

- 1) украински гражданин, който е съпруг на германска гражданка, притежаваща нидерландска карта за пребиваване (която посочва качеството ѝ на член на семейството на гражданин на ЕС), и който е придружен от германската гражданка или впоследствие се присъединява към нея, като по този начин упражнява правото на свободно движение: пътният документ на това лице **не трябва** да се подпечата.
- 2) молдовски съпруг на италианска гражданка, притежаваща ирландска карта за пребиваване (която посочва статута на член на семейството на гражданин на ЕС), е придружен от гражданин на ЕС: пътният документ на това лице **не трябва** да се подпечата.
- 3) индийски гражданин, съпруг на френска гражданка, който притежава шенгенска виза, но (все още) не притежава карта за пребиваване, се присъединява към френската гражданка в Германия: в този случай пътният документ на това лице

трябва да се подпечата²⁴.

- 6.3. По изключение при поискване от страна на гражданин на трета държава и ако поставянето на печат при влизане/излизане може да причини сериозни затруднения за лицето, той може да бъде поставен на отделен лист. Този лист трябва да се даде на гражданина на трета държава.
- 6.4. Може също така да се случи, че на практика документът, който позволява на гражданин на трета държава да премине границата, вече да не е подходящ за поставяне на печат, тъй като вече няма свободни страници. В този случай на гражданина на трета държава следва да се препоръча да подаде заявление за нов паспорт, така че печатите да продължат да бъдат поставяни в него в бъдеще.

Като изключение обаче — и по-конкретно в случай на лица, които редовно преминават границата — може да се използва отделен лист, към който да могат да се поставят допълнителни печати. Този лист трябва да се дава на гражданина на трета държава.

Във всеки случай **липсата на празни страници в паспорт сама по себе си не е валидно и достатъчно основание за отказ за влизане на лице** (вж. [раздел I, точка 8](#) относно основанията за отказ).

* Препоръчителна практика:

Листът, посочен в точки 6.4 и 6.5, следва да съдържа следната подробна информация като минимално изискване:

- наименование и местоположение на граничните постове;
- дата на издаване;
- име на притежателя на пътния документ;
- номер на пътния документ;
- печат и официална щампа на граничния контролно-пропускателен пункт;

²⁴

Следва да се отбележи, че тълкуването на това конкретно задължение за подпечатване се оценява от Службите на Комисията.

- име и подпис на граничния служител.

- 6.5. При влизане и излизане на граждани на трети държави, за които важи задължението за притежаване на виза, печатът по правило се поставя върху страницата срещу тази, върху която е поставена визата. Ако трябва да се поставят няколко печата (например в случай на виза за многократно влизане), това трябва да се прави върху страницата срещу тази, върху която е поставена визата. Ако посочената страница не може да се използва, печатът се поставя на следващата страница. Машинночитаемата зона не се подпечатва и печатите не могат да се поставят върху страницата, съдържаща лични данни и върху други страници, където са поставени оригинални официални бележки.

* Препоръчани практики:

- печатите следва да се поставят, ако е възможно, в хронологичен ред, за да се улесни намирането на датата, на която лицето е преминало границата за последен път;
- печатът за излизане следва да бъде поставен близо до печата за влизане;
- печатът следва да бъде поставен в хоризонтално положение, за да може лесно да се чете;
- не следва да се поставя печат върху вече съществуващи печати, включително поставени от други държави.

- 6.6. Различни видове печати се използват, за да се представи доказателство за влизане или излизане (правоъгълен печат за влизане, правоъгълен печат със закръглени ъгли за излизане). Тези печати съдържат буквата(ите) означаващ(а) държавата, както и посочващ(и) граничния пост, датата, номера на проверката и пиктограма, посочваща използвания вид транспорт при влизане и излизане (по суша, по въздух или по море).

Запитвания относно печатите, поставяни при влизане и излизане, както и относно документацията, свързана фалшиви, подправени, изгубени или неправилно поставени печати, могат да бъдат отправяни към [точката за контакт](#), създадена от всяка държава от Шенген за тази цел.

6.7. Всеки граничен контролно-пропускателен пункт трябва да води регистър на печатите за влизане и излизане, предадени на и върнати от всеки граничен служител, който извършва проверките. Това ще включва и посочване на всеки съответен печат, който по-късно може да трябва да бъде използван за сравнителни цели.

Когато печатите не се използват, те трябва да бъдат заключени и достъпът до тях трябва да бъде ограничен до упълномощените гранични служители.

6.8. Кодовете за сигурност върху печатите трябва да се променят на равни интервали от време, които не надхвърлят един месец.

6.9. Ако при излизане се окаже, че пътният документ на гражданин на трета държава не съдържа печат за влизане, граничният служител може да предположи, че притежателят е влязъл незаконно в пространството без граничен контрол на вътрешните граници на територията на държава от Шенген, която все още не прилага изцяло достиженията на правото от Шенген, и/или е превишил максималната продължителност на престоя. Ако това е така, може да се наложи наказание, предвидено от националното право.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(член 11, приложение IV\)](#)

- [Директива 2004/38/ЕО \(член 5\)](#) във връзка със [Съобщение на Комисията COM \(2009\) 313 final](#);

- [Шенгенска конвенция \(член 21\)](#).

- [Списък с точките за контакт, отговорни за обмяна на информация относно кодовете за сигурност на печатите за влизане и излизане](#)

7. ОБЛЕКЧЕН РЕЖИМ НА ПРОВЕРКИ

7.1. Граничните проверки на външните или вътрешните граници, на които контролът все още не е отменен, могат да бъдат облекчени в резултат на извънредни и непредвидени обстоятелства. Такива извънредни и непредвидени обстоятелства са налице, когато непредвидени събития водят до движение с такъв интензитет, че

времето за чакане на граничен контролно-пропускателен пункт става прекалено дълго и всички ресурси по отношение на персонал, устройства и организация са изчерпани. Такъв може да бъде случаят, ако например има наводнение или друго тежко природно бедствие, което възпрепятства преминаването на границата на други гранични контролно-пропускателни пунктове, така че потокът на движение през няколко гранични контролно-пропускателни пункта да бъде пренасочен към само един от тях.

- 7.2. В случаите, когато граничните проверки са облекчени, граничните проверки на влизачи по правило трябва да бъдат с приоритет пред граничните проверки на излизачи. Решението за облекчаване на режима на проверките трябва да се взема от граничния служител, който ръководи граничния контролно-пропускателен пункт. Облекчаването на режима на проверките трябва да бъде временно, съобразено с обстоятелствата, които го налагат, и да се въвежда постепенно.
- 7.3. Дори в случай на облекчени гранични проверки, граничният служител трябва да постави печат на пътните документи на гражданите на трети държави при влизане и излизане в съответствие с [раздел I, точка 6](#) и трябва да извърши най-малко проверка, която се състои от установяване на самоличността на гражданина на трета държава.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(член 9\)](#)

8. ОТКАЗ ЗА ВЛИЗАНЕ

- 8.1. На гражданите на трети държави трябва да бъде отказано влизане при следните случаи:
- а) ако не притежават валидни пътни документи;
  - б) ако притежават фалшиви (фалшифицирани/подправени) пътни документи;

- в) ако не притежават валидна виза, и когато това е необходимо, разрешение за пребиваване или виза за дългосрочно пребиваване, издадени от държава от Шенген²⁵;
- г) ако притежават фалшиви (фалшифицирани/подправени) визи или разрешения за пребиваване;
- д) ако не притежават подходящи документи, обосноваващи целта и условията на престоя;
- е) вече са били в продължение на 90 дни в рамките на всеки период от 180 дни (при което се отчита 180-дневният период, предшестваш всеки ден от престоя) в пространството без граничен контрол на вътрешните граници или на територията на България, Хърватия, Кипър или Румъния;
- ж) не разполагат с достатъчни средства за издръжка във връзка със срока и вида на престоя или със средствата, необходими за завръщане в страната на произход или транзитно преминаване;
- з) регистрирани са в ШИС²⁶ или в националните бази данни като лица, за които има сигнал за отказ за влизане;
- и) не се смятат за заплаха за обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения на някоя от държавите от Шенген.

* Примери:

1) група колоездачи от Нигерия пътува до Украйна, като твърди, че ще участва в състезание по колоездене, което е организирано там. Те пристигат на летище Варшава (PL), като твърдят, че ще стигнат до Украйна с автобус. По време на проверката на първа линия се установява, че макар и да имат валидна виза за транзитно преминаване през Полша, те не притежават валидна виза за влизане в Украйна. Провежда се по-

²⁵ Разрешенията за пребиваване и визата за дългосрочно пребиваване, издадени от България, Хърватия, Кипър или Румъния, не са валидни за влизане на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници.

²⁶ Българските, хърватските и румънските гранични служители не са задължени да отказват достъп на граждани на трети държави, за които има подаден сигнал в ШИС за отказ за влизане ;

задълбочен разпит на втора линия, където те представят документ, който потвърждава участието в състезанието и твърдят, че няма да има проблем, свързан с получаването на виза на украинската граница. Колоездачите обаче дори не притежават необходимите велосипеди за състезанието, нито могат да обяснят убедително къде и как ще ги получат, след като пристигнат в Украйна. След консултации с украинските гранични служители по въпроса, и като се вземе предвид отрицателното им становище относно възможността за издаване на виза на границата в такива случаи, се взема решение за отказ за влизане.

2) молдовски гражданин пристига на унгаро-украинската граница с кола, като твърди, че пътува към Германия с туристическа цел. При проверката на първа линия се установява, че пътуващият не е в състояние да покаже никакви документи (резервация за хотел, покана и др.), които да докажат къде ще остане в Германия, нито може да докаже, че разполага с достатъчно средства за издръжка, за да покрие престоя и връщането си. В такива случаи се взема решение за отказ.

3) тунизийски гражданин пристига на летище Схипхол (NL). Целта на неговото пътуване е да посети свои роднини (братя и сестри), които пребивават в Брюксел (BE). Той притежава валидна шенгенска виза, билет за връщане и покана/гаранция от неговите домакини, които пребивават в Белгия. Тази покана обаче не е удостоверена от компетентните белгийски органи (както изисква белгийското право). В такива случаи преди да се вземе решение дали да се разреши влизане, или не, следва да се извършат допълнителни проверки, като например: проверка на паспорта, за да се установи дали на лицето са били издавани шенгенски визи преди и дали то ги е използвало законно; сравнение на предишни печати за влизане/излизане, за да се установи дали в миналото лицето е надвишило разрешенния срок на престой в пространството без граничен контрол на вътрешните граници; установяване на връзка с белгийските компетентни органи, молейки ги да извършат необходимите проверки на домакините. Целта на тези проверки е да се провери

добросъвестността на лицето; ще се вземе решение въз основа на резултата от тези проверки.

4) самолет от Шанхай каца на летище Хелзинки Вантаа (FI). СЗО е обявила извънредна ситуация по отношение на общественото здраве с международно значение (въз основа на риска от тежък остър респираторен синдром — ТОРС), която изисква предприемането на строги предпазни мерки за всички пътници, които пристигат от Китай. Необходимо е всички пътници да попълнят бордна карта, включително номера на мястото в самолета и координатите за връзка, в случай че впоследствие трябва да бъдат проследени. На терминала всички пътници преминават през специално обозначен коридор, където е инсталирано медицинско оборудване. Някои китайски граждани и граждани на ЕС показват симптоми на ТОРС, но все още не са заразени. След консултации с лекари е взето решение за отказ за влизане на китайските граждани и за незабавно хоспитализиране на гражданите на ЕС поради сериозна заплаха от разпространение на болестта. Установена е връзка с другите пътници на самолета чрез координатите в бордната карта и са помолени да посетят лекар. Това не изключва вероятността за предприемането на алтернативни мерки, като карантина, когато това е целесъобразно и обосновано от съображения, свързани с общественото здраве.

5) група футболни фенове от Украйна пристигат на полско-украинската граница. Те пътуват с автобус. По време на граничните проверки е установено, че притежават някои опасни инструменти, като бейзболни бухалки, нунчаку, ножове и други вещи, които биха могли да се използват срещу други хора. При такива случаи трябва да бъде отказано влизане въз основа на съображения, свързани с обществения ред, освен ако пътуващите не приемат да предадат опасното оборудване, преди да преминат полската граница.

6) група млади марокански туристи, които пътуват с ферибот от Танжер, пристигат на пристанището в Аликанте (ES). Те твърдят, че маршрутът на групата включва два града в Испания (Барселона и Мадрид) и няколко

града във Франция. Те ще се върнат в Мароко със самолет от летище Шарл дьо Гол в Париж; имат валидни билети за връщане. По време на проверката се установява, че един от тях не притежава валидна шенгенска виза, като твърди, че е нямал време за това. Целта на пътуването е установена и пътниците имат достатъчно средства за издръжка. Лицето обаче по никакъв начин не може да докаже, че не е успял предварително да кандидатства за виза, нито че има непредвидени или наложителни причини да му бъде разрешено да влезе. При такива случаи и при липсата на хуманни причини и/или международни задължения, на лицето, което не притежава виза, трябва да бъде отказано влизане.

7) руско семейство преминава естонската граница с кола. Превозното средство обаче изглежда, че има сериозен механичен проблем (т.е. спирачките не работят), което би могло да постави други хора в опасност. При такива условия не може да бъде разрешено влизане на лицата с тази кола, докато проблемът не бъде отстранен. Ако обаче всички други условия за влизане са изпълнени, трябва да им бъде разрешено да влязат на територията пеша или по друг начин.

8) сомалийски гражданин, който притежава обикновен сомалийски паспорт и разрешение за пребиваване, издадено от друга държава от Шенген, която прилага изцяло достиженията на правото от Шенген, иска да влезе на територията на Чешката република с цел транзитно преминаване, за да стигне до друга държава от Шенген. Това лице не е включено в националните бази данни като лице, за което има сигнал за отказ за влизане. Чешката република не признава обикновените сомалийски паспорти. Условията за влизане, установени в член 6, параграф 1 от Кодекса на шенгенските граници, включват притежаването на валиден пътен документ, който дава право на притежателя му да преминава външната граница. Въпреки това не съществува официална йерархия на тези условия за влизане; изключенията, описани в член 6, параграф 5 от Кодекса на шенгенските граници, се прилагат за всички условия, описани в член 6, параграф 1 от него. Това означава, че на

граждани на трети държави, които не отговарят на всички условия, посочени в член 6, параграф 1 от Кодекса на шенгенските граници, но притежават разрешение за пребиваване или виза за дългосрочно пребиваване, се разрешава влизане на териториите на другите държави членки с цел транзитно преминаване, така че да могат да достигнат територията на държавата от Шенген, която прилага изцяло достиженията на правото от Шенген и която е издала разрешението за пребиваване или визата за дългосрочно пребиваване, освен ако имената им не са включени в националния списък на сигнали на държавата членка, чиято външна граница лицата се стремят да преминават, и ако сигналът е придружен от указание за отказ за влизане или транзитно преминаване. В случая на сомалийския гражданин Чешката република разрешава на лицето да влезе на нейна територия с цел транзитно преминаване, така че той да може да достигне територията на държава от Шенген, която прилага изцяло достиженията на правото от Шенген и която е издала разрешението за пребиваване.

8.2. Държава от Шенген не отказва влизане и позволява на гражданин на трета държава да влиза на нейна територия в следните случаи:

- а) по хуманитарни причини или такива, свързани с национален интерес, или поради международни задължения;
- б) ако лицето, което не притежава виза, отговаря на критериите за издаване на виза на границата ([раздел I, точка 9](#));
- в) само защото лицето притежава много визи за влизане, издадени от друга държава членка;
- г) само защото лицето притежава виза за многократно влизане, но пътува с различна цел от тези, които могат да бъдат посочени в раздела „Забележки“ на визовия стикер. Националните забележки, използвани от някои държави членки, могат да бъдат свързани с (основната) причина, поради която е подадено заявление за виза. Такива данни на визовия

стикер не възпрепятстват притежателя да използва валидна виза за многократно влизане, за да пътува с други цели (вж. раздел I, точка 8.6);

- д) ако лицето притежава валидно разрешение за пребиваване, издадено от държава от Шенген, която прилага изцяло достиженията на правото от Шенген, но не отговаря на условията за влизане, установени от член 6, параграф 1 от Кодекса на шенгенските граници, му се разрешава влизане на територията на другите държави от Шенген с цел транзитно преминаване, за да може въпросното лице да стигне до територията на държавата от Шенген, която прилага изцяло достиженията на правото от Шенген и която е издала разрешението за пребиваване или визата за дългосрочно пребиваване. Транзитно преминаване може да бъде отказано, в случай че има сигнал за това лице в националните бази данни на държава от Шенген, чиито външни граници лицето се стреми да премине, и ако сигналът е придружен от указание за отказ за влизане или транзитно преминаване. В случай че притежателят на разрешението за пребиваване е предмет на сигнал за отказ за влизане или престой, следва незабавно да се осъществи връзка с бюро СIRENE, за да се започне процедурата за консултации, установена в точка 4.5.1 от наръчника за SIRENE.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(членове 1, 4, 6, 8, 14 и приложение V\)](#)
- [Визов кодекс \(член 32, член 35 и приложение VI\)](#)
- [Решение № 565/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за въвеждане на опростен режим за контрола на лица на външните граници, който се основава на едностранното признаване от страна на България, Хърватия, Кипър и Румъния на определени документи за равностойни на националните им визи за транзитно преминаване или планиран престой на тяхна територия, ненадвишаващ 90 дни в рамките на период от 180 дни, и за отмяна на Решения № 895/2006/ЕО и № 582/2008/ЕО](#)

8.3. На лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, може да бъде отказано влизане само въз основа на съображенията, свързани с обществения ред или обществената сигурност, посочени в Директива 2004/38/ЕО, т.е. когато личното им поведение представлява истинска, реална и достатъчно сериозна заплаха, която засяга някой от основните интереси на обществото.

8.3.1. Следователно дори сам по себе си сигнал в ШИС не може да се счита за достатъчно основание за автоматичен отказ за влизане на тези лица; при такива случаи граничните служители винаги трябва да извършват цялостна оценка на ситуацията и да я оценят в светлината на горепосочените принципи.

Ако друга държава от Шенген е подала сигнала, граничният служител трябва незабавно да установи контакт, чрез мрежата на бюро С SIRENE или чрез други налични средства, с отговорните органи на държава от Шенген, която е подала сигнала. Последната трябва да провери по-специално причината(причините) за подаването на сигнала и това дали все още са валидни. Информацията трябва бъде предадена незабавно на органите на държавата от Шенген, отправила искането.

Въз основа на получената информация компетентните органи ще извършат оценка, основана на обяснените по-горе критерии. На това основание граничният служител ще разреши или ще откаже влизане на въпросното лице.

Ако не е възможно получаването на информацията в разумен срок, на въпросното лице трябва да бъде разрешено влизане на територията. При такива случаи граничните служители, както и другите компетентните национални органи, могат да извършват необходимите проверки, след като лицето влезе на територията и когато е необходимо, след това да предприемат подходящите мерки.

Горепосоченият случай не засяга действията, които трябва да бъдат извършени вследствие на сигнал в ШИС, като например арест на лицето, приемане на защитни мерки, информация относно изгубени и откраднати документи и др. В случай че тази

консултация покаже сигнал в ШИС относно необходимостта от изземване на документ, той трябва да бъде иззет незабавно и за допълнителна информация незабавно трябва да се установи връзка с бюро SIRENE.

* Правно основание/съдебна практика:

- [Директива 2004/38/ЕО \(член 27 — 33\)](#)
- [Решение № 1082/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. за сериозните трансгранични заплахи за здравето и за отмяна на Решение № 2119/98/ЕО \(текст от значение за ЕИП\)](#)
- [Регламент \(ЕО\) № 851/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. за създаване на Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията](#)
- [решение на Съда от 3 юли 1980 г. по дело *Regina/Stanislaus Pieck*, С 157/79.](#)
- [решение на Съда от 31 януари 2006 г. по дело *Комисията/Испания*, С 503/03.](#)

8.3.2. В случаите, когато лице, което се ползва с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, не притежава необходимите пътни документи или необходимите визи (ако се изискват такива), въпросната държава от Шенген, преди да върне лицето, трябва да му предостави всички разумни възможности да получи необходимите документи или те да му бъдат донесени в разумен срок от време или да потвърди или докаже чрез други средства, че има право на свободно движение съгласно правото на Съюза.

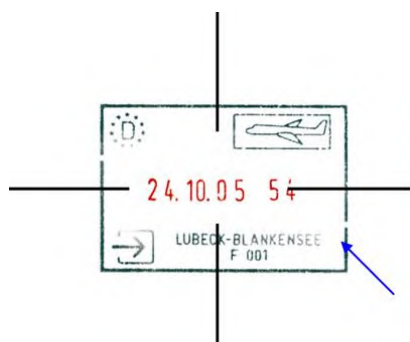
* Правно основание/съдебна практика:

- [Директива 2004/38/ЕО \(член 5 и членове 27—33\)](#) във връзка със [Съобщение на Комисията COM \(2009\) 313 final](#)
- [решение на Съда от 25 юли 2002 г. по дело *MRAX/Белгия*, С 459/99.](#)
- [решение на Съда от 17 февруари 2005 г. по дело *Salah Oulane/Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie*, С 215/03.](#)

8.4. Когато отказва влизане на граждани на трети държави, проверяващият служител трябва:

- а) да попълни стандартен формуляр за отказ за влизане, като обоснове причината(причината) за отказ и да го даде на въпросния гражданин на трета държава, който трябва да подпише формуляра и да получи копие на подписания формуляр. В случаите, когато гражданинът на трета държава откаже да подпише формуляра, граничният служител посочва този отказ във формуляра в раздел „Забележки“;
- б) да постави печат за влизане в паспорта, зачеркнат с кръст с незаличим черен химикал и да запише срещу него от дясната страна също с незаличим черен химикал буквата(ите), съответстваща(и) на причината(ите) за отказа на влизане, изброен(и) в стандартния формуляр за отказ за влизане (вж. по-долу).

Пример за отказ за поставяне на печат за влизане:

Буква, посочваща причината за отказ за влизане в съответствие с единния формуляр

8.5. Когато отговорното лице за проверките установи, че притежателят на виза е бил предмет на сигнал в ШИС с цел отказ за влизане, той трябва да отмени визата, като постави печат „ОТМЕНЕНА“. За повече подробности [вж. раздел I, точка 10](#). При отменяне на виза съответните данни се вписват във ВИС. По отношение на действията, които трябва да бъдат предприети във ВИС, вж. [приложение 32](#).

Когато държава членка отмени виза, издадена от друга държава членка, се препоръчва да предаде информацията чрез формуляра, посочен в [приложение 31](#).

8.6. Визата не трябва да бъде анулирана или отменена само защото гражданинът на трета държава не е в състояние да представи [подкрепящ\(и\) документ\(и\)](#),

необходим(и) да обоснове(ат) целта на пътуването. Във втория случай граничният служител трябва да отправи запитване, за да оцени дали лицето е получило виза неправомерно и дали представлява риск по отношение на незаконната имиграция. Ако е необходимо, ще бъдат установени контакти с компетентните органи на държавата от Шенген, която е издала визата. Само ако се установи, че визата е получена неправомерно, граничният служител трябва да анулира тази виза, като постави печат „АНУЛИРАНА“. За повече подробности [вж. раздел I, точка 10](#). При анулиране на виза съответните данни се вписват във ВИС. По отношение на действията, които трябва да бъдат предприети във ВИС, [вж. приложение 32](#)

Когато държава членка анулира виза, издадена от друга държава членка, се препоръчва да предаде информацията чрез формуляра, посочен в [приложение 30](#).

Най-добра практика: анулиране на печати за влизане или излизане в случаи, различни от отказ за влизане:

Може да има случаи, когато печат, който вече е бил поставен в паспорт, трябва да бъде анулиран (например ако печатът е бил поставен по погрешка от граничния служител). При такива случаи пътуващият не носи отговорност за това и следователно печатът не може да бъде отменен по същия начин, както при отказ за влизане на лице. Следователно се препоръчва анулирането на печата чрез прекарване на две успоредни линии през горния ляв ъгъл на печата, както е показано на примера по-долу:

- 8.7. Всички лица, на които е било отказано влизане, или притежатели на виза, чиято виза е анулирана или отменена, имат право да обжалват в съответствие с националното право. На последните следва да бъде предоставена писмена информация относно процедурите за отмяна и относно точките за контакт, които могат да предоставят информация относно представителите, които са компетентни да действат от името на гражданина на трета държава.

Когато дадена виза бъде анулирана или отменена, според случая, граничните служители трябва да попълнят стандартния формуляр за уведомяване за анулиране или отмяна на виза, като представят мотивите за анулирането или отмяната, и да го представят на въпросния гражданин на трета държава. (вж. [приложение 25](#)).

- 8.8. В случаите, когато на лице, което не се ползва с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, бъде отказано влизане, граничният служител трябва винаги да предоставя на това лица писмено решение. Решението трябва да бъде изготвено по такъв начин, че въпросното лице да може да разбере съдържанието му и последиците от него. Решението трябва също така да включва точно и пълно описание на съображенията, свързани с обществения ред или обществената сигурност, въз основа на които е взето решението, освен ако това противоречи на интересите на държавната сигурност. В решението трябва също така да се посочват съдът или административният орган, в които заинтересованото лице може да подаде жалба, както и срокът за подаване на жалбата.
- 8.9. Решението за отказ за влизане трябва да бъде изпълнено незабавно.
- 8.10. Ако гражданинът на трета държава, на когото е отказано влизане, е доведен от превозвач по въздух, море или земя, превозвачът трябва да бъде задължен незабавно отново да поеме отговорността за него. Превозвачът трябва, по-конкретно, да е длъжен да върне гражданина на трета държава до третата държава, от която е бил превозен или до третата държава, издала пътния документ, с който той пътува, или в друга трета държава, в която те са сигурни, че ще бъде приет. Когато гражданинът на трета държава, на когото е отказано влизане, не може незабавно да бъде върнат обратно, превозвачът трябва да носи отговорност за всички необходими разходи, свързани с връщането. Ако превозвачът не е в състояние да върне гражданина на трета държава, той трябва да бъде задължен да осигури връщането му чрез други средства (например като осъществи контакт с друг превозвач).
- 8.11. Наказанията за превозвача трябва да бъдат налагани в съответствие с Директива 2001/51/ЕО и с националното право.
- 8.12. Граничните служители трябва да предприемат всички необходими мерки, в зависимост от местните особености, за да предотвратят незаконното влизане на

граждани на трети държави, на които е отказано влизане (например като гарантират, че те остават в транзитната зона на летище или като им забранят да слизат на брега или на морско пристанище).

* Правно основание:

- [Директива 2004/38/ЕО \(член 5 и членове 27 — 33\)](#) във връзка със [Съобщение на Комисията COM \(2009\) 313 final](#)
- [Кодекс на шенгенските граници \(член 14 и приложение V\)](#)
- [Шенгенска конвенция \(член 26\)](#);
- [Директива 2001/51/ЕО на Съвета от 28 юни 2001 г. за допълнение на разпоредбите на член 26 от Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген от 14 юни 1985 г.](#);
- [Визов кодекс \(член 34 и приложение VI\)](#)

9. ВИЗИ, ЗА КОИТО СА ПОДАДЕНИ ЗАЯВЛЕНИЯ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ЗА ТРАНЗИТНО ПРЕМИНАВАНЕ НА МОРСКИ ЛИЦА, И ОТКАЗ ЗА ТЕЗИ ВИЗИ

Общата визова политика все още не се прилага от България, Хърватия, Кипър и Румъния. Националните визи, издадени от тези четири държави, следователно не са валидни за движение в пространството без граничен контрол на вътрешните граници. България, Хърватия, Кипър и Румъния обаче могат да позволят влизане или транзитно преминаване през техните територии на притежатели на единни визи, издадени от държавите от Шенген.

9.1. Видове визи:

[Вж. точки 27 — 32 от първа част — Определения](#)

За допълнителна информация относно различните видове визи, вижте [точка 8 от част II от Наръчника за прилагане на Визовия кодекс](#)

За допълнителна информация относно издаването на визи на границата, вж. [част IV от Наръчника за прилагане на Визовия кодекс](#)

За допълнителна информация относно издаването на визи на границата на членовете на семействата на граждани на ЕС, ЕИП и Швейцария, вж. [част III от Наръчника за прилагане на Визовия кодекс](#)

* Правно основание:

- [Регламент \(ЕС\) 2018/1806 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. за определяне на третите страни, чиито граждани трябва да притежават виза, когато преминават външните граници, както и тези, чиито граждани са освободени от това изискване](#)

- [Визов кодекс \(член 2\)](#)

* Връзки:

- [Попълване на визовия стикер](#)

- [Примери на попълнени визови стикери](#)

10. АНУЛИРАНЕ И ОТМЕНЯНЕ НА ВИЗИ

Вж. [точки 2 и 3 от част V от Наръчника за прилагане на Визовия кодекс](#)

* Правно основание:

- [Визов кодекс \(член 34 и приложение VI\)](#)

11. СПЕЦИАЛНИ ТРАНЗИТНИ СХЕМИ

11.1. Документ за улеснен транзит (FTD) и Документ за улеснен транзит с влак (FRTD)

11.1.1. На 1 юли 2003 г. влезе в сила нов пътен режим за транзит между Калининград и останалата част на Русия. С него бяха въведени два вида документи — документ за улеснен транзит (FTD) и документ за улеснен транзит с влак (FRTD), необходими за прекосяване на територията на Литва, за да се позволи и улесни придвижването на граждани на трета държава, придвижващи се между две части на своята собствена държава, които не граничат географски.

- 11.1.2. FTD се използва за многократни директни транзитни преминавания с каквото и да било сухопътно превозно средство през територията на Литва. Документът се издава от литовските органи и е валиден за максимален срок до три години. Транзитно преминаване на основание на FTD не може да надвишава 24 часа.
- 11.1.3. FRTD се използва за едно пътуване (отиване и връщане) с влак и е валиден за максимален срок до три месеца. Транзитно преминаване на основание на FRTD не може да надвишава шест часа.
- 11.1.4. FTD/FRTD са равностойни на виза и трябва да бъдат издавани в единен формат от консулските органи в съответствие с Регламент (ЕО) № 693/2003 на Съвета и Регламент (ЕО) № 694/2003 на Съвета. Те не могат да бъдат издавани на границата.

* Правно основание:

- [Регламент \(ЕО\) № 693/2003 на Съвета от 14 април 2003 г. за създаване на документ за улеснен транзит \(FTD\) и на документ за улеснен транзит с влак \(FRTD\), както и за изменение на Общите консулски инструкции и на Общия наръчник;](#)

- [Регламент \(ЕО\) № 694/2003 на Съвета от 14 април 2003 г. относно единни формуляри за документ за улеснен транзит \(FTD\) и за документ за улеснен транзит с влак \(FRTD\), предвидени в Регламент \(ЕО\) № 693/2003.](#)

11.2. Транзитно преминаване през територията на държавите от Шенген, които все още не прилагат изцяло достиженията на правото от Шенген²⁷

- 11.2.1. Преди България, Хърватия, Кипър и Румъния да се присъединят към пространството без граничен контрол на вътрешните граници, те могат да признават: визите, които са валидни за двукратно или многократно влизане; дългосрочните визи; и разрешенията за пребиваване, издадени от държава от Шенген;

²⁷

Този параграф се прилага само за България, Хърватия, Кипър и Румъния.

като равностойни на националните им визи за целите на транзитно преминаване през техните територии или планиран престой на техните територии, ненадвишаващ 90 дни в рамките на период от 180 дни.

- 11.2.2. Притежателите на горепосочените документи трябва да подлежат на обикновени процедури за проверка (раздел I, точка 1).

* Правно основание:

- Решение № 565/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за въвеждане на опростен режим за контрола на лица на външните граници, който се основава на едностранното признаване от страна на България, Хърватия, Кипър и Румъния на определени документи за равностойни на националните им визи за транзитно преминаване или планиран престой на тяхна територия, ненадвишаващ 90 дни в рамките на период от 180 дни, и за отмяна на Решения № 895/2006/ЕО и № 582/2008/ЕО

12. **Лица, търсещи убежище/кандидати за международна закрила**²⁸

* Общи принципи:

Всички молби за международна закрила, включително подадените на границата, трябва да се разглеждат от държавите — членки на ЕС, за да се определи дали са допустими и/или дали кандидатът отговаря на изискванията за бежанец в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците, съставена в Женева на 28 юли 1951 г., допълнена с нюйоркския протокол от 31 януари 1967 г., или на условията за статут на субсидиарна закрила, въз основа на критериите, установени в Директива 2011/95/ЕС от 13 декември 2011 г.

Държавата — членка на ЕС, отговорна за разглеждането на молбата, се определя в

²⁸

Настоящият раздел се прилага за Дания, Ирландия и Обединеното кралство, Норвегия, Исландия, Лихтенщайн и Швейцария, доколкото определянето на отговорната държава членка за разглеждането на молбата за убежище и Евродак са засегнати.

Настоящият раздел се прилага за Ирландия и Обединеното кралство, доколкото те прилагат Директива 2005/85/ЕО.

съответствие с Регламент (ЕС) № 604/2013 (регламента „Дъблин III“).

Процедурата трябва да се извършва в съответствие с [Директива 2013/32/ЕС](#)

- 12.1. Гражданин на трета държава трябва да се счита за кандидат за убежище/международна закрила, ако по някакъв начин изразява опасения от преследване или от тежки посегателства, ако бъде върнат в държавата му на произход или на предишно пребиваване.

Не е необходимо желанието на международна закрила да бъде изразено в определен формуляр. Не е необходимо изрично използване на думата „убежище“; определящият елемент е изразяването на опасения от това какво може да се случи, ако лицето бъде върнато. В случай на съмнение дали определена декларация може да се счита за желание за кандидатстване за убежище или за друга форма на международна закрила граничните служители могат да се консултират с националния(националните) орган(и), отговорен(и) за разглеждането на молбите за международна закрила.

- 12.2. На всички граждани на трети държави, които изразят желание да кандидатстват за убежище/международна закрила на границата (включително териториалните морета, летищата и транзитните зони на морските пристанища) трябва да бъде дадена възможността да подадат молбата във възможно най-кратък срок. За тази цел граничните органи трябва да информират кандидатите на език, на който разумно се очаква те да разберат, за процедурата, която трябва да се следва (как и кога да подадат молбата), както и за правата и задълженията им, включително вероятните последствия от неизпълнението на задълженията им и от неоказването на сътрудничество на органите.

За се избегнат недоразумения и за да се гарантира, че кандидатите са адекватно информирани за правата и задълженията им, както и за процедурата, ако кандидат за международна закрила няма достатъчно познания на говоримия език в съответната държава — членка на ЕС, трябва да се използват услугите на преводач.

- 12.3. Компетентните национални органи, определени от всяка държава — членка на ЕС, с цел разглеждане на молбите за международна закрила, трябва да бъдат информирани, ако е подадена молба за международна закрила.

Граничният служител не трябва да взема решение за връщане на кандидата, без предварителна консултация с компетентния национален орган, отговорен за разглеждането на молбите за международна закрила.

- 12.4. Трябва да се снемат отпечатьци от всички пръсти на всеки кандидат за убежище, който е на възраст най-малко 14 години, в съответствие с националното законодателство на държавата — членка на ЕС, и да се изпратят на централната система на Евродак, за да се даде възможност за проверки в Евродак.

* Правно основание:

- [Женевската конвенция от 28 юли 1951 г. и нюйорския протокол;](#)
- [Регламент \(ЕС\) № 603/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. за създаване на система Евродак за сравняване на дактилоскопични отпечатьци с оглед ефективното прилагане на Регламент \(ЕС\) № 604/2013 за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство и за искане на сравнения с данните в Евродак от правоприлагащите органи на държавите членки и Европол за целите на правоприлагането и за изменение на Регламент \(ЕС\) № 1077/2011 за създаване на Европейска агенция за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в областта на свободата, сигурността и правосъдието;](#)
- [Регламент \(ЕС\) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство;](#)
- [Регламент за изпълнение \(ЕС\) № 118/2014 на Комисията от 30 януари 2014 г. за изменение на Регламент \(ЕО\) № 1560/2003 за определяне условията за прилагане на](#)

[Регламент \(ЕО\) № 343/2003 на Съвета за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна;](#)

- [Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила;](#)

- [Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна;](#)

- [Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила;](#)

- [Харта на основните права на Европейския съюз, по-специално член 4 \(забрана на изтезанията и на нечовешкото или унижително отношение или наказание\) и член 18 \(право на убежище\) и член 19 \(защита в случай на принудително отвеждане, експулсиране и екстрадиране\).](#)

13. РЕГИСТРИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ НА ГРАНИЦАТА

На всички гранични контролно-пропускателни пунктове цялата служебна информация и всяка друга особено важна информация трябва да се регистрира ръчно или електронно. Регистрираната информация трябва да включва, по-специално:

- имената на граничните служители, отговорни на място за гранични проверки, и на други служители от същия екип;
- облекчаването на режима на проверките на лица;
- издаването на границата на визи и документи, които да заместят паспорти и визи;
- задържани лица и жалби (престъпления и административни нарушения);
- лица, на които е отказано влизане (основания за отказ и гражданство);

- кодовете за сигурност за печати за влизане и излизане, самоличността на граничните служители, на които се поверява даден печат за определена дата или смяна, както и информация, свързана със загубени или откраднати печати;
- жалби от лица, подлежащи на проверки;
- други особено важни полицейски или съдебни мерки;
- особени събития.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение II\)](#)

14. СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ СЛУЖБИ

Граничните служители трябва да си сътрудничат тясно с всички държавни органи, разположени на границата — например митнически органи, други служби, компетентни по сигурността на стоките или службите, отговорни за сигурността на транспорта.

15. МАРКИРАНЕ НА ФАЛШИВИ ДОКУМЕНТИ

В случаите, когато при извършването на гранични проверки граничен служител разкрие фалшив документ, той отказва влизане на гражданин на трета държава и маркира документа съгласно Кодекса на шенгенските граници (приложение V, части А и Б).

Граничният служител следва да предприеме всички необходими мерки за предотвратяването на повторно използване на фалшивия документ. За да постигне тази цел, като общо правило, той следва да из земе документа.

Когато е необходимо да предаде документа на компетентните органи (за граничен контрол или други) на съответната трета държава/държава на произход (директно посредством превозвачи или дипломатически канали), граничният служител следва: да анулира документа — като го перфорира или го среже, когато е възможно, в машинночитаемата зона,

или ако това не е възможно:

да маркира документа, както следва (само в случаите, когато документът не е маркиран, както е посочено по-горе):

1) хартия

да маркира последната страница на паспорта в долния ляв ъгъл и, ако е възможно, да маркира и страницата, на която могат да бъдат открити признаците за фалшификация или подправяне, като очертае около буквата „F“ малък триъгълник с червен химикал с твърд писец (освен когато тази страница е запълнена; в този случай следва да се използват прилежащите страници);

2) полимер

да маркира празна зона върху изработения от полимерен материал самостоятелен документ, като очертае около буквата „F“ малък триъгълник с химикал с UV мастило (подлежащо на сушене с ултравиолетови лъчи), за предпочитане червен;

или (само за изцяло подправени документи)

да маркира празна зона върху изработения от полимерен материал самостоятелен документ, като перфорира или среже документа в зоната, където имитациите на лични данни и защитни елементи не са засегнати.

В конкретния случай на измама, свързана с документи, които изглежда са издадени от друга държава от Шенген, изетият документ следва да бъде върнат на тази държава, след като националните процедури, свързани с изземването на документа, приключат.

16. ПРОВЕРКА НА АВТЕНТИЧНОСТТА НА ДАННИТЕ, СЪХРАНЯВАНИ В ЕЛЕКТРОНЕН ПАСПОРТ

При проверката на електронните паспорти следва да се проверят автентичността и целостта на данните, съхранявани в микрочипа, за да се гарантира ефективността на граничните проверки. За да се провери дали данните в чипа са въведени от упълномощен орган и не са манипулирани, съдържанието на чипа следва да бъде удостоверено чрез пасивно удостоверяване на автентичността. Сертификатът на органа, подписал документа (Document Signer — DS), следва да бъде сверен със

съответния надежден сертификат CSCA на държавата на издаване. Ако се поддържа удостоверяване на автентичността на чипа, то следва да се използва, за да се провери дали чипът е истински.

17. **ВАЛИДНОСТ НА ВПИСВАНИЯТА НА ДЕЦАТА В ПАСПОРТИТЕ НА РОДИТЕЛИТЕ ИМ**

Регламент (ЕО) № 2252/2004²⁹, изменен с Регламент (ЕО) № 444/2009³⁰, предвижда, че от 26 юни 2012 г. насам, за притежателите на паспорти, издадени от държави от Шенген се прилага следният режим:

1. децата, независимо от възрастта им, трябва да имат собствен паспорт;
2. на децата не е позволено да пътуват само въз основа на вписване в паспорта на родителите им;
3. паспортите на родителите остават валидни за родителите след 26 юни 2012 г., дори ако съдържат вписване с имената на децата им.

Горепосоченият режим не се прилага за Обединеното кралство и Ирландия. Той не се прилага и за паспортите, издадени от трети държави, освен от асоциираните държави от Шенген.

Разпоредбите на Директива 2004/38/ЕО³¹ относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки се прилагат, когато семейства от ЕС/ЕИП пътуват от една държава — членка на ЕС/ЕИП, до друга, когато пътуват до трета държава или когато се връщат от трета държава в държава — членка на ЕС/ЕИП.

В съответствие с член 5, параграф 4 от тази директива³² фактът, че децата, вписани в паспорта на родителите си, не притежават индивидуален паспорт, не следва да води автоматично до отказ за напускане или влизане на територията на държава от Шенген. Освен ако няма разумни съмнения относно самоличността и гражданството

²⁹ ОВ L 385, 29.12.2004 г., стр. 1.

³⁰ ОВ L 142, 6.6.2009 г., стр. 1.

³¹ ОВ L 158, 30.4.2004 г., стр. 1.

³² Член 5, параграф 4 от Директива 2004/38/ЕО: 4. В случаите, когато гражданин на Съюза или член на семейството, който не е гражданин на държава членка, няма необходимите документи за пътуване или необходимите визи (ако се изискват такива), въпросната държава членка, преди да ги върне, предоставя на такива лица всички разумни възможности да получат необходимите документи или те да им бъдат донесени в разумен срок от време или да потвърдят или докажат чрез други средства, че те имат право на свободно движение и пребиваване.

на децата, вписани в паспорта на родителите си, представянето на паспорт на родителя следва по принцип да се счита за доказателство, че въпросните деца са граждани на ЕС, обхванати от правото на свободно движение съгласно правото на Съюза в съответствие с разпоредбите на тази директива.

Правото на свободно движение и пребиваване на граждани на ЕС обаче, независимо от тяхната възраст, не следва да се използва, за да се заобиколят разпоредбите на Регламент (ЕО) № 2252/2004, по-конкретно когато има сериозни основания за подобрене, че детето може да е незаконно отнето от грижите на лицето(лицата), което(които) законно упражнява(т) родителските права по отношение на него.

РАЗДЕЛ II: Сухопътни граници

1. ПРОВЕРКИ НА ШОСЕЕН ТРАФИК

- 1.1. Граничният служител, който ръководи граничния контролно-пропускателен пункт, трябва да гарантира ефективните проверки на лицата и документите, като същевременно гарантира безопасността и потока на шосейния трафик. За тази цел следва да се въведат технически подобрения, когато това е необходимо, за да се намали времето за отговор при справки в съответните бази данни. Когато това е целесъобразно, техническата инфраструктура на границите следва да бъде подобрена, включително да се увеличи използването на четци на паспорти и мобилни терминали.
- 1.2. Ако е възможно, следва да има инсталирани отделни ленти за лицата, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, и за други граждани на трети държави, в съответствие с общите правила относно въвеждането на отделни ленти.
- 1.3. Проверките следва да се провеждат, когато това е възможно, от двама гранични служители.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(членове 8 и 10 и приложение VI\)](#)

* Най-добри практики:

● Превозните средства следва да бъдат претърсвани, когато:

- а) има основателно съмнение, че в превозното средство са скрити хора, наркотични вещества, взривни вещества и/или оръжия,
- б) има основателно съмнение, че водачът или пътниците на превозното средство са извършили престъпление или административно нарушение,
- в) представените документи на превозното средство са непълни или фалшиви.

Във всеки случай за тези претърсвания ще се прилага националното право на съответната държава от Шенген.

● За проверките на случаен принцип следва да се използват кучета търсачи, за да се откриват скрити взривни вещества, наркотични вещества и хора.

Проверки на лични превозни средства:

● Проверките на лица, които пътуват в лични превозни средства, следва да бъдат извършвани, когато това е възможно, както следва:

- а) по време на проверките водачът и пътниците могат да останат в превозното средство;
- б) граничният служител проверява документите и ги сравнява с лицата, които преминават границата;
- в) същевременно втори граничен служител наблюдава лицата, които се намират в автомобила, и охранява проверяващия служител.

● Когато е налице подозрение, че пътен документ, свидетелство за управление на МПС, застраховка или регистрационен документ са подправени, всички пътници следва да напуснат автомобила. Автомобилът следва да бъде претърсен щателно. Тези дейности следва да се извършват чрез проверка на втора линия.

Проверки на автобуси:

● Проверките на лица, които пътуват с автобус, могат да бъдат извършвани на

пътнически терминал или в автобуса, в зависимост от обстоятелствата. При извършване на проверката в автобуса, следва да се вземат следните мерки, когато това е възможно:

- а) проверката на документите следва да започне с проверка на водача на автобуса и на ръководителя на групата, ако това е случай на организирано пътуване;
- б) в случай на съмнение относно пътните документи или целта на пътуването или когато има признаци, че дадено лице може да бъде заплаха за обществения ред, вътрешната сигурност или общественото здраве на държавите от Шенген, то следва да бъде помолено да напусне автобуса и да бъде подложено на задълбочена проверка на втора линия, същевременно втори граничен служител наблюдава лицата, които се намират в автобуса, и охранява проверяващия служител.

● В случай на интензивно движение пътниците на автобуса, които се намират на обикновените местни линии, следва да бъдат проверени първи, ако обстоятелствата на място го позволяват.

При проверката на пътните документи в автобуса служителите следва да използват преносими електронни устройства, по-конкретно устройства за търсене в ШИС.

Проверка на камиони:

Проверките на камиони се извършват, както следва, в тясно сътрудничество с компетентните митнически органи

- а) Когато това е възможно, следва да има специална лента за камиони, където:
  - камионът и съдържанието в него могат да бъдат претърсени по удобен начин;
  - могат да се използват кучета търсачи без никакви смущения;
  - може да се използва техническо оборудване за претърсване (т.е. рентгенови устройства и детектори за въглероден диоксид),
- б) По време на проверките на камиони на границата граничният служител следва да обърне специално внимание на камионите с контейнери, в които могат да бъдат скрити откраднати автомобили, хора, които са жертва на трафик, или опасни

материали. Всички документи за съдържанието следва да бъдат внимателно проверявани,

в) Всички камиони следва да бъдат внимателно проверявани, когато:

- са нарушени митническите печати;
- платницето е скъсано или шито;
- има подозрение, че вътре могат да бъдат скрити лица, наркотични вещества, опасни или взривни вещества.

● Могат да се извършват и следните допълнителни проверки:

а) проверка на пътния трафик, включително спазване на социалните разпоредби (например техническата изправност на автомобила, работното време на водача, застраховката на водача);

б) проверка на пътния транспорт (споразумението за транспорт на стоки с документи);

в) проверка на наличието на радиоактивни или опасни стоки.

Всички тези проверки се извършват съгласно приложимото право на Съюза и националните разпоредби на всяка държава от Шенген.

1.4. Държавите от Шенген могат да сключват или да поддържат двустранни споразумения със съседни трети държави за създаването на съвместни гранични контролно-пропускателни пунктове, на които техните гранични служители и граничните служители на трета държава извършват една след друга проверки при излизане и влизане в съответствие със своето национално право на територията на другата страна по споразумението. Тези съвместни гранични контролно-пропускателни пунктове могат да бъдат разположени на територията на държава от Шенген или на територията на трета държава.

2. ПРОВЕРКИ НА ЖЕЛЕЗОПЪТЕН ТРАФИК

2.1. Граничният служител, който ръководи железопътния граничен контролно-пропускателен пункт, следва да събира информация относно разписанията на

влаковете и предвидимия брой пътници на влаковете, за да гарантира ефективността на граничните проверки.

2.2. Проверките на границите, когато се прилагат разпоредбите относно външните граници, могат да се извършват по един от следните три начина:

- а) на първата гара на пристигане или на последната на гара на заминаване;
- б) в самия влак по време на транзитно преминаване между последната гара на заминаване и първата гара на пристигане, независимо от посоката.

2.3. Граничната проверка се състои от проверка на:

- а) екипажа на влака,
- б) пътниците, които отиват в чужбина;
- в) пътниците, които идват от чужбина и които преди това не са били проверени;
- г) външната част на влака.

2.4. Граничният контрол на пътници на високоскоростни влакове може да бъде извършван по един от следните начини:

- а) на гарите, където лицата се качват във влака,
- б) на гарите, където лицата слизат на територията на държавите от Шенген,
- в) във влака по време на транзитно преминаване между гарите, при условие че лицата остават във влака.

2.5. По отношение на високоскоростни влакове, които идват извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници и спират на няколко гари на територията на държави от Шенген, ако железопътният превозвач е в състояние да натовари пътници единствено за останалата част от пътуването в рамките на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници, то тези пътници трябва да подлежат на проверка на влизане или на самия влак, или на гарата за пристигане, освен ако не са извършени проверки на гарата, от която те са се качили.

В такива случаи лицата, които желаят да ползват влака изключително за останалата част от пътуването, трябва да получат ясни указания преди

отпътуването на влака, че ще бъдат проверявани при влизане или по време на пътуването, или на гарата за пристигане.

При пътуване в обратната посока лицата във влака трябва да подлежат на проверка при излизане съгласно подобни условия.

- 2.6. Граничен служител може да разпреди проверка на кухни в купетата, за да се увери, че там не се укриват лица или вещи, подлежащи на гранични проверки. Граничните служители ще претърсват внимателно влака винаги, когато има подозрение за скрити взривни или наркотични вещества.
- 2.7. В случай че съществуват основания да се смята, че лица, за които е докладвано или се подозират в извършване на престъпление, или граждани на трети държави, които възнамеряват да влязат незаконно, се укриват във влак, граничният служител, ако не може да действа в съответствие с националното законодателство, трябва да уведоми органите на **държавите от Шенген към или на чиято територия се движи влакът.**

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(член 8, приложение VI\)](#)

* Най-добри практики

- При извършването на проверката на платформата на първата гара на пристигане или на последната гара преди заминаване влакът следва да се охранява, за да се предотврати избягване на граничната проверка от отделни лица. Проверяващите служители и служителите, охраняващи влака, следва непрекъснато да поддържат връзка.
- По време на проверките на пътниците във влака, не следва да им се разрешава да се местят във влака.
- Проверката на стоките във влака следва да се състои от проверка на документите на екипажа на влака и разглеждане на товара на влака.
- По време на граничния контрол на пътниците и стоките във влака граничният

служител следва да обърне специално внимание на пътниците и вещите, когато съществува риск от транспортиране на взривни вещества. За да се изпълнят тези задължения правилно, следва да се използват кучета търсачи.

- Граничните проверки във влака следва да приключат преди уговорената железопътна гара.
- Мерките за контрол следва по принцип да не водят до закъснение в определеното заминаване на влаковете. Ако въпреки това има забавяне, ръководителят на гарата следва да бъде уведомен възможно най-бързо.

3. МЕСТЕН ГРАНИЧЕН ТРАФИК

3.1. Държавите от Шенген могат да сключват двустранни споразумения със съседни трети държави, за да създадат улеснен режим за „местен граничен трафик“ за жителите на гранични райони. Този режим се прилага за гражданите на трети държави, които пребивават в граничната зона (най-много на 50 km) на трета държава, съседна на държава от Шенген, и които по правило пребивават най-малко една година в тази зона (могат да се предвидят изключения за [двустранните споразумения](#)) и имат основателни причини (семејни връзки, икономически, социални или културни мотиви) да преминават границата много често. Съгласно този режим на жителите на гранични райони се разрешава да преминават границата, само за да останат в граничната зона на държава от Шенген за максимален непрекъснат престой от три месеца.

3.2. В двустранните споразумения може да бъде предвидено следното:

- а) създаването на специални гранични контролно-пропускателни пунктове, предназначени за жителите на гранични райони;
- б) определението за специални ленти на граничните контролно-пропускателни пунктове, предназначени за жителите на гранични райони;
- в) в изключителни случаи, обосновани от местните обстоятелства, разрешение за жителите на гранични райони да преминават границата извън граничните контролно-пропускателни пунктове и определеното работно време. Това се

прилага например за ситуацияите, когато земеделски стопанин трябва да преминава границата често, за да работи на полето си, или когато граничната линия разделя града. В такива случаи мястото, на което може да се преминава през границата, следва да бъде уточнено в разрешителното им за местен граничен трафик („МГТ“) (вж. раздел I, точка 5.5).

- 3.3. Жителите на гранични райони, които преминават границата в съответствие с точки а) и б) по-горе и които са добре известни на граничните служители поради често преминаване през границата, обикновено могат да подлежат само на проверки на случаен принцип. Въпреки това на тези лица трябва да се извършват цялостни проверки от време на време, без предупреждение и на различни интервали от време.
- 3.4. Когато улесняването съгласно точка 3.2., буква в) е предвидено в двустранното споразумение с трета държава (т.е. да се позволи преминаване на границата извън разрешените гранични контролно-пропускателните пунктове), съответната държава от Шенген трябва да извършва проверки на случен принцип и да поддържа редовно наблюдение по границата, за да предотврати неразрешено преминаване.
- 3.5. Допълнителни подробности относно проверките, които трябва да се извършват на жителите на гранични райони, които се ползват от режима за местен граничен трафик, са уточнени в [раздел I, точка 5.5.](#)

* Правно основание:

- [Регламент \(ЕО\) № 1931/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. за определяне на правилата за местния граничен трафик на външните сухопътни граници на държавите членки и за изменение на разпоредбите на Шенгенската конвенция](#)
- [Двустранни споразумения относно местния граничен трафик](#)

РАЗДЕЛ III: Въздушни граници

1. ПРОВЕРКИ НА ЛЕТИЩЕТО

- 1.1. За да гарантират ефективни гранични проверки на летището, граничните служители трябва да съберат цялата необходима информация относно разписанието на въздушния трафик, за да осигурят достатъчен персонал в съответствие с потока на пътници, като отчетат, че следва да се даде приоритет на пристигащите пътници.

Техническата инфраструктура на границите следва да бъде подобрена, включително да се увеличи използването на четци на паспорти, автоматични врати и мобилни терминали.

Следва да се въведат технически подобрения, когато това е необходимо, за да се намали времето за отговор при справки в съответните бази данни.

- 1.2. Трябва да се създаде подходяща инфраструктура, за да се отделят вътрешните полети (полетите между летищата, които се намират в пространството без граничен контрол на вътрешните граници) от външните полети и да се предотврати неразрешеното движение на лица и/или документи между тези две зони.
- 1.3. Граничните проверки обикновено ще се извършват на упълномощения граничен контролно-пропускателен пункт в рамките на летището; въпреки това, когато съществува риск, свързан с вътрешната сигурност и незаконната имиграция, граничните проверки могат да се извършват на борда на самолета или на изхода.
- 1.4. Достъпът до международната транзитна зона трябва да се контролира; обикновено проверките не се извършват в транзитната зона, освен ако това не е оправдано въз основа на оценката на рисковете, свързани с незаконната миграция или вътрешната сигурност.

* Най-добри практики:

- Проверките на членовете на екипажа следва да се извършват преди тези на пътниците и на отделно място.

- Когато това е възможно, следва да се създаде отделно място за проверки на втора линия.
- Когато това е възможно, следва да има отделна линия за дипломати и пътници с намалена подвижност.
- Всички части на летището следва да бъдат строго наблюдавани чрез патрулиране, особено в зоната, където пътниците се чекират, зоната за контрол на паспортите и транзитната зона. Поради съображения за сигурност всеки багаж, който е изоставен от собственика си, или други подозрителни вещи, следва незабавно да бъдат докладвани на органите по сигурността.

1.5. Местата, където се извършват гранични проверки, трябва да се определят в съответствие със следната процедура:

- а) пътниците на полет от летище, което се намира извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници, до държава от Шенген, трябва да подлежат на проверка при влизане на летището на пристигане на полета. Пътници на полет в рамките на пространството без граничен контрол на вътрешните граници, които се качват на полет извън това пространство (трансферни пътници), трябва да подлежат на проверка при излизане на летището на заминаване на последния полет.

* Примери:

- При полет от Бразилия до Лисабон с прикачване в Лисабон до Париж, проверката при влизане е в Лисабон.

- При полет от Париж до Лисабон с трансфер до Бразилия, проверката при излизане се извършва в Лисабон.

- б) за полетите от или към летище, което се намира извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници, без трансферни пътници и полети, които правят повече от едно междинно кацане на летищата в пространството без граничен контрол на вътрешните граници, когато няма смяна на полет:

- i) пътници на полети от или към летище, което се намира извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници, при които няма предишен или последващ трансфер на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници, трябва да подлежат на проверка при влизане на входящото летище и на проверка при излизане на изходящото летище;

* Примери:

- При полет от Ню Йорк до Берлин проверката при влизане се извършва в Берлин.
- При полет от Берлин до Ню Йорк, проверката при излизане се извършва в Берлин.

- ii) пътници на полети от или към летище, което се намира извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници с повече от едно междинно кацане на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници, когато няма смяна на самолет (транзитни пътници) и при условие че пътниците не успеят да се качат на самолета за отсечката, намираща се на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници, трябва да подлежат на проверка при влизане на летището на пристигане и на проверка при излизане на летището на заминаване;

* Примери:

- При полет Пекин—Хелзинки—Франкфурт—Париж, с кацане в Хелзинки, Франкфурт, само за слизащи пътници (качване за оставащата отсечка е забранено), проверките при влизане се извършват на слизащите пътници съответно в Хелзинки, Франкфурт и Париж.
- При полет Париж—Франкфурт—Хелзинки—Пекин има междинни кацания във Франкфурт и Хелзинки само за качващи се пътници (слизането е забранено). Проверките при излизане се извършват в Париж, Франкфурт и Хелзинки.
- При полет София—Хелзинки—Франкфурт—Париж, с кацане в Хелзинки, Франкфурт, само за слизащи пътници (качване за оставащата отсечка е забранено), проверките при влизане се извършват на слизащите пътници съответно в Хелзинки, Франкфурт и Париж.

- При полет Париж—Франкфурт—Хелзинки—София има междинни кацания във Франкфурт и Хелзинки само за качващи се пътници (слизането е забранено). Проверките при излизане се извършват в Париж, Франкфурт и Хелзинки.

iii) в случаите, когато самолетен превозвач за полети от летище извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници с повече от едно междинно кацане на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници превозва пътници само за останалата отсечка в рамките на тази територия, пътниците трябва да подлежат на проверка при излизане на летището на заминаване и на проверка при влизане на летището на пристигане. Проверки на пътници, които по време на междинни кацания вече са на борда на самолета и не са се качили в територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници, трябва да се извършват в съответствие с буква б), точка ii). Тази обратна процедура трябва да се прилага за тази категория полети, в която държавата на местоназначение е извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници.

* Примери:

1. При полет Ню Йорк—Париж—Франкфурт—Рим качването е разрешено при междинните кацания в Париж и Франкфурт. Проверките при влизане на пътниците се извършват при кацане в Париж, Франкфурт (включително на тези, които са се качили в Париж) и Рим (включително на тези, които са се качили в Париж и Франкфурт).
2. При полет Хамбург—Брюксел—Париж—Кайро качването е разрешено при междинните кацания в Брюксел и Париж. Проверките при излизане се извършват в Хамбург, Брюксел и Париж.

- 1.6. Когато самолет трябва да кацне на най-близката летателна площадка, която не е граничен контролно-пропускателен пункт, самолетът може да продължи полета си след разрешение от граничните служители, а що се отнася до митническите проверки — от митническите администрации.

* Най-добри практики:

● След кацането на самолет граничният служител следва да отиде на мястото на паркиране на самолета, преди пътниците да слязат, когато:

- на борда на самолета е извършено престъпление или правонарушение,
- има заплаха за вътрешната сигурност,
- съществува риск от незаконна миграция,
- има експулсирани граждани от други държави,
- е необходимо да събере цялата необходима информация от екипажа.

● Всички пътници, на които е отказано влизане, следва да бъдат отделени от другите. Когато не могат да бъдат незабавно заведени до мястото за качване, те следва да останат до заминаването им в отделни зони, които са под контрола на гранични служители.

● Лицата, които са извършили престъпление или правонарушение, следва да бъдат директно транспортирани от самолета до специално обозначените места и да бъдат предадени на съответните органи.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VI\)](#)

- 1.7. Когато това е целесъобразно, техническата инфраструктура на границите следва да бъде подобрена, включително да се увеличи използването на четци на паспорти, автоматични врати и мобилни терминали.

Следва да се въведат технически подобрения, когато това е необходимо, за да се намали времето за отговор при справки в съответните бази данни.

- 1.8. Данните в Системата за предварителна информация за пътниците (системата API), събрани и предадени от въздушни превозвачи в съответствие с Директива 2004/82/ЕО на Съвета, която позволява извършването на повече целеви проверки на всички пътници (включително граждани на ЕС) на пристигащи полети, при които се преминават външни граници, следва да се използват по-редовно. Националните органи следва да определят с оглед на текущата и актуална оценка на риска за кои полети, излитащи извън зоната на Шенген, следва да се предават данни в API. Държавите от Шенген могат да използват системата API и за целите на правоприлагането.

Въз основа на националното право държавите от Шенген могат да поискат от въздушните превозвачи да предават данни в системата API и за полетите между държавите от Шенген, които все още не прилагат изцяло достиженията на правото от Шенген.

2. ПРОВЕРКИ НА ЛЕТАТЕЛНИ ПЛОЩАДКИ

- 2.1. Трябва да се гарантира, че лицата се проверяват в съответствие с общите правила и на летища, които не притежават статут на международно летище съгласно съответното национално право (летателни площадки), но през които се определя маршрутът на полети от или към летище, което се намира извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници.
- 2.2. Не е необходимо на летателните площадки да се въвеждат съответните мерки за физическото разделяне на пътници от вътрешни полети от тези от външни полети, без да се засяга Регламент (ЕО) № 2320/2002 относно създаване на общи правила за сигурността на гражданското въздухоплаване. В допълнение при нисък обем на трафик не е необходимо граничните служители да присъстват по всяко време, при условие че е гарантирано, че необходимият персонал може да се осигури навреме.
- 2.3. В случаите, когато присъствието на гранични служители на летателните площадки не е гарантирано през цялото време, управителят на летателната площадка трябва да уведомява граничните служители за пристигането или

заминаването на самолети на полети от и към летища извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VI\)](#)
- [Регламент \(ЕО\) № 300/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2008 г. относно общите правила в областта на сигурността на гражданското въздухоплаване и за отмяна на Регламент \(ЕО\) № 2320/2002 \(текст от значение за ЕИП\)](#)

3. ПРОВЕРКИ НА ЛИЦА НА ЧАСТНИ САМОЛЕТИ

- 3.1. Преди излитане капитанът на частен самолет, който лети от или към летище, което се намира извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници, трябва да изпраща на граничните служители на държавата от Шенген на пристигане и, според случая, държавата от Шенген на първо влизане обща декларация, съдържаща също така летателен план в съответствие с приложение 2 към Конвенцията за международна гражданска авиация и информация относно самоличността на пътниците.
- 3.2. Когато частните полети, които идват извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници и пътуват за държава в рамките на това пространство с междинни кацания на територията на други държави в пространството без граничен контрол на вътрешните граници, компетентните органи на държавата на влизане в това пространство трябва да извършват гранични проверки и да поставят печат за влизане на общата декларация.
- 3.3. В случаите, когато е налице несигурност относно това, дали даден полет пристига изключително от или е пътувал единствено за пространството без граничен контрол на вътрешните граници без кацане извън това пространство, компетентните органи трябва да извършват проверки на лицата на летища и летателни площадки в съответствие с общите правила.
- 3.4. Разпоредбите за влизане и излизане на глайдери, свръхлеки самолети, хеликоптери, малогабаритни самолети единствено за кратки разстояния и

дирижабли са постановени в националното право и където е приложимо — в двустранни споразумения.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VI\)](#)

- [Конвенция на ИКАО](#)

РАЗДЕЛ IV Морски граници

1. ОБЩИ ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРОВЕРКИ НА МОРСКИЯ ТРАФИК

1.1. Граничният служител, който ръководи граничния контролно-пропускателен пункт, трябва да гарантира ефективността на извършените проверки на пътниците и екипажа на плавателните средства. Проверките ще се основават на анализ на риска, който се състои от непрекъснато и всеобхватно наблюдение на морската зона.

1.2. Проверки на кораби се извършват на пристанищата на пристигане или заминаване или в зона, определена за тази цел, разположена в непосредствена близост до плавателния съд, или на борда на корабите в териториални води по смисъла на Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право. В съответствие с договореностите, постигнати по този въпрос обаче, проверки могат да се извършват и по време на преминаване или при пристигането или заминаването на кораба от пространството без граничен контрол на вътрешните граници.

На лицата, които остават на борда на кораба, не се извършват системни гранични проверки. Въпреки това, когато това е обосновано от оценка на рисковете, свързани с вътрешната сигурност и незаконната имиграция, граничните служители извършват претърсване на кораба и проверки на лицата, намиращи се на него.

1.3. Капитанът на кораба, корабният агент или друго надлежно упълномощено лице съставя списък на екипажа и на всички пътници, съдържащ информацията,

необходима съгласно формуляр 5 (списък на екипажа) и формуляр 6 (списък на пътниците) към Конвенцията за улесняване на международното морско корабоплаване, както и — ако е приложимо — на номерата на визите или разрешенията за пребиваване.

„Членовете на екипажа“ включват всяко лице, което в действителност е наето да изпълнява задължения на борда по време на пътуването като работник или персонал по поддръжката на кораба и е включено в списъка на екипажа.

- 1.4. Горепосоченият(горепосочените) списък(ци) трябва незабавно да бъдат предадени на граничните служители или на други органи най-късно 24 часа преди пристигане в пристанището, или най-късно към момента на напускане на предходното пристанище, ако продължителността на пътуването е по-малка от 24 часа, или ако пристанището, където ще има престой, не е известно или ако е било променено по време на пътуването — в момента, в който тази информация е налице.
- 1.5. На капитана на кораба се изпраща потвърждение за получаване (подписано копие на списъка(ците) или потвърждение за получаване в електронен вид), което той представя при поискване, когато корабът е в пристанище.
- 1.6. Капитанът на кораба или корабният агент трябва незабавно да уведоми граничните служители за всички промени в списъка на екипажа или списъка на пътниците.
- 1.7. Капитанът на кораба е задължен да информира граничните служители за присъствието на пътници без билет на кораба му най-късно 24 часа преди пристигане в пристанището, или най-късно към момента на напускане на предходното пристанище, ако продължителността на пътуването е по-малка от 24 часа, или ако пристанището, където ще има престой, не е известно или е било променено по време на пътуването — в момента, в който тази информация е налице. За пътниците без билет отговорен остава капитанът на кораба.
- 1.8. Капитанът трябва да уведомява граничните служители за отпътуването на кораба. Когато това е невъзможно, той трябва да уведоми подходящите корабни власти и да им даде второто копие на вече попълнения и подписан списък.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VI\)](#)

2. ПРОВЕРКИ НА КРУИЗНИ КОРАБИ

- 2.1. „Круизен кораб“ означава кораб, който следва определен маршрут в съответствие с предварително определена програма, който включва програма с туристически дейности в различни пристанища и който обикновено не приема пътници и не позволява пътници да слизат от кораба по време на пътуването.
- 2.2. Капитанът на кораба предава на граничните служители маршрута и програмата на пътуването веднага след като бъдат установени и най-късно 24 часа преди пристигане в пристанището или към момента на напускане на предходното пристанище, ако продължителността на пътуването е по-малка от 24 часа, или ако пристанището, където ще има престой, не е известно или е било променено по време на пътуването — в момента, в който тази информация е налице.
- 2.3. Ако маршрутът на круизния кораб включва изключително пристанища, разположени на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници, не се извършват гранични проверки и корабът може да остане на док в пристанища, които не са гранични контролно-пропускателни пунктове. Въпреки това проверки на екипажа и на пътниците на тези кораби се извършват само когато това е обосновано от оценка на рисковете, свързани с вътрешната сигурност и нелегалната имиграция.
- 2.4. Ако маршрутът на круизния кораб включва както пристанища, разположени на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници, така и пристанища, разположени извън това пространство, трябва да се извършват гранични проверки, както следва:
- а) когато круизният кораб идва от пристанище, разположено извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници, и спира за първи път на пристанище, разположено на територията на държава от Шенген,

екипажът и пътниците трябва да подлежат на проверка при влизане въз основа на списъци с имената на екипажа и пътниците.

* Пример:

- круизен кораб плава от Санкт Петербург до Стокхолм.

Пътници, които слизат на сушата, трябва да подлежат на проверки при влизане в съответствие с общите правила, освен ако оценка на рисковете, свързани с вътрешната сигурност и незаконната имиграция, не покаже, че не е необходимо да се извършват проверки.

б) когато круизният кораб идва от пристанище, разположено извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници и спира отново на пристанище, разположено в това пространство, екипажът и пътниците трябва да подлежат на проверка при влизане въз основа на списъци с имената на екипажа и пътниците, както е посочено по-горе, по отношение на евентуална промяна в списъците от момента на спиране на кораба на предишното пристанище, разположено на територията на държава от Шенген.

* Пример:

- маршрутът на круизен кораб е: от Истанбул до Атина и след това до Тунис и до Барселона.

Пътници, които слизат на сушата, трябва да подлежат на проверки при влизане в съответствие с общите правила, освен ако оценка на рисковете, свързани с вътрешната сигурност и незаконната имиграция, не покаже, че не е необходимо да се извършват проверки. Ако няма промени в списъка с имената, не е необходимо да се установява самоличността на всеки пътник с пътния документ. Въпреки това пътниците, които слизат, трябва винаги да носят пътните документи със себе си и да ги показват при поискване от страна на граничните служители.

- в) когато круизният кораб идва от пристанище, разположено на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници, и спира на такова пристанище, пътниците, които слизат на сушата, трябва да подлежат на проверки при влизане в съответствие с общите правила, ако оценка на рисковете, свързани с вътрешната сигурност и незаконната имиграция, изисква това.

* Пример:

- круизен кораб първоначално идва от Санкт Петербург и след това последователно остава на док в пристанищата в Хелзинки, Стокхолм и Копенхаген. В този случай при извършването на проверки в Стокхолм и Копенхаген следва да се вземе предвид фактът, че вече е извършена проверка на круизния кораб в Хелзинки.

- г) когато круизният кораб отпътува от пристанище, разположено на територията на държава от Шенген, за пристанище, разположено извън територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници, екипажът и пътниците трябва да подлежат на проверки при излизане въз основа на списъците с имената на екипажа и пътниците. Ако оценка на рисковете, свързани със сигурността и незаконната имиграция, изисква това, пътниците, които се качват на кораба, трябва да подлежат на проверки при излизане в съответствие с общите правила.

* Пример:

- круизен кораб плава от Хелзинки до Санкт Петербург.

- д) когато круизният кораб отпътува от пристанище, разположено на територията на пространството без граничен контрол на вътрешните граници, за друго такова пристанище, не трябва да се извършват проверки при излизане. Въпреки това проверки на екипажа и на пътниците на тези кораби се извършват само когато това е обосновано от оценка на рисковете, свързани с вътрешната сигурност и нелегалната имиграция.

* Пример:

- круизен кораб плава от Стокхолм до Хелзинки и след това продължава извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници (например Санкт Петербург). В този случай обикновено в Стокхолм не трябва да се извършват проверки при излизане, тъй като тези проверки трябва да се извършват в Хелзинки преди корабът да излезе от пространството без граничен контрол на вътрешните граници.

- 2.5. Капитанът на кораба или евентуално корабният агент трябва да предадат на съответните гранични служители списъка на екипажа и списъка на пътниците най-късно 24 часа преди пристигане в пристанището, или най-късно към момента на напускане на предходното пристанище, ако продължителността на пътуването е по-малка от 24 часа, или ако пристанището, където ще има престой, не е известно или е било променено по време на пътуването — в момента, в който тази информация е налице. На капитана на кораба се изпраща потвърждение за получаване (подписано копие на списъка(ците) или потвърждение за получаване в електронен вид), което той представя при поискване, когато корабът е в пристанище.
- 2.6. В случаите, когато въз основа на оценката на рисковете, свързани с вътрешната сигурност и незаконната имиграция, граничните служители решават, че не е необходимо да извършват проверки на пътниците на круизния кораб в съответствие с общите правила относно граничните проверки, не съществува изискване за подпечатване на пътните документи.
- 2.7. При оценката на рисковете, свързани със сигурността и миграцията, граничните служители следва да вземат предвид, наред с другото, следните елементи: гражданството на пътуващите, цялата налична информация относно превозвача и неговата надеждност, всички доклади за състоянието и съответната информация, която притежават, включително тази, получена от други държави от Шенген или съседни трети държави.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VI\)](#)

3. ПРОВЕРКИ НА КОРАБОПЛАВАНЕТО С РАЗВЛЕКАТЕЛНА ЦЕЛ

3.1. „Корабоплаване с развлекателна цел“ означава използването на плавателни съдове за развлечение за спортни или туристически цели.

3.2. Лица на борда на плавателни съдове за развлечение, които идват или отпътуват от пристанище, разположено в държава от Шенген, не трябва да подлежат на гранични проверки и могат да влизат в пристанище, което не е граничен контролно-пропускателен пункт.

В зависимост от оценката на рисковете, свързани с незаконната имиграция обаче, и по-специално когато в непосредствена близост до територията на съответната държава от Шенген се намира брегова зона на държава, която не е част от пространството без граничен контрол на вътрешните граници, трябва да се извършват проверки на лицата и/или физическо претърсване на плавателните съдове за развлечение.

3.3. Плавателен съд за развлечение, който идва извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници, може по изключение да влезе в пристанище, което не е граничен контролно-пропускателен пункт. В тези случаи лицата на борда трябва да уведомят пристанищните власти, за да им бъде разрешено да влязат в това пристанище. Пристанищните власти трябва да установят връзка с властите в най-близкото пристанище, определено за граничен контролно-пропускателен пункт, за да докладват за пристигането на плавателния съд. Декларацията по отношение на пътниците трябва да се прави, като на пристанищните власти се представя списък на лицата на кораба. Този списък трябва да се представя на граничните служители най-късно при пристигане. По същия начин, ако поради форсмажорни обстоятелства плавателният съд за развлечение, който идва извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници, трябва да акостира в пристанище, различно от граничен контролно-пропускателен пункт, пристанищните власти трябва да се свържат с

властите в най-близкото пристанище, определено за граничен контролно-пропускателен пункт, за да докладват за пристигането на плавателния съд.

- 3.4. По време на тези проверки трябва да се представи документ, който съдържа всички технически характеристики на съда и имената на лицата на борда. Копие на този документ трябва да се предаде на властите на пристанищата на влизане и излизане. За времето, през което корабът остава в териториалните води на една от държавите от Шенген, която изцяло прилага достиженията на правото от Шенген, копие на този списък трябва да бъде включено в документите на кораба.
- 3.5. На плавателните съдове за развлечение трябва да се извършват проверки на случаен принцип, независимо от резултатите от оценката на риска от незаконна имиграция.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VI\)](#)

4. ПРОВЕРКИ НА КРАЙБРЕЖЕН РИБОЛОВ

- 4.1. „Крайбрежен риболов“ означава риболов, извършван с помощта на съдове, които всеки ден или в рамките на 36 часа се завръщат в пристанище, разположено в пространството без граничен контрол на вътрешните граници, без да спират на пристанище, което е разположено извън това пространство.
- 4.2. Екипажите на съдове за крайбрежен риболов, които се завръщат всеки ден или в рамките на 36 часа в пристанището по регистрация или на всяко друго пристанище, разположено в пространството без граничен контрол на вътрешните граници, без да остават на док в пристанище, разположено извън това пространство, не трябва да се проверяват системно.
- 4.3. Когато има риск от незаконна имиграция, и по-специално когато в непосредствена близост до територията на съответната държава от Шенген се намира брегова зона на трета държава, се извършват проверки на лицата и/или физическо претърсване на плавателния съд.
- 4.4. Екипажите на съдове за крайбрежен риболов, които не са регистрирани в пристанище, което се намира в пространството без граничен контрол на

вътрешните граници, трябва да се проверяват в съответствие с разпоредбите, свързани с моряци ([раздел I, точка 5.3](#)). Капитанът на кораба трябва да уведомява компетентните органи за всяка промяна в списъка на екипажа и присъствието на пътници.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VI\)](#)

5. ПРОВЕРКИ НА РЕДОВНИ ФЕРИБОТНИ ПРЕВОЗИ

5.1. Проверки трябва да се извършват на лица на борда на съд за редовни фериботни превози, включващи пристанища, разположени извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници. Трябва да се прилагат следните правила:

- а) когато това е възможно, за гражданите на държавите — членки на ЕС, на ЕИП и на Швейцария трябва да се осигуряват отделни ленти;
- б) проверки на пътници пешеходци трябва да се извършват индивидуално;
- в) проверки на пътници в леки автомобили трябва да се извършват, докато са в автомобила;
- г) пътници, ползващи редовни фериботни превози, които пътуват с автобус, трябва да се считат за пътници пешеходци. Те трябва да слязат от автобуса за извършване на проверките;
- д) проверки на водачи на товарни автомобили и всички придружаващи лица трябва да се извършват, докато лицата са в автомобила; тези проверки по принцип се организират отделно от проверките на други пътници;
- е) за да се гарантира, че проверките се извършват бързо, трябва да са налице достатъчен брой изходи;
- ж) за разкриване на незаконни имигранти трябва да се извършват произволни проверки на превозните средства, използвани от пътниците, и където е приложимо, на товарите и други стоки, натоварени в превозните средства;

- з) членовете на екипажа на редовните фериботни превози трябва да се третира по същия начин както членове на екипажа на търговски кораби;
- и) [раздел IV, точка 1.3](#) (задължението за предаване на списък на пътниците и списък на екипажа) не се прилага. Ако в съответствие с Директива 98/41/ЕО на Съвета относно регистрацията на лица, които плават на борда на пътнически кораби, които оперират по направление към или от пристанища на държавите членки от Общността, трябва да бъде изготвен списък на лицата на кораба, до 30 минути след заминаването от пристанище, което се намира извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници, капитанът на кораба изпраща копие от този списък на компетентния орган на първото пристанище на пристигане на територията на държавите от Шенген.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VI\)](#)

5.2. Когато на борда на ферибот, пристигащ държава извън пространството без граничен контрол на вътрешните граници с повече от едно междинно спиране в това пространство се качват пътници само за останалата отсечка в рамките на тази територия, тези пътници подлежат на проверка при излизане на пристанището на заминаване и на проверка при влизане на пристанището на пристигане. Проверките на лицата, които по време на междинните спирания вече са били на ферибота и не са се качили на него в пространството без граничен контрол на вътрешните граници, се извършват на пристанището на пристигане. Когато държавата на местоназначение не е част от пространството без граничен контрол на вътрешните граници, се прилага обратната процедура.

6. ТОВАРНИ ПРЕВОЗИ МЕЖДУ ПРИСТАНИЩАТА, КОИТО СЕ НАМИРАТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ПРОСТРАНСТВОТО БЕЗ ГРАНИЧЕН КОНТРОЛ НА ВЪТРЕШНИТЕ ГРАНИЦИ

6.1. Не се извършват гранични проверки на товарен превоз между две или повече пристанища, разположени на територията на пространството без граничен

контрол на вътрешните граници, при който няма спирания на пристанища извън тази територия и който се състои в превоз на товари.

Въпреки това и само когато са обосновани по силата на оценка на рисковете, свързани с вътрешната сигурност и нелегалната имиграция, се извършват проверки на екипажа и на пътниците на тези кораби.

РАЗДЕЛ V: Проверки на вътрешното корабоплаване

1. ВЪТРЕШНО КОРАБОПЛАВАНЕ

- 1.1. Вътрешно корабоплаване, включващо преминаването на външна граница, обхваща използването с търговска или развлекателна цел на всички видове кораби и плавателни съдове в реки, канали и езера.
- 1.2. Проверките на вътрешното корабоплаване, които трябва да се извършват, са същите като тези, които трябва да се извършват на морския трафик като цяло.
- 1.3. По отношение на лодки, които са използвани с търговска цел, капитанът и наетите на борда лица, които присъстват в списъка на екипажа, и членовете на семействата на тези лица, които пребивават на борда, трябва да се приемат за членове на екипажа или се считат за равносилни на такива.

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(приложение VI\)](#)

ТРЕТА ЧАСТ — НАБЛЮДЕНИЕ НА ГРАНИЦИТЕ

1. ЦЕЛ НА НАБЛЮДЕНИЕТО

1.1. Основните цели на наблюдението на външните граници на места, различни от граничните контролно-пропускателни пунктове, и наблюдението на тези гранични контролно-пропускателни пунктове извън работно време са:

- а) да се предотврати и обезкуражи неразрешеното преминаване на границата,
- б) да се противодейства на трансграничната престъпност;
- в) да се приложат или да се предприемат мерки срещу лица, които са преминали границата незаконно;
- г) да се поддържа осведоменост за ситуацията и способност за реагиране;
- д) да се подпомогне за установяването на самоличността и за регистрацията на лицата, които преминават границите незаконно.

1.2. Ръководният служител трябва да предприеме всички необходими мерки, за да се предотврати неразрешеното преминаване на границата, и да осигури персонал и други ресурси въз основа на оценката на риска от незаконна имиграция от трансгранична престъпност.

Използваните ресурси следва да бъдат събрани в съответствие с вида и характера на границата (сухопътна, по вътрешни водни пътища или морска).

2. МЕТОДИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

2.1. Наблюдението може да се извършва от стационарни или мобилни екипи, които изпълняват задълженията си, като:

- а) патрулират;
- б) се разположат на места, известни или преценени за чувствителни.

2.2. Следва да се извършват чести и внезапни промени на интервала на наблюдения, така че ефективно да се разкриват неразрешените преминавания на границите.

2.3. Основните им задачи, свързани с патрулирането, са:

- а) да наблюдават терена, на който осъществяват дейност;
- б) да гарантират, че не съществува риск за обществения ред и вътрешната сигурност в зоната на патрулиране;
- в) да проверяват документите на лицата, които се намират в района и които не са известни на патрулиращия екип;
- г) да спират всички заподозрени лица, които не носят никакви документи и да искат от тях подробно обяснение на причините, поради които се намират в този район;
- д) да спират и предават лицата, които са преминали или са опитали да преминат границата незаконно, на най-близката станция на гранични служители, за да се установи самоличността, да бъдат регистрирани и да се снемат отпечатъците на лицата, задържани при опит за незаконно пресичане на граница, и лицата, търсещи убежище, които са на възраст най-малко 14 години, за целите, свързани с Регламента относно Евродак;
- е) да обезпечават доказателствата, свързани с неразрешеното преминаване на границите или други гранични инциденти.

По време на патрулирането следва да се използват кучета търсачи на специалните служби. За да се улесни патрулирането и наблюдението на границата, следва също така да се използват хеликоптери, патрулни плавателни съдове и превозни средства с повишена проходимост.

2.4. Основните им задачи, свързани с разполагането по места, са:

- а) да наблюдават местата, които са преценени за чувствителни по отношение на незаконното преминаване на границите или контрабандата;
- б) да спират и предават лицето, което е преминало границата незаконно или се е опитало да го направи, на станцията на гранични служители.

- 2.5. Според получената информация следва да бъдат организирани специални операции, за да бъдат хванати жертвите на трафик на хора и трафикантите на хора.
- 2.6. Наблюдението следва да бъде подкрепяно от интегрирани, мобилни и преносими технически системи за наблюдение и оборудване (т.е. радари, дронове, вътрешна система за видеонаблюдение, различни сензори и инфрачервена светлина или термални камери, които да гарантират способността за нощно виждане).

* Правно основание:

- [Кодекс на шенгенските граници \(член 13\)](#)

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ — СПИСЪК НА СЪОТВЕТНИ ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ

• Право на Съюза:

- [Конвенция за прилагане на споразумението от Шенген от 14 юни 1985 г.](#) между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници, подписана в Шенген на 19 юни 1990 г. ([ОВ L 239, 22.9.2000 г., стр. 19](#));
- [94/795/ПВР:Решение на Съвета от 30 ноември 1994 г. относно съвместно действие, прието от Съвета на основание член К.3, параграф 2, буква б\) от Договора за Европейския съюз, по отношение на облекчения при пътуване на ученици от трети страни, които пребивават в държава членка](#) (ОВ L 327, 19.12.1994 г., стр. 1);
- [Регламент \(ЕО\) № 1683/95 на Съвета от 29 май 1995 г.](#) за определяне на единен формат за визи ([ОВ L 164, 14.7.1995 г., стр. 1](#)), изменен с Регламент (ЕО) № 334/2002 на Съвета от 18 февруари 2002 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1683/95 на Съвета от 29 май 1995 г. за определяне на единен формат за визи (ОВ L 53, 23.2.2002 г., стр. 7);
- [Харта на основните права на Европейския съюз](#) (ОВ С 364, 18.12.2000 г., стр. 1);
- [Директива 2001/51/ЕО на Съвета от 28 юни 2001 г.](#) за допълнение на разпоредбите на член 26 от Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген от 14 юни 1985 г. ([ОВ L 187, 7.7.2001 г., стр. 45](#));
- Регламент (ЕО) № 333/2002 на Съвета от 18 февруари 2002 г. за единния формат на формуляра за поставяне на визите, които се издават от държавите членки на лицата, които притежават пътен документ, който не е признат от държавата членка, която е изготвила формуляра ([ОВ L 53, 23.2.2002 г., стр. 4](#));
- [Регламент № 1030/2002 на Съвета от 13 юни 2002 г.](#) относно единния формат на разрешенията за пребиваване за гражданите на трети страни ([ОВ L 157, 15.6.2002 г., стр. 1](#));
- [Регламент \(ЕО\) № 693/2003 на Съвета от 14 април 2003 г.](#) за създаване на документ за улеснен транзит (FTD) и на документ за улеснен транзит с влак (FRTD), както и за изменение на Общите консулски инструкции и на Общия наръчник ([ОВ L 099, 17.4.2003 г., стр. 8](#));
- [Регламент \(ЕО\) № 694/2003 на Съвета от 14 април 2003 г.](#) относно единни формуляри за документ за улеснен транзит (FTD) и за документ за улеснен транзит с влак (FRTD), предвидени в Регламент (ЕО) № 693/2003 ([ОВ L 099, 17.4.2003 г., стр. 15](#));
- [Решение на Съвета от 8 март 2004 г.](#) относно сключването на Меморандум за разбирателство между Европейската общност и Националната администрация по туризъм на Китайската народна

република относно визите и свързани с тях въпроси за туристически групи от Китайската народна република (Статут на одобрена дестинация — ADS) ([ОВ L 83, 20.3.2004 г., стр. 12](#));

- [Регламент \(ЕО\) № 851/2004](#) на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. за създаване на Европейски център за профилактика и контрол върху заболяванията ([ОВ L 142, 30.4.2004 г., стр. 1](#));
- [Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г.](#) относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки ([ОВ L 229, 29.6.2004 г., стр. 35](#));
- [Регламент \(ЕО\) № 2252/2004 на Съвета от 13 декември 2004 г.](#) относно стандартите за отличителните знаци за сигурност и биометричните данни в паспортите и документите за пътуване, издавани от държавите членки ([ОВ L 385, 29.12.2004 г., стр. 1](#));
- [Решение № 896/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006 г.](#) за създаване на опростен режим за контрол на лица на външните граници, който се основава на едностранното признаване от страна на държавите членки на определени разрешения за пребиваване, които се издават от Швейцария и Лихтенщайн, за транзитно преминаване през тяхната територия ([ОВ L 167, 20.6.2006 г., стр. 8](#));
- [Регламент \(ЕО\) № 1931/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г.](#) за определяне на правилата за местния граничен трафик на външните сухопътни граници на държавите членки и за изменение на разпоредбите на Шенгенската конвенция ([ОВ L 405, 30.12.2006 г.](#); поправка [ОВ L 29, 3.2.2007 г., стр. 3](#));
- [Регламент \(ЕО\) № 1987/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г.](#) за създаването, функционирането и използването на Шенгенска информационна система от второ поколение (ШИС II) ([ОВ L 381, 28.12.2006 г., стр. 4](#));
- [Решение 2007/533/ПВР на Съвета от 12 юни 2007 г. относно създаването, функционирането и използването на Шенгенска информационна система от второ поколение \(ШИС II\), глави V—IX](#) ([ОВ L 2015, 7.8.2007 г., стр. 63](#));
- [Решение № 2007/801/ЕО на Съвета от 6 декември 2007 г.](#) относно пълното прилагане на разпоредбите на достиженията на правото от Шенген в Чешката република, Република Естония, Република Латвия, Република Литва, Република Унгария, Република Малта, Република Полша, Република Словения и Словашката република ([ОВ L 323, 8.12.2007 г., стр. 34](#));
- [Регламент \(ЕО\) № 300/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2008 г. относно общите правила в областта на сигурността на гражданското въздухоплаване и за отмяна на Регламент \(ЕО\) № 2320/2002, \(текст от значение за ЕИП\)](#) ([ОВ L 97, 9.4.2008 г., стр. 72](#));

- Регламент (ЕО) № 767/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно Визовата информационна система (ВИС) и обмена на данни между държавите членки относно визите за краткосрочно пребиваване (Регламент за ВИС) (ОВ L 218, 13.8.2008 г., стр. 60—81);
- Решение 2008/903/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2008 г. относно пълното прилагане на разпоредбите на достиженията на правото от Шенген в Конфедерация Швейцария ([ОВ L 327, 5.12.2008 г., стр. 15](#))
- [Регламент \(ЕО\) № 810/2009 на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. за създаване на Визов кодекс на Общността \(Визов кодекс\) \(ОВ L 243, 15.9.2009 г., стр. 1\)](#)
- [Регламент \(ЕС\) № 265/2010 от 25 март 2010 г.](#) за изменение на Конвенцията за прилагане на споразумението от Шенген и на Регламент (ЕО) № 562/2006 по отношение на движението на лица с визи за дългосрочно пребиваване ([ОВ L 85, 31.3.2010 г., стр. 1](#))
- [Решение С\(2010\) 1620 на Комисията от 19 март 2010 г.](#) за създаване на Наръчник за обработване на заявления за издаване на визи и промяна в издадени визи.
- [Решение 2011/842/ЕС на Съвета от 13 декември 2011 г.](#) относно пълното прилагане на разпоредбите на достиженията на правото от Шенген в Княжество Лихтенщайн([ОВ L 334, 16.12.2011 г., стр. 27](#))
- [Директива 2011/95/ЕС от 13 декември 2011 г.](#) относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, 20.12.2011 г., стр. 9).
- [Директива 2013/32/ЕС от 26 юни 2013 г.](#) относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила, (ОВ L 180, 29.6.2013 г., стр. 60).
- [Директива 2013/33/ЕС от 26 юни 2013 г.](#) за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила, ОВ L 180, 29.6.2013 г., стр. 96).
- [Регламент \(ЕС\) № 604/2013 от 26 юни 2013 г.](#) за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (ОВ L 180, 26.6.2013 г., стр. 31);
- [Регламент \(ЕС\) № 603/2013 от 26 юни 2013 г.](#) за създаване на система Евродак за сравняване на дактилоскопични отпечатъци с оглед ефективното прилагане на Регламент (ЕС) № 604/2013 за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без

гражданство и за искане на сравнения с данните в Евродак от правоприлагащите органи на държавите членки и Европол за целите на правоприлагането и за изменение на Регламент (ЕС) № 1077/2011 за създаване на Европейска агенция за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в областта на свободата, сигурността и правосъдието, ОВ L 180, 29.6.2013 г., стр. 1.

- [Решение № 1082/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. за сериозните трансгранични заплахи за здравето и за отмяна на Решение № 2119/98/ЕО](#) (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 293, 5.11.2013 г., стр. 1).
- [Регламент за изпълнение \(ЕС\) № 118/2014 на Комисията от 30 януари 2014 г. за изменение на Регламент \(ЕО\) № 1560/2003 за определяне условията за прилагане на Регламент \(ЕО\) № 343/2003 на Съвета за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна](#) (ОВ L 39, 8.2.2014 г., стр. 1).
- [Решение № 565/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за въвеждане на опростен режим за контрола на лица на външните граници, който се основава на едностранното признаване от страна на България, Хърватия, Кипър и Румъния на определени документи за равностойни на националните им визи за транзитно преминаване или планиран престой на тяхна територия, ненадвишаващ 90 дни в рамките на период от 180 дни, и за отмяна на Решения № 895/2006/ЕО и № 582/2008/ЕО](#) (ОВ L 157, 27.5.2014 г., стр. 23).
- [Директива 2014/66/ЕС от 15 май 2014 г. относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави в рамките на вътрешнокорпоративен трансфер](#) (ОВ L 157, 27.5.2014 г., стр. 1)
- [Регламент \(ЕО\) № 2016/399 от 9 март 2016 г. относно Кодекс на Съюза за режима на движение на лица през границите \(Кодекс на шенгенските граници\) \(кодифициран текст\)](#) (ОВ L 77, 23.3.2016 г., стр. 1);
- [Регламент \(ЕС\) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО \(Общ регламент относно защитата на данните\)](#) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1);
- [Директива \(ЕС\) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета](#) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 89);
- [Директива \(ЕС\) 2016/801 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно условията за влизане и пребиваване на граждани на](#)

трети държави с цел провеждане на научно изследване, следване, стаж, доброволческа дейност, програми за ученически обмен или образователни проекти и работа по програми „au pair“ (преработен текст) (ОВ L 132, 21.5.2016 г., стр. 21);

- Регламент (ЕС) 2018/1806 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. за определяне на третите страни, чиито граждани трябва да притежават виза, когато преминават външните граници, както и тези, чиито граждани са освободени от това изискване (ОВ L 303, 28.11.2018 г., стр. 39—58).

- **Международно право:**

- Конвенция от 7 декември 1944 г. за международното гражданско въздухоплаване (Конвенция на ИКАО, приложения 2 и 9);
- Европейска конвенция за защита на правата на човека от 4 ноември 1950 г. и протоколите към нея;
- Конвенция за статута на бежанците от 28 юли 1951 г., изменена с нийоркския протокол от 31 януари 1967 г.;
- Виенска конвенция за дипломатическите отношения от 18 април 1961 г.
- Конвенция за улесняване на международното морско корабоплаване от 9 април 1965 г.;
- Споразумение между Европейската общност и нейните държави членки, от една страна, и Швейцарската конфедерация, от друга страна, за свободното движение на хора (ОВ L 114, 30.4.2002 г., стр. 6);
- Конвенция № 185 от 2003 г. на Международната организация на труда за националните удостоверения за самоличност на моряците от 19 юни 2003 г.;
- Двустранни споразумения относно местния граничен трафик.

ДОПЪЛНЕНИЕ А

ПРОЦЕДУРА ПО УВЕДОМЯВАНЕ

Когато държава членка³³ възнамерява да извърши целеви проверки на лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, в съответствие с член 8, параграф 2а от Кодекса на шенгенските граници, тя незабавно уведомява за намерението си да приложи тези целеви проверки:

- 1— другите държави членки,
- 2 — Европейската агенция за гранична и брегова охрана и
- 3 — Комисията.

Съответната държава членка може да вземе решение за класифициране на уведомлението или на части от него.

В уведомлението се обясняват по долупосочения начин мотивите, обхватът и продължителността на дерогацията с цел да се гарантира полезното действие (*effet utile*) на уведомлението, и по-специално да се даде възможност на другите държави членки, Комисията и Агенцията да изразят евентуални опасения.

Мотивите се подкрепят с обективни елементи, които са от значение за дерогацията от системните проверки на определени гранични контролно-пропускателни пунктове.

По-специално съответната държава членка следва да представи информацията относно:

- основните характеристики на потока от пътници на съответния граничен контролно-пропускателен пункт или пунктове, като например категориите лица, преминаващи границата,
- приблизителния дял на гражданите на трети държави и дела на преминаващите през тази граница лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза,
- обстоятелството, че твърдяното удължаване на времето за чакане се дължи на системните проверки (а не например на пътностроителни работи в района, намиращ се в близост до граничния контролно-пропускателен пункт). В това отношение общо позоваване на предстоящия период на отпуски не е достатъчно. Не съществува универсален показател за непропорционалното въздействие върху потока на движение, приложим към всички държави членки или гранични контролно-пропускателни

³³ В настоящия документ терминът „държава членка“ следва да се разбира като обхващащ и четирите асоциирани към Шенген държави.

пунктове. В оценката на непропорционалното въздействие върху времето за чакане трябва да се съдържа информация относно средното време за чакане или забавянията, наблюдавани в предишни периоди.

- това как дерогацията ще отстрани непропорционалното въздействие върху потока на движение през съответния граничен контролно-пропускателен пункт или съответните гранични контролно-пропускателни пунктове.

Посочва(т) се граничният контролно-пропускателен пункт или пунктове.

Планираната продължителност на дерогацията е пропорционална и не надхвърля необходимото. Крайната дата на дерогацията трябва да се посочва за всеки граничен контролно-пропускателен пункт. Не се приемат дерогации с неопределена продължителност. В съответствие с член 15 от Кодекса на шенгенските граници държавите членки се ангажират да осигурят необходимия персонал и ресурси в достатъчни количества, за да се гарантира извършването на системни проверки в съответните бази данни.

Държавата членка следва да посочи в уведомлението датата, на която оценката на риска е била предадена на Агенцията, както се изисква в член 8, параграф 2а от Кодекса на шенгенските граници, и да обясни основните елементи от оценката на риска, позволяващи на адресатите на това уведомление да вземат информирано становище.

Когато други държави членки, Агенцията или Комисията имат опасения във връзка с намерението да се ползва дерогация от правилото за системни проверки в базите данни, те уведомяват съответната държава членка за тези опасения в срок от две седмици след получаване на уведомлението. Държавата членка взема предвид тези опасения.

Държавите членки следва да установят свои вътрешни канали за комуникация и уведомяват другите държави членки и Комисията чрез своето постоянно представителство, изпращащо уведомлението съответно до звеното за контакт в постоянното представителство и функционалната пощенска кутия (HOME-BORDERS@ec.europa.eu).

ДОПЪЛНЕНИЕ Б

ПРОЦЕДУРА ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА ДЕРОГАЦИЯ ОТ ПРИНЦИПА НА СИСТЕМНИТЕ ПРОВЕРКИ В СЪОТВЕТНИТЕ БАЗИ ДАННИ СЪГЛАСНО ЧЛЕН 8 ОТ КОДЕКСА НА ШЕНГЕНСКИТЕ ГРАНИЦИ (ИЗМЕНЕН С РЕГЛАМЕНТ 2017/458), ВКЛЮЧИТЕЛНО ИЗГОТВЯНЕТО НА ОЦЕНКА НА РИСКА

С член 8, параграф 2а от Регламент 2017/458 се позволява на държавите членки да ползват дерогация от принципа на системните проверки в съответните бази данни на лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза и които преминават през външните граници, ако са изпълнени следните кумулативни условия:

1. Съответната държава членка трябва да докаже наличието на непропорционално въздействие върху потока на движението във връзка с извършването на системни проверки на лицата, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза („Когато проверките в базите данни, посочени в параграф 2, букви а) и б), биха имали **непропорционално въздействие върху потока на движение** [...]“).
2. Преди да вземе решение относно дерогацията, съответната държава трябва да изготви оценка на риска, която да показва, че прилагането на целевите проверки на лица, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, не би довело до рискове, свързани със сигурността („[...] **вследствие на оценка на рисковете, свързани с обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения на някоя от държавите членки**“).

За да се гарантира полезното действие (*effet utile*) на разпоредбите относно временната дерогация, следните аспекти, свързани с оценката на риска от извършване на целеви проверки и с последващите действия във връзка с уведомление за намерението да се ползва дерогация, трябва да се пояснят, както следва:

А. Оценка на риска

1. Държавата членка, която иска да ползва дерогация, изготвя оценка на риска съгласно методиката на общия интегриран модел за анализ на риска (CIRAM).

Европейската агенция за гранична и брегова охрана, в тясно сътрудничество с държавите членки, ще разработи стандартизиран образец за докладване, в който ще се използват полезните взаимодействия с други вече съществуващи оценки на риска и оценки на уязвимостта, и ще предостави онлайн достъп до него.

2. Оценката на риска, в която се заключава, че е налице слаба или средна заплаха, се предоставя на Агенцията преди прилагането на практика на дерогацията, като се използва стандартизиран образец за докладване. При изключителни случаи (например при извънреден и непредвиден приток на пътници от ЕС/ЕИП/Швейцария в определен

граничен контролно-пропускателен пункт) оценката на риска може да бъде предоставена едновременно с прилагането на дерогацията само ако в уведомлението вече е предоставена изчерпателна информация, за да се докаже непосредствено непропорционално въздействие върху потока на движение на конкретния гранично-пропускателен пункт.

Съгласно член член 8 параграф 2а, втора алинея „[в] оценката на риска се посочват причините за такова временно ограничаване на проверките до целеви проверки в базите данни, взема се предвид, *inter alia*, непропорционалното въздействие върху потока на движението и се предоставят статистически данни за пътниците и инцидентите, свързани с трансграничната престъпност.“ Тъй като за лицата, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, могат да се прилагат дерогации, оценката на риска следва да бъде насочена към оценяването на рисковете, причинени от тези лица на определени гранични контролно-пропускателни пунктове.

По-конкретно, изготвената в съответствие с методиката CIRAM оценка на риска на държавите членки, както е посочено в член 8, параграф 2а от Кодекса на шенгенските граници, и образецът включват следните елементи:

- I. описание на причината за временното ограничаване на проверките до цели проверки в базите данни и предоставяне на количествени данни (например прогнозен пътничопоток, време за обработка на пътник или подобни), доказващи непропорционално въздействие върху потока на движение в избрания граничен контролно-пропускателен пункт или избраните гранични контролно-пропускателни пунктове, след като са били изчерпани възможностите за увеличаване на капацитета.
- II. приблизителен дял от общия брой на пътниците, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза и които биха могли да представляват заплаха за обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения на някоя от държавите членки през времето, когато ще се прилага дерогацията от системните проверки.
- III. оценка на възможното въздействие на дерогацията върху сигурността, а именно обществения ред, вътрешната сигурност и др. на държавите членки, включително оценката на възможното въздействие на дерогацията върху пътните връзки с други държави членки.

Оценка на риска, в която се заключава, че рисковете, свързани с обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения на някоя от държавите членки, са големи, няма да води до дерогация.

Въз основа на оценка на риска, в която се заключава, че рисковете, свързани с обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения на някоя от държавите членки са слаби [или средни], съответната държава членка следва да докаже, че установените рискове за всеки граничен контролно-пропускателен пункт са ограничени с подходящи стратегии и средства. Тези стратегии и средства ще бъдат описани в оценката на риска, която се предоставя на Агенцията.

3. Агенцията оценява предадената ѝ оценка на риска в срок, договорен с въпросната държава членка. Агенцията може да използва собствените си ресурси и информация, по-специално информацията, събрана посредством оценки на уязвимостта, за да извърши преценка на оценките на риска, предоставени от държавите членки. Тя може да поиска съвет от Европол или други агенции на ЕС.

- A. В случай че оценката на риска е непълна или предоставената информация не е релевантна, Агенцията се свързва със съответната държава членка във възможно най-кратък срок, за да поиска допълнителна информация/обосновка.

В случай че изготвената оценка на риска не бъде подадена до крайния срок, договорен с Агенцията, последната следва да предупреди останалите държави членки и Комисията относно положението, след като се е обърнала към съответната държава членка с едно последно искане да получи оценката.

- Б. В случай на несъгласие между съответната държава членка и Агенцията по отношение на пълнотата и релевантността на предадената оценка на риска ще се търси общо съгласие на двустранна основа в рамките на разумен период от време (най-много две седмици).

Ако различията продължават да съществуват, Агенцията предупреждава Комисията и останалите държави членки. Може да бъде свикана среща с участието на представители на Агенцията, съответната държава членка, Комисията и когато е уместно, други държави членки. В такъв случай Комисията организира срещата и кани съответните заинтересовани страни да участват.

Становището на Агенцията следва първо да се изпраща за предоставяне на бележки на държавата членка, която е предоставила оценката на риска. Агенцията информира Комисията и другите държави членки за становището си.

4. Съответната държава членка редовно да актуализира оценката на риска. При извършването на актуализацията следва също така да се спазват точки А.1 — А.3, когато са приложими.

Б. Уведомление за намерението да се ползва дерогация и последващи действия във връзка с това уведомление:

1. Съответната държава членка уведомява другите държави членки, Комисията и Агенцията за намерението си да ползва дерогация. Уведомлението следва да отговаря на минималните изисквания, посочени в приложение А към настоящото Практическо ръководство за граничните служители.

2. Когато държави членки, Агенцията или Комисията имат опасения във връзка с намерението за извършване на целеви проверки в базите данни, те незабавно уведомяват въпросната държава членка за тези опасения. Другите държави членки или Комисията могат да поискат от Агенцията да провери дали основанията за техните опасения са оправдани.

Държавите членки, имащи опасения, могат също така да информират Агенцията, Комисията и другите държави членки за своите опасения. Въпреки че опасенията следва да бъдат изяснени по принцип на двустранна основа с държавата членка, която е изпратила уведомление относно намерението си да ползва дерогация, предвид броя или характера на проблемите (свързани например с един и същ аспект) може да бъде свикана среща на всички страни, изразили опасения, като същевременно се информират другите страни,

които имат право да формулират съображения, но още не са го направили. Тези срещи могат да бъдат свикани по инициатива на която и да е от оправомощените страни. Комисията отговаря за организацията на тази среща и я председателства.

3. Държавата членка, която възнамерява да ползва дерогацията от системните проверки в съответните бази данни на лицата, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза, взема предвид тези съображения.

4. Съответната държава членка на всеки шест месеца докладва на Комисията и на Агенцията относно извършването на целеви проверки в съответните бази данни на лицата, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза. Докладите следва да предоставят подробна информация относно действителното използване на целевите проверки на конкретните гранични контролно-пропускателни пунктове, данни за потока на движението на тези гранични контролно-пропускателни пунктове, които се прилага дерогацията, както и относно въздействието на тези проверки върху промените в оценката на рисковете, свързани с обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения в съответната държава членка.

За всеки ГКПП и за всеки времеви интервал, през който са използвани дерогации, държавата членка включва в доклада си най-малко следната информация:

- точното време на използване на дерогациите (начало: часове и минути по UTC. край: часове и минути по UTC).
- брой на пътниците, които са пресекли границата, с разбивка по гражданство и посока на пътуването (влизване/излизане);
- брой на лицата, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза и на които не е извършена проверка в базите данни при влизане, с разбивка по гражданство и посока на пътуването (влизване/излизане);
- брой на лицата, които се ползват с право на свободно движение съгласно правото на Съюза и на които е извършена проверка в базите данни, с разбивка по гражданство и посока на пътуването (влизване/излизане);
- брой на положителните резултати от справките в съответните бази данни по отношение на пътници, които са били обект на целеви проверки, с разбивка по посока на пътуването (влизване/излизане), гражданство и база данни.

Освен това, когато е целесъобразно, държавите членки се стремят да предоставят следната контекстова информация, по ГКПП и по месеци, за периода на докладване³⁴:

- брой на пътниците, които пресичат границата, с разбивка по гражданство и посока на пътуването (влизване/излизане);
- брой на положителните резултати от справките в съответните бази данни по време на системни проверки, с разбивка по посока на пътуването (влизване/излизане) и гражданство.

---

³⁴ Това задължение за докладване може да бъде разгледано след първото докладване.